ȘCOALA GIMNAZIALĂ ,,ZAHARIA STANCU" ROȘIORI DE VEDE

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI JUDEȚEAN „DIFERIȚI, DAR EGALI"

MODELE DE BUNĂ PRACTICĂ

ROȘIORI DE VEDE
MARTIE, 2026

ȘCOALA GIMNAZIALĂ „ZAHARIA STANCU”
LOCALITATEA ROȘIORI DE VEDE, JUDEȚUL TELEORMAN

PROFESORI COORDONATORI/ COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ilie Sorin Gabriel, Măgureanu Marian Tony, Delcea Vasile Răzvan, Stancu Ligia Estera, Floricică Carmen, Neațu Anuța, Stăvărache Gina, Bucur George , Popescu Tatiana, Desculțu Iuliana - Adriana , Popescu Ioana Georgiana , Leonte Cameluța, Bucur Eugenia Marinela, Pelea Roxana, Țivlea Loreta, Ilie Mihaela, Cîrnaru Ancuța, Heroiu Liana, Chiriță Amalia

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI JUDEȚEAN

„DIFERIȚI, DAR EGALI”

MODELE DE BUNĂ PRACTICĂ

ISSN 2559 – 5733, ISSN-L 2559 – 5733

ROȘIORI DE VEDE, MARTIE 2026

Incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale

Profesor: Delcea Vasile Răzvan
Colegiul Național „Unirea”
Localitatea Turnu Măgurele, Județul Teleorman

În ultimii ani, școala românească, asemenea altor sisteme educaționale europene, a făcut pași importanți în direcția asigurării unei educații incluzive, care să răspundă nevoilor tuturor elevilor, indiferent de particularitățile lor. Conceptul de incluziune școlară presupune integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă, oferindu-le acces egal la educație, sprijin individualizat și șansa de a se dezvolta armonios în comunitate.

Elevii cu CES pot avea dificultăți de învățare, tulburări de comportament, dizabilități senzoriale, motorii sau intelectuale, ori pot proveni din medii dezavantajate. Fiecare dintre acești copii are nevoie de o abordare personalizată, bazată pe respect, empatie și metode adaptate. Rolul școlii nu este doar acela de a transmite cunoștințe, ci și de a asigura integrarea socială, dezvoltarea competențelor emoționale și formarea unor valori precum toleranța și solidaritatea.

Un aspect esențial al incluziunii îl reprezintă colaborarea dintre profesori, părinți și specialiști (consilieri școlari, logopezi, psihopedagogi). Profesorii trebuie să aplice metode diferențiate: utilizarea materialelor vizuale și tactile, organizarea activităților interactive, structurarea sarcinilor pe pași simpli sau oferirea unui timp suplimentar pentru rezolvarea exercițiilor. Totodată, colegii fără dificultăți devin parteneri activi în procesul de incluziune, prin sprijin, încurajare și prin cultivarea unei atmosfere de acceptare. Astfel, clasa devine o comunitate în care diversitatea este valorizată, nu privită ca o problemă.

Beneficiile incluziunii sunt multiple. Pentru elevii cu CES, aceasta înseamnă creșterea stimei de sine, dezvoltarea abilităților sociale și șansa de a progresa conform propriilor ritmuri. Pentru colegii lor, contactul zilnic cu diversitatea dezvoltă empatia, toleranța și spiritul civic. Profesorii, la rândul lor, devin mai creativi și mai flexibili în metodele de predare, învățând să răspundă unor nevoi variate.

Desigur, procesul de incluziune presupune și provocări. Clasele sunt adesea numeroase, resursele materiale și umane insuficiente, iar formarea cadrelor didactice nu întotdeauna acoperă în totalitate nevoile reale. Totuși, investiția în educația incluzivă este o investiție în viitorul societății, pentru că formează cetățeni responsabili, capabili să respecte și să valorizeze diferențele.

În concluzie, incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale nu este doar o obligație legală sau morală, ci o necesitate pentru o școală modernă și democratică. O comunitate educațională incluzivă este aceea care nu lasă pe nimeni în urmă, care oferă fiecărui copil șansa de a-și atinge potențialul și care pregătește generații ce vor construi o societate mai echitabilă și solidară.

În ultimele decenii, educația a cunoscut transformări majore, una dintre cele mai importante fiind trecerea de la un sistem centrat pe performanțe academice standardizate la unul orientat spre nevoile și potențialul fiecărui copil. În acest context, incluziunea elevilor cu

cerințe educaționale speciale (CES) a devenit o prioritate în politicile educaționale moderne. Conceptul de incluziune înseamnă nu doar integrarea fizică a elevilor cu dificultăți în clase obișnuite, ci și asigurarea condițiilor reale de participare, progres și valorizare a diversității.

Elevii cu CES pot întâmpina dificultăți variate: tulburări de învățare (dislexie, discalculie), tulburări de atenție și hiperactivitate (ADHD), dizabilități de auz sau vedere, tulburări din spectrul autist, dizabilități motorii ori intelectuale. În plus, elevii proveniți din medii dezavantajate economic sau cultural au, de asemenea, nevoie de măsuri educaționale speciale. Fiecare dintre acești copii are un ritm propriu de învățare și necesită adaptări didactice care să îi sprijine în atingerea obiectivelor școlare.

Incluziunea nu se rezumă la prezența elevilor cu CES în aceeași clasă cu ceilalți colegi. Ea implică schimbări la nivel de curriculum, metode de predare, evaluare și organizare a activităților școlare. Profesorii pot utiliza învățarea prin joc, metode interactive, materiale vizuale, tehnologia educațională sau activități de grup care favorizează colaborarea. De exemplu, un elev cu deficiențe de auz poate beneficia de prezentări vizuale și subtitrări, în timp ce un copil cu ADHD are nevoie de sarcini scurte și clare, cu pauze de mișcare integrate.

Un rol important în incluziune îl joacă echipa educațională: dirigintele, profesorii de sprijin, psihopedagogul, logopedul și consilierul școlar. Aceștia colaborează pentru a realiza un plan de intervenție personalizat, care stabilește obiective adaptate nevoilor fiecărui elev. Părinții sunt parteneri esențiali în acest proces, iar comunicarea constantă între familie și școală asigură coerență în sprijinirea copilului.

De asemenea, colegii fără dificultăți au un rol fundamental. Prin activități de tip „peer tutoring” (sprijin între colegi) sau prin proiecte de echipă, elevii învață să colaboreze, să își asume responsabilități și să dezvolte empatie. Astfel, clasa devine o comunitate unită, în care diversitatea este percepută ca o bogăție și nu ca un obstacol.

Beneficiile incluziunii sunt evidente. Elevii cu CES își dezvoltă încrederea în sine, își exersează abilitățile sociale și își ating potențialul într-un mediu prietenos. Ceilalți colegi învață să fie toleranți, deschiși și solidari. Profesorii, confruntați cu diversitatea, devin mai flexibili și mai creativi în strategiile de predare. În plan mai larg, o școală incluzivă contribuie la formarea unei societăți mai echitabile, în care respectul pentru drepturile fiecăruia este o valoare fundamentală.

Cu toate acestea, incluziunea presupune și dificultăți. Clasele numeroase și lipsa resurselor materiale (manuale adaptate, tehnologie asistivă, mobilier special) îngreunează procesul. În plus, nu toți profesorii au acces la formări continue pentru lucrul cu elevii cu CES, iar mentalitățile tradiționale, bazate pe uniformitate și competiție, pot întârzia schimbările. Totuși, există numeroase exemple de bune practici: școli care colaborează cu ONG-uri, proiecte educaționale europene axate pe incluziune și profesori dedicați care își adaptează constant metodele.

În concluzie, incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale este o misiune complexă, dar absolut necesară pentru o școală modernă. Nu este suficient ca elevii cu CES să fie acceptați într-o clasă; trebuie create condiții reale pentru ca ei să participe activ și să progreseze. O educație incluzivă înseamnă respect, colaborare, adaptabilitate și viziune pe

termen lung. Doar printr-un efort comun – al profesorilor, elevilor, părinților și comunității – școala poate deveni un spațiu al egalității de șanse, unde fiecare copil are dreptul să învețe, să fie valorizat și să își construiască viitorul.

Bibliografie:

1.UNICEF România (2018). Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Raport de cercetare.

2.Ministerul Educației (2011). Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare. București.

3.Florian, L., & Black-Hawkins, K. (2011). Exploring Inclusive Pedagogy. British Educational Research Journal, 37(5), 813–828.

De la integrarea școlară la educația incluzivă

Profesor: Măgureanu Marian Tony

Școala Gimnazială „Ion Gheorghe Duca”

Localitatea Țigănești, Județul Teleorman

Istoria conceptelor de integrare și incluziune este destul de recentă, specifică secolului XX. Sinteza literaturii de specialitate din ultimele decenii evidențiază schimbarea de perspectivă privind abordarea teoretică, dar și cea practică a copiilor cu dizabilități. Unul dintre primele concepte cu impact asupra practicilor educaționale este cel de integrare școlară, care este definit ca „procesul de includere în școlile de masă sau în clasele obișnuite, la activitățile educative formale și nonformale, a copiilor considerați ca având cerințe educative speciale”. Conceptul de integrare școlară evidențiază perspectiva în care elevul depune eforturi pentru a se adapta mediului școlar și societății, iar demersurile acestora din urmă de a facilita integrarea sunt plasate într-un plan secund. În urmă cu 30 de ani, incluziunea devenea un subiect provocator pentru specialiștii în educație. În 1990, UNESCO începuse promovarea paradigmei educația pentru toți, prin care se dorea transformarea mediul școlar într-unul care

să corespundă real nevoilor tuturor elevilor, fără discriminări, prețuind diversitatea și acordând șanse egale tuturor.

Forma superioară de interacțiune cu ceilalți care sunt diferiți este incluziunea. Trecerea de la segregare la integrare și, apoi, la incluziune reflectă schimbarea filosofiei și a politicilor educației (de la paradigma medicală, privind persoanele cu dizabilități la paradigma socială, care antrenează schimbarea mentalităților și a practicilor care privesc persoanele cu nevoi speciale). Educația incluzivă, specifică paradigmei sociale privind persoanele cu nevoi speciale, este interpretată ca o componentă a societății incluzive, „o societate în care diversitatea umană este recunoscută, acceptată și valorizată și în care indivizii și grupurile minoritare nu sunt marginalizate."

Astfel, educația incluzivă încearcă să estompeze limitele conceptului de integrare, focalizându-se pe procesul continuu de perfecționare a calității educației oferite de instituția școlară, prin valorificarea și eficientizarea resurselor umane și materiale disponibile și îmbunătățirea serviciilor oferite.

Școala incluzivă este "oglinda" societății deschise, democratice, tolerantă la diferențele interindividuale și non-discriminatorie, care promovează egalitatea în drepturi. Școala incluzivă este unitatea de învățământ public de masă în care „au acces toți copiii unei comunități, indiferent de mediul de proveniență, în care sunt integrați într-o formă sau alta și copiii cu cerințe speciale în educație, unde programul activităților didactice are la bază un curriculum specific (individualizat și adaptat) și unde participarea personalului didactic la activitățile educative din clasă se bazează pe un parteneriat activ între profesori, profesorii de sprijin, specialiști în educație specială și părinți."

În același timp, școala incluzivă este o școală care asigură condițiile pentru ca toți copiii să-și poată atinge potențialul, bazându-se pe corectitudine.

Echitatea înseamnă că diferența de performanță între elevi nu ține de mediul din care provin, ci din efortul pe care îl depun.

Egalitatea nu înseamnă echitate, școală incluzivă este o școală în care toți elevii sunt incluși indiferent de sex, etnie, proveniență socio-economică sau nevoi educaționale; este o școală sigură (este asigurată starea de bine a elevilor, confortul psihologic); are un curriculum

diferențiat/personalizat. practicile la clasă; perfecționarea continuă a profesorilor, se bazează pe îmbunătățirea constantă a managementului (practica leadership-ului) și schimbările sistematice privind rolul școlii în comunitate.

Incluziunea este un proces. Incluziunea trebuie interpretată ca o permanentă căutare a unor modalități mai bune de a răspunde diversității. Este vorba despre a învăța cum să trăiești cu diferența și despre a învăța cum să înveți din diferență. În acest fel, diferențele sunt văzute într-un mod pozitiv, ca un stimulent pentru promovarea învățării în rândul copiilor și al adulților. Analizând definițiile școlii incluzive, observăm că pot fi formulate mai multe caracteristici comune.

Mel Ainscow (2005), cunoscut specialist în domeniul schimbării organizației școlare, analizează pe baza unor cercetări derulate de-a lungul mai multor ani, în diverse țări (Regatul Unit, Brazilia, India, China, România, Spania, Zambia), mecanismele care conduc sistemele de învățământ în direcția incluziunii.

Cercetările au vizat aspecte legate de rezultatele cercetării care se pot formula în următoarea concluzie cu valoare de principiu al educației incluzive: incluziunea se referă la identificarea și eliminarea barierelor. În consecință, aceasta presupune colectarea și evaluarea informațiilor dintr-o mare varietate de surse pentru a planifica îmbunătățiri în politică și practică.

Incluziunea implică o atenție specială pentru acele grupuri de elevi care pot fi expuși riscului de marginalizare, excludere sau sub-evaluare. Acest lucru indică responsabilitatea morală pentru aceste persoane vulnerabile, care sunt monitorizate cu atenție și, acolo unde este necesar, se iau măsuri pentru a asigura prezența și participarea acestora în sistemul de învățământ.

Deși se fac eforturi pentru ca școlile să devină incluzive, există încă multe bariere de natură externă sau internă în calea schimbărilor precum: acceptarea diferențelor dintre elevi ca fiind normale; transformarea acestora în argumente pentru creșterea calității actului educațional; facilitarea dezvoltării participanților la educație; minimizarea discriminării și marginalizării

În încercarea de a sistematiza cele mai adecvate practici ale educației incluzive, bazate pe rezultatele cercetărilor științifice, Salend și Whittaker le enumeră următoarele:

Utilizarea strategiilor cognitiv-comportamentale de tipul "Răspuns la intervenție" pentru organizarea demersului;

Utilizarea conceptului de Design universal de învățare;

Utilizarea unei palete largi de strategii de evaluare pentru a monitoriza progresul elevilor și de a îmbunătății calitatea predării;

Utilizarea unei game variate de instrumente tipice tehnologiei asistive în procesul de predare pentru a facilita învățarea;

Utilizarea învățării mediate social, valorificând învățarea prin cooperare și învățarea prin întrajutorare reciprocă a elevilor;

Stimularea folosirii strategiilor metacognitive și a celor tipice învățării autoreglate;

Adaptarea culturală a intervențiilor considerate de succes în alte culturi;

Stabilirea unui parteneriat educațional eficient cu părinții copiilor cu CES și cu profesioniștii care intervin în terapia copilului cu CES (medic, logoped, profesor itinerant, însoțitor etc.).

În realitatea pe care o trăim, viața devine uneori un "labirint", în care stresul îmbracă diferite forme, rămânând o prezență constantă, în timp ce resursele noastre sunt limitate. În acest "labirint", pe drumul către destinația "stare de bine", este nevoie adesea să explorăm necunoscutul, să facem față multiplelor roluri, sarcini sau responsabilități, de aceea devine important să învățăm să exercităm strategii flexibile de adaptare și să privim schimbarea drept ceva pozitiv,

Bibliografie:

1. Baban A. (1998), "Stres şi personalitate", Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană

2. Popovici Doru, Elemente de Psihopedagogia Integrarii, Editura Pro Humanitate, 2000;

3. Ionescu, Ion I., Sociologia şcolii, Ed. Polirom, Iaşi, 1997;

Incluziunea educațională – componentă esențială a învățământului modern românesc

Profesor Stancu Ligia Estera

Liceul Teoretic „Marin Preda”

Localitatea Turnu Măgurele, Județul Teleorman

Educația integrată este privită ca un proces cu o evoluție total diferită de cea tradițională în care au loc reformulări de concepte și teorii legate de normalizare ca un proces prin care se asigură accesul la tiparele existențiale și la condițiile de viață cotidiană pe cât mai apropiat posibil de caracteristicile de viață obișnuite, pentru toate categoriile de persoane, astfel încât să se aibă în vedere nu numai felul în care copilul cu dizabilități se adaptează la mediu , ci mai ales la felul în care mediul este pregătit să primească și să integreze aceste categorii de persoane . Incluziunea este adeseori asociată cu elevi care au dizabilități sau care au nevoi educaționale speciale . De fapt, incluziunea se referă la educația școlară a tuturor copiilor și tinerilor, conform conceptului "școala pentru toți". Inițiativele actuale de îmbunătățire a sistemului educației inclusive se transformă în modalități interactive croite pe valorile incluziunii. Ele nu sunt o alternativă care să vizeze creșterea performanțelor școlare, ci un ansamblu de propuneri menite să intemeieze educația elevilor pe relații de colaborare, pe îmbunătățirea mediului de învățare și predare. În atingerea acestor deziderate, abordările psihopedagogice încurajează conturarea unei perspective asupra învățării în care copiii și tinerii sunt implicați activ integrând ceea ce li se predă cu propria lor experiență de viață. Este un document practic, care analizează toate aspectele din școală relevante pentru incluziune: pregătirea și atitudinea personalului, amenajarea clădirii și a claselor școlare, precum și a terenurile de joacă, încurajarea elevilor la transpunerea în practică a valorilor incluziunii.

Demararea procesului integrării ca și al studiilor pe această temă, continuă și în prezent, când putem afirma că pe baza acumulării unei experiențe teoretice și practice s-a conturat o concepție și o strategie mai clară, cu specific românesc în care s-a ținut cont de tradiții, principii și valori ale școlii românești susținute de echipe de cadre didactice, părinți, pedagogi, cercetători și reprezentanți ai organizațiilor care apără drepturile persoanelor cu

dizabilități, a școlilor publice cu o bogată experiență în încurajarea implementării educației inclusive. Demersurile inițiale, experimentale până la urmă, din școlile primare și gimnaziale, iar apoi, versiunile modificate și extinse la nivelul școlilor profesionale și liceelor au ajutat în identificarea unor resurse de dezvoltare, care altfel ar fi fost omise. Ele au sugerat, de asemenea, modalități specifice, uneori alternative care au permis îmbunătățirea actului educațional, devenind specific aspectului incluziv urmărit. Cele mai multe instituții integratoare s-au adresat școlilor speciale cu care s-au asociat și lucrează în colaborare cu personalul didactic specializat în problematica copiilor cu cerințe educationale speciale, inspectoratelor școlare și inspectorilor de specialitate, deoarece au ajuns la concluzia că astfel de colaborări le dau un impuls pentru a continua eforturile de incluziune a copiilor cu nevoi speciale, că primesc răspunsuri la intrebările care până atunci nu existaseră în școli. Modalitatea prin care fiecare școală a înțeles problematica integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale a fost se pare unanimă, dar planificarea privind procesul de dezvoltare în egalizarea șanselor a fost diferită. Unele școli încep, de exemplu, cu folosirea materialelor cu scopul de a conştientiza nevoia incluziunii. Aceasta poate să conducă mai apoi la o muncă mai profundă. Alte școli au adaptat curriculumul școlar promovând modalități alternative de predare și de învățare. În alte școli s-a procedat la analize sociologice de tipul sociogramelor, s-au făcut cercetări individuale și de grup realizate de cadrele didactice din școlă pentru a analiza fenomenul incluziunii. Orice utilizare de metode și observații o considerăm însă legitimă în condițiile în care promovează reflecția asupra incluziunii și conduce la o mai mare participare a elevilor la atmosfera culturală, la curriculumul și viața comunitară a școlilor. De aceea consider că este important să mai punctez în sprijinirea reflecției asupra caracterului incluziv al școlilor câteva concepte cheie:

- dimensiunile și cadrul legislativ al educației școlare, inclusiv aspectele legate de evaluarea școlilor, constituie cadrul de referință;

- identificarea și implementarea priorităților pentru schimbare, prin formularea indicatorilor și întrebărilor adecvate;

- implicarea participanților în planificarea schimbărilor și punerea planurilor în practică .

O primă imagine a conceptului incluziunii este schimbarea. Incluziunea implică schimbare. Ea este un proces care poate crește practic la nesfârșit nivelul învățării și al

participării pentru toți elevii. De fapt incluziunea are loc concomitent cu creșterea gradului de participare. Incluziunea educațională presupune:

- valorizarea egală a tuturor elevilor și a personalului;
- creșterea participării tuturor elevilor la educație și, totodată, reducerea numărului celor excluși din cultura si valorile comunității promovate prin școala de masă;
- restructurarea culturii, a politicilor și a practicilor din școli, astfel încât ele să răspundă diversității elevilor din localitate;
- reducerea barierelor în învățare și participare pentru toți elevii, nu doar pentru cei cu dizabilități sau cei etichetați ca având nevoi educaționale speciale;
- însușirea cunoștințelor rezultate din încercările de depășire a barierelor de accesare a școlii și de participare din partea unor elevi;
- înțelegerea diferențelor dintre elevi ca resursă pentru procesul de învățare, nu ca o problemă ce trebuie depășită;
- recunoașterea dreptului elevilor la educație în propria lor localitate.

Dintre metodele eficiente utilizate în incluziunea educaţională le pot enumera pe următoarele:

1) Responsabilitatea pentru învăţare

Responsabilitatea ultimă de a învăţa este a elevului. Mediul şcolar trebuie să-i permită să se angajeze în învăţare, dar el însuşi este cel care acţionează. Totuşi, înainte să acţioneze, e nevoie să ştie ce i se cere pentru a învăţa eficient. Există câteva atitudini şi comportamente pe care elevii, care vor să devină independenţi, le afişează şi pe care profesorii ar trebui să le promoveze şi încurajeze, cum ar fi: încrederea, implicarea activă, deschidere pentru împărtăşirea ideilor şi ascultarea activă.

2) Încrederea

Elevii trebuie să ajungă să creadă că opiniile lor sunt apreciate. Trebuie să simtă că ceea ce gândesc şi împărtăşesc este unic, important şi reprezintă o contribuţie la o înţelegere mai

profundă a conceptelor şi problemelor care sunt dezbătute. Fără încredere în propria lor valoare şi demnitate, nu se pot implica activ în construcţia universului de cunoştinţe.

3) Implicarea activă

Este demonstrat faptul că elevilor le place să fie implicaţi activ în procesul de învăţare şi atunci când implicarea lor este solicitată aceştia manifestă o capacitate sporită de înţelegere. Elevii care se angajează pe deplin în învăţare ajung să conştientizeze împlinirea pe care o resimt în urma depunerii unui efort în învăţare.

4) Deschidere pentru împărtăşirea ideilor

Împărtăşirea ideilor cere curaj. Iniţiatorul trebuie să renunţe la ceva de dragul celorlalţi. Părinţii îşi învaţă copiii de mici că dăruirea, împărţirea lucrurilor este un comportament social important. Copiii ajung să accepte ideea de a împărţi, nu pentru că părinţii lor vor acest lucru ci pentru că înţeleg beneficiile ei intrinseci. Când elevii se angajează într-o astfel de activitate de împărtăşire a anumitor lucruri, se dedică întregii comunităţi de elevi, clasei lor, şcolii lor şi se simt împliniţi.

5) Ascultarea activă

Expunerea ideilor în clasă, printre colegi, presupune ascultare, renunţare la emiterea de judecăţi sau la impunerea propriei opinii în faţa sau în detrimentul altora. Elevii primesc în schimb înţelepciunea colectivă, care le încadrează ideile într-un context mai larg şi trebuie să îi învăţăm să o aprecieze. Prin intermediul dialogului amplu, elevii devin capabili să-şi examineze şi să-şi corecteze propriile idei, să ofere şi să preia cunoştinţe. Învăţarea activă în clasele incluzive aduce o serie de avantaje elevilor care asimilează la un nivel mai profund, reţin ideile mai mult timp şi pot utiliza conţinutul cursurilor lor. Prin învăţarea activă, aceştia sunt mai motivaţi să înveţe, pot corela mai uşor ceea ce au învăţat cu viaţa reală şi pot folosi lucrurile învăţate la şcoală în practică. De asemenea, învaţă să aibă iniţiativă în procesul de învăţare, pot dezvolta relaţii de calitate cu ceilalţi şi îşi întăresc abilităţile sociale. Participarea directă în procesul propriu de formare îi face să deprindă abilităţi de cooperare care-şi dovedesc ulterior utilitatea în societate şi la locul de muncă.

Bibliografie:

1. Verza Emil, Psiho-pedagogie speciala ,Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1994;
2. Popovici Doru, Elemente de Psihopedagogia Integrarii, Editura Pro Humanitate, 2000;
3. Ionescu, Ion I., Sociologia şcolii, Ed. Polirom, Iaşi, 1997;
4. Păun, Emil, Şcoala – o abordare sociopedagogică, Ed. Polirom, Iaşi, 1999;
5. Nicola, Ioan, Pedagogie, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1992;
6. Popovici, Dumitru, Sociologia educaţiei, Ed. Institutul European, Iaşi, 2003

Metode participative de predare, centrate pe copil și utilizarea Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor(TIC)

Profesor pentru învățământul primar: Carmen Floricică

Școala Gimnazială „Mihai Viteazul”

Localitatea Alexandria, Județul Teleorman

Şcolile trebuie să fie compatibile cu toţi copiii, indiferent de condiţionările fizice, intelectuale, sociale, emoţionale, lingvistice sau de altă natură.

Incluziunea digitala

Dintre toate tehnologiile care ajută la pregătirea elevilor pentru viitor, accesul la internet este probabil cel mai important. Acest instrument a devenit vital pentru modul în care oamenii, companiile, comunitățile și chiar economia funcționează optim în fiecare zi. Elevii trebuie, folosind puterea internetului, să-și dezvolte abilități de maximizare a eficienței. De asemenea, trebuie să li se asigure accesul la acest instrument, care nu este întotdeauna un dat.

Eforturile în direcția îmbunătățirii incluziunii digitale s-au intensificat în contextul epidemiologic actual, atât prin abordarea problemelor de alfabetizare digitală, cât și a lipsei accesului la instrumentele TIC. În mod concret, incluziunea digitală este menită să răspundă nevoilor de învățare ale indivizilor și abilităților de rezolvare a problemelor comunităților în ansamblu. Punerea sa în aplicare ar trebui să fie practică și orientată spre politici. Acest lucru ajută la asigurarea unui acces mai bun la echipamente, software, conținut digital și alte resurse care pot contribui la experiențe de învățare mai eficiente pentru elevii de toate vârstele.

Cu un acces mai mare la instrumentele digitale, elevii sunt capabili să exerseze dezvoltarea abilităților de alfabetizare digitală care sunt necesare pentru a analiza în mod eficient și a acționa pe baza descoperirilor făcute cu diverse tehnologii.

Cercetările în domeniu evidenţiază impactul puternic al dispozitivelor mobile asupra pedagogiei și utilizatorilor mediului digital. Utilizarea mediului digital devine astfel un proces care presupune o mai mare implicare a educabililor în procesul de învățare și un nivel crescut de colaborare.

Pentru elevii cu nevoi şi cerinţe speciale de învăţare, tehnologiile mobile permit o individualizare mai largă a materialelor de învățare și adaptarea la stilurile personale de învățare. Pentru elevii cu deficiențe de vedere, astăzi, multe dispozitive și sisteme de operare, cum ar fi Chrome, vin cu asistență audiovizuală, având un cititor de ecran încorporat numit ChromeVox, care citește conținutul cu voce tare pentru utilizatorii browserului Google Chrome.

Dispozitivele cu sisteme de operare Chrome au, de asemenea, funcții care facilitează citirea conținutului de pe ecran, cum ar fi lupele de ecran și modul cu contrast ridicat.

Profesorii pot, de asemenea, conecta sau asocia o tastatură Braille cu conexiune bluetooth dacă elevii au nevoie de asistență Braille.

Aplicațiile populare bazate pe cloud, cum ar fi Pachetul G Suite for Education și Microsoft Office 365, includ, de asemenea, funcția de dictare, permițând elevilor să scrie cu ajutorul vocii lor. Gama largă de aplicații pentru învățare, comunicare și auto-exprimare, mobilitate și auto-gestiune transformă dispozitivele mobile, în special tabletele, într-un instrument puternic pentru educația incluzivă. În ceea ce privește în mod specific incluziunea

digitală a copiilor cu CES, acest lucru înseamnă, pe de o parte, a sprijini facilitarea comunicării prin intermediul unor aplicații digitale, iar pe de altă parte, a sprijini includerea acestora în societatea digitală utilizând funcții de accesibilizare a unor dispozitive deja existente sau a unor tehnologii asistive noi (de exemplu, funcția de transcriere vocală a textelor permite persoanelor cu deficiențe de vedere și persoanelor cu dificultăți de citire să acceseze informaţii şi texte).

Astfel, participarea tuturor copiilor în procesul de educație devine posibilă, creând în același timp noi oportunități de incluziune.

Pentru copiii cu deficiențe de auz există în prezent dispozitive fără fir care transmit în mod direct sunetele către un aparat auditiv - pentru a comunica clar cu elevii care au hipoacuzie, chiar și într-o sală de clasă zgomotoasă.

Pentru profesorii care folosesc tehnologia video în clasă, există aplicații educaționale precum Flipgrid, cu funcții de subtitrare, precum și instrumente de videoconferință de tipul Microsoft Teams, care vin cu subtitrări în timp real.

Pentru elevii cu deficiențe de vorbire, software-ul vorbire-text și instrumentele de predicție a cuvintelor pot ajuta elevii cu deficiențe de vorbire să comunice cu profesorii și colegii lor. De exemplu, aplicațiile Office 365 includ funcții de tipul „Dictare”, cu inteligență artificală încorporată, care le permit elevilor să vorbească într-un microfon și să-și transforme vorbirea în text pe computer.

Pentru elevii cu deficiențe de învățare, cognitive și de dezvoltare, pe lângă crearea experiențelor de realitate virtuală (VR) pentru elevii cu autism, există instrumente precum ajutoarele de memorie, cărțile audio și sistemele text-vorbire, utile în special elevilor care au nevoie de asistență pentru învățare, atenție și organizare.

Un instrument special este Microsoft Immersive Reader, care a fost conceput special pentru a sprijini elevii cu dislexie și disgrafie. Cu Microsoft Immersive Reader, elevii pot opta pentru un text citit cu voce tare și împărțit în silabe - chiar și în alte limbi.

Funcția Tell me de la Microsoft le permite elevilor să acceseze comenzi în cadrul aplicațiilor Office 365 fără să fie nevoiți să și le amintească. Există, de asemenea, fonturi

descărcabile, cum ar fi OpenDyslexic, care pot îmbunătăți lizibilitatea și viteza de citire pentru studenții cu dislexie.

În plus, există instrumente inteligente la îndemână, cum ar fi Livescribe Echo Smartpen, care acționează ca un dispozitiv all-in-one, cu microfon, difuzor și dispozitiv de stocare incluse la un loc.

Pentru ***eleviicare au nevoie de asistență pentru mobilitate,*** un mod în care profesorii pot optimiza sălile de clasă pentru aceștia este adoptarea mobilierului flexibil, o componentă cheie a unui mediu modern de învățare.

Birourile în picioare, scaunele ergonomice și chiar mingiile pentru birou le oferă elevilor mai multă libertate și confort pentru a se deplasa în clasă și a face uz de mobilier.

Un alt exemplu este ca elevii să utilizeze afișaj interactiv sau monitoare cu ecran tactil dacă nu sunt în măsura fizică să folosească tastatura sau mouse-ul computerului.

Următoarele aplicații pot fi utilizate în orice grup educaţional care are acces la internet, utilizând laptopuri, smartphone-uri sau tablete:

1. Plickers este o aplicație de răspuns rapid la clasă, care le permite profesorilor să utilizeze un dispozitiv mobil pentru a scana anumite coduri tipărite pe care elevii le folosesc, în funcție de orientare, pe post de răspuns. Aplicația este disponibilă pentru iOS și Android, existând și o interfață web. Profesorii pot crea întrebări din mers sau pot selecta un set de întrebări create în prealabil. După ce întrebarea este proiectată pe un ecran, elevii ridică anumite cărți de răspuns personalizate, întorcând cărțile în diferite orientări pentru ași indica răspunsurile - o parte în sus pentru A, o altă parte în sus pentru B și așa mai departe. Profesorul utilizează un dispozitiv precum un telefon sau o tabletă și scanează răspunsurile elevilor, care sunt înregistrate.

Plicker este astfel un instrument valoros de evaluare formativă, sondaj sau de stimulare a discuțiilor pentru profesorii cu tehnologie limitată în sălile lor de clasă. Site-ul web permite profesorilor să creeze întrebări cu text și imagini care oferă răspunsuri cu opțiuni multiple sau de tip adevărat / fals, dar este recomandat ca profesorii să adauge propria valoare cât mai mult posibil, elaborând întrebări care să provoace analize și dezbateri.

2. AnswerGarden este un instrument simplu și rapid de obținere a feedback-ului prin nori de cuvinte. Deoarece răspunsurile sunt primite în timp real, fonturile mai mari indică cele mai frecvente răspunsuri. Profesorii încep prin introducerea unei întrebări pe site și apoi aleg din câteva opțiuni (valorile implicite sunt deja selectate, astfel încât personalizarea suplimentară este opțională).

Elevii vor gândi critic înainte de a-și împărtăși răspunsurile și vor învăța, de asemenea, citind ideile altora, iar designul distractiv și interactiv va atrage implicarea elevilor.

Această aplicaţie este gratuită, iar înregistrarea nu este necesară: https://answergarden.ch

3. Mentimeter este un instrument interactiv de prezentare care le permite utilizatorilor să își implice publicul în timp real. Profesorii se înscriu utilizând o adresă de e-mail sau prin conectarea prin intermediul Google sau Facebook.

Utilizatorii pot alege dintr-o varietate de evenimente, selectând dintre opțiuni precum întrebări, sondaje, nori de cuvinte, reacții și multe altele. Publicul participă din aplicație sau prin menti.com după introducerea unui cod de aderare format din șase cifre care le permite să vadă și să răspundă la întrebări. De reținut, profesorii pot crea până la cinci teste gratuit, dar evenimentele sunt limitate la două per prezentare. Pe site-ul web există o serie de resurse suplimentare, precum și asistență prin videoclipuri și o secțiune de întrebări frecvente, iar idei despre modul în care alte persoane folosesc Mentimeter se găsesc cu ușurință prin intermediul rețelelor sociale.

4. *Kahoot!* este un instrument de răspuns al elevilor, disponibil pe toate platformele și care le permite profesorilor să ruleze teste de tip joc și să creeze prezentări cu teste încorporate. Profesorii își pot crea propriile teste sau pot găsi și utiliza teste publice.

Kahoot! poate fi utilizat atât în cadrul orelor de curs, dar și pentru învățarea asincronă. În timpul unei sesiuni kahoot live, întrebările cu opțiuni de răspuns sunt proiectate pe un ecran de clasă în timp ce elevii trimit răspunsuri utilizând un dispozitiv conectat la internet (computer, tabletă sau telefon).

5. Book Creator este un instrument de creare a cărților digitale uimitor de ușor de utilizat, cu opțiuni nelimitate. Este disponibil atât pentru iPad, cât și pentru web (inclusiv

Chrome). Cu îndrumare, chiar și elevii din clasele primare ale școlii gimnaziale pot folosi această aplicație pentru a produce și publica propriile cărți simple sau benzi desenate cu imagini, videoclipuri și elemente audio. Elevii se alătură bibliotecii clasei folosind un cod, iar apoi, orice carte pe care o creează poate fi accesată de către profesor și adăugată la biblioteca clasei pentru a o partaja cu colegii de clasă. Cărțile pot fi partajate în numeroase moduri: prin e-mail, AirDrop în cazul dispozitivelor Apple, Google Drive, Dropbox, imprimare, publicare pe iBooks și multe altele.

Bibliografie:

1.Belciu, M. et al. (2011) Metode și instrumente pentru dezvoltarea abilităților de viață la clasă, Paralela 45, Pitești

2.https://www.stiri.ong/library/files/metode_si_instrumente_in_dezvoltarea_abilitatilor_de_vi ata.pdf

3.Lemeni, G. & Miclea, M. (2010). Consiliere și orientare Ghid de educație pentru carieră, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Incluziunea copiilor
cu cerințe educaționale speciale în școala de masă

Profesor: Lăpădatu Angela Gabriela

Colegiul Național Pedagogic „Mircea Scarlat”

Localitatea Alexandria, Județul Teleorman

Educația incluzivă reprezintă un concept cheie în asigurarea accesului egal la educație pentru toți elevii, indiferent de nevoile lor specifice. În contextul actual, integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în școlile de masă este esențială pentru a promova o societate bazată pe valori precum diversitatea, respectul reciproc și solidaritatea. Prin

intermediul acestei lucrări mi-am propus să abordez aspectele teoretice și practice ale incluziunii copiilor cu CES, oferind exemple concrete pentru cadrele didactice.

Beneficiile incluziunii copiilor cu CES

Incluziunea în școala de masă aduce beneficii multiple atât pentru elevii cu CES, cât și pentru colegii lor. Câteva dintre acestea sunt:

Pentru elevii cu CES:

1. Posibilitatea de a interacționa cu alți copii, ceea ce sprijină dezvoltarea abilităților sociale.
2. Crearea unui mediu stimulativ care promovează progresul scolar și personal.
3. Reducerea stigmatizării și creșterea stimei de sine prin apartenența la un grup.

Pentru colegii de clasă:

Dezvoltarea empatiei și a toleranței față de diferențe.

Creșterea abilităților de colaborare și a gândirii critice în interacțiunile cu colegii.

Pentru cadrele didactice:

1. Oportunitatea de a dezvolta competențe pedagogice și metode creative de predare adaptate nevoilor diverse ale elevilor.

2. Provocările incluziunii și soluții practice

Procesul de incluziune poate veni cu o serie de provocări pentru profesori și pentru școală în general. Este important să identificăm aceste obstacole și să propunem soluții.

Lipsa formării specifice a cadrelor didactice

Soluție: Organizarea de cursuri de formare continuă pentru profesori privind strategiile de predare diferențiată și tehnicile de adaptare curriculară. Aceste sesiuni pot include ateliere practice, unde cadrele didactice să exerseze adaptări reale pentru diverse situații din clasă.

Adaptarea curriculumului

Exemplu practic: Pentru un elev cu dificultăți de scriere, profesorul poate permite utilizarea unui laptop pentru redactarea temelor sau poate oferi fișe de lucru simplificate. O altă soluție este introducerea materialelor vizuale și a suporturilor grafice pentru a facilita învățarea.

Gestionarea comportamentelor dificile

Exemplu practic: Introducerea unor reguli clare și a unor tehnici de recompensare pozitivă. De exemplu, un sistem de „topuri" sau de „puncte" pentru comportamente adecvate poate fi eficient. Este de asemenea util să existe un plan de gestionare a conflictelor și o colaborare strânsă cu părinții pentru a asigura consistența în abordare.

Lipsa resurselor

Soluție: Crearea unui parteneriat cu organizații non-guvernamentale care pot sprijini cu materiale educaționale sau personal specializat. De exemplu, unele ONG-uri oferă kituri educaționale special concepute pentru elevii cu CES, care includ jocuri interactive, manuale adaptate și instrumente senzoriale.

Implicarea limitată a colegilor de clasă

Soluție: Organizarea unor activități de sensibilizare în clasă, cum ar fi jocuri de rol sau discuții despre diversitate. Aceste activități pot încuraja colegii să înțeleagă mai bine provocările și potențialul colegilor lor cu CES.

Exemple de bune practici

Colaborarea între profesorul de la clasă și profesorul de sprijin: O relație strânsă între cei doi contribuie la dezvoltarea unor planuri de intervenție personalizate pentru elevii cu CES. De exemplu, profesorul de sprijin poate lucra individual cu elevul la anumite discipline în care acesta are dificultăți. Totodată, poate furniza feedback constant profesorului titular despre progresul elevului.

A*ctivități de grup incluzive:* Planificarea unor proiecte în care fiecare elev are un rol bine definit. De exemplu, într-un proiect despre mediu, elevul cu CES poate realiza desene sau colaje, contribuind astfel la succesul echipei. Acest tip de activități promovează spiritul de echipă și dezvoltă sentimentul de apartenență.

Amenajarea clasei: Crearea unui mediu prietenos, cu zone de lucru diferențiate, ajută la reducerea stresului și la creșterea concentrării. De exemplu, un colț al clasei poate fi destinat relaxării, cu materiale vizuale și senzoriale. Zonele de activități pot fi marcate clar prin culori sau simboluri care să faciliteze orientarea și organizarea elevilor.

Colaborarea cu părinții: Organizarea de întâlniri regulate cu părinții pentru a discuta progresul copilului și pentru a stabili obiective comune. Părinții pot oferi informații valoroase despre nevoile copilului și despre modalități eficiente de sprijinire a acestuia.

Incluziunea copiilor cu CES în școala de masă nu este doar un ideal, ci o necesitate pentru o educație de calitate. Prin formare continuă, adaptarea curriculumului și colaborarea dintre toți actorii implicați – profesori, părinți și specialiști – putem crea un mediu educațional în care fiecare copil să aibă șanse egale de succes. Încurajăm cadrele didactice să adopte o abordare deschisă și să considere diversitatea o resursă valoroasă pentru întreaga comunitate școlară.

Incluziunea nu este un proces ușor, dar prin perseverență și dedicare, fiecare copil poate beneficia de o educație adaptată nevoilor sale, iar comunitatea școlară va deveni mai puternică și mai unită.

Bibliografie:

1. Opriș, D. (2016). Educația incluzivă și integrarea copiilor cu CES. Editura Didactică și Pedagogică.
2. Ministerul Educației Naționale (2020). Ghid pentru incluziunea în educație. București: MEN.

Aspecte pozitive ale Adaptării curriculare

Profesor: Costica Elena Daniela

Liceul Tehnologic „Anghel Saligny"

Localitatea Roșiorii de Vede, Județul Teleorman

Pentru elevii cu cerințe educative speciale este foarte important ca ei să beneficieze de oportunități de învățare adecvate. Această observație naște întrebări care reflectă tot atâtea probleme critice ale adaptării curriculare. Specialiștii din domeniu evidențiază că o incluziune totală este un mit supraevaluat.

Practicile sociale şi educaționale din ultimele trei decenii dovedesc că a forța o persoană pentru a demonstra o idee nu este o decizie înțeleaptă. Sunt elevi cu anumite grade de dizabilitate care nu își găsesc locul în învățământul de masă. Acest aspect presupune formularea unor răspunsuri clare la întrebări precum:

Cine este în măsură să decidă unde va învăța elevul cu cerințe educaționale speciale?

Care este limita pe care decidenții o identifică în a stabili cine poate şi cine nu poate urma învățământul de masă?

Ce se întâmplă cu elevii neidentificați şi care nu sunt evaluați ca având cerințe educaționale speciale?

Cât de mult măsurile propuse reduc sau mențin fenomenul de marginalizare sau excludere educațională?

Care este cea mai bună modalitate de a promova echitatea în educație?

Cum să aplicăm concret curriculumul diferențiat?.

Majoritatea specialiștilor recomandă ca, în abordarea elevilor cu cerințe educaționale speciale, profesorii să respecte anumite condiții generale:

să identifice (să recunoască şi să accepte!) corect problema elevului;

să evalueze punctele tari şi slăbiciunile elevului;

să elaboreze un plan (plan de învățare individual) cu obiectivele, orarul şi strategiile stabilite pentru acel elev, valorificând punctele tari ale elevului;

să monitorizeze progresul făcut de elev, iar apoi să plănuiască pasul următor.

Adaptarea curriculară trebuie să se bazeze pe o bună cunoaștere a profilului psihopedagogic al copilului pentru a putea proiecta, implementa și evalua activități didactice cu impact asupra elevului. Procesul de adaptare curriculară este mult mai complex decât pare la o primă vedere şi presupune acțiuni sincronizate pe multiple planuri: didactic, social, psihologic. Este important de subliniat faptul că, în cazul elevilor cu CES, accentul trebuie pus nu atât pe dezvoltarea cognitivă, cât mai ales pe dimensiunea socio-relațională, care poate deveni bază pentru dezvoltarea globală a elevului și îi poate asigura acea stare de bine necesară menținerii echilibrului psihic.

Unii profesori par să întâmpine mai puține dificultăți decât alții în crearea unei ambianțe eficace de învățare pentru elevii lor. O clasă bine condusă, cu un potențial redus de comportament necorespunzător poate prin ea însăși avea efecte benefice atât asupra procesului de învățare, cât și asupra performanței.

Adaptarea curriculară este definită în legislația românească ca reprezentând „corelarea conținuturilor componentelor curriculumului național cu posibilitățile elevului cu CES, din perspectiva finalităților procesului de adaptare și de integrare școlară și socială a acestuia.”

Curriculumul diferențiat evidențiază măsurile de design curricular de a diversifica și individualiza experiențele de învățare astfel încât elevii să primească sarcini în funcție de particularitățile proprii de dezvoltare.

Literatura de specialitate evidențiază următoarele componente ale procesului didactic care pot deveni obiectul adaptării și personalizării:

4. Un model de proiectare diferențiat, destinat mai ales elevilor cu dificultăți de învățare, care poate fi adaptat de fiecare profesor;

5. Diferențiere la nivelul activității didactice.

Diferențierea nu înseamnă pierderea unității predării-învățării, deoarece competențele pe care dorim să le formăm sunt aceleași pentru toți elevii.

Strategiile de ajungere la competențe, însă, sunt adaptate pentru elevi (în mod special pentru cei cu nevoi educaționale speciale).

Planul individualizat de învățare pentru elevul cu CES, ca parte a planului de servicii individualizat, reprezintă intervenția pedagogică asupra elevului care alături de celelalte intervenții sociale, medicale sau psihoterapeutice contribuie la atingerea obiectivului de integrare: de a facilita integrarea școlară și profesională și de a valorifica potențialul intelectual, emoțional și aptitudinal al copilului, contribuind astfel la incluziunea socială.

Concret, Planul individualizat de învățare al elevului cu CES este un instrument conceput de către cadrul didactic pentru un anume elev, cu dificultăți de învățare, cu scopul a-l ajuta să atingă nivelul performanței de care este capabil, prin strategii de învățare adecvate acestuia și nivelului său de dezvoltare.

Bibliografie:

1. Baban A. (1998), ”Stres şi personalitate”, Cluj-Napoca: Presa universitară clujeană

2. Miclea M. (1997), ”Stres şi mecanismele de apărare”, Cluj Napoca: Presa universitară clujeană

Incluziunea școlară
a copiilor cu cerințe educative speciale

Profesor pentru învățământul primar: Ilie Eugenia

Școala Gimnazială „Mihai Viteazul”

Localitatea Alexandria, Județul Teleorman

Incluziunea şcolară se defineşte prin acceptarea de către instituţiile de învăţământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenenţa etnică sau socială, religie, naţionalitate sau infirmitate şi este strâns legată de recunoaşterea şi acceptarea diversităţii – condiţie normală a convieţuirii umane.

Învăţământul incluziv presupune ca tinerii şi copiii cu dizabilităţi şi ceilalţi fără probleme să înveţe împreună în instituţiile de învăţământ având sprijinul corespunzător. Un început timpuriu în grupuri de joacă sau medii şcolare obişnuite este cea mai bună pregătire pentru o viaţă integrată.

Fiecare copil este diferit şi special şi are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu disabilităţi. Toţi copiii au dreptul la educaţie în funcţie de nevoile lor.
Şi copiii diferiţi au drepturi egale cu ceilalţi, iar o educaţie separată ar duce la marginalizare şi discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine şi afirmarea personalităţii.

Beneficiile incluziunii sunt reciproce, dar majoritatea dintre noi n-am simţit încă acest lucru. Separarea ne limitează înţelegerea reciprocă. Familiaritatea şi toleranţa reduc frica şi respingerea favorizând relaţii de comunicare şi colaborare în beneficiul tuturor.
Câţi suntem pregătiţi (părinţi, cadrele didactice, copii) pentru diversitatea existentă în fiecare grupă şi cât de bine sunem pregătiţi să o acceptăm ?

Educaţia incluzivă vine să sprijine acest aspect deoarece ea se centrează mai ales pe învăţarea strategiilor necesare rezolvării problemelor din viaţa cotidiană, într-o manieră cooperantă şi solidară, unde procesul de învăţare este realizat în spiritul respectului şi acceptării celor din jur.

Şcoala trebuie să aibă contacte cu toate instituţiile sociale interesate direct sau tangenţial de domeniul educaţiei copilului de vârstă şcolară şi să stabilească relaţii de

cooperare şi colaborare. Ea contribuie la transmiterea moştenirii culturale şi facilitează învăţarea individuală şi colectivă .
Totodată şcoala face posibilă participarea grupurilor şi colectivităţilor la viaţa publică , elaborarea şi luarea deciziilor. Schimbul de informaţii favorizează interacţiunea socială şi permite unui număr mare de oameni să ia parte activă la soluţionarea problemelor care îi privesc.

Actul educativ în şcoala incluzivă are şanse de reuşită dacă cei trei factori implicaţi, adică elevul cu deficienţe,familia,echipa de specialişti, cooperează, sunt parteneri care conlucrează in aceeaşi direcţie: dezvoltarea copilului cu cerinte educative speciale.

Integrarea individuală a copilului cu nevoi speciale în clasa obişnuită persupune următoarele implicaţii:

- se oferă sprijin educaţional după nevoile copiilor, aceştia nu sunt excluşi;
- se asigură dezvoltarea personală a fiecăruia;
- adaptarea programelor şi a resurselor organizatorice şi procedurale la nevoile sale;
- învaţă în clase omogene;
- creşte motivaţia pentru învăţare, fiindca este stimulat de mediul competiţional şi de performanţele şcolare ale colegilor valizi;
- scade nivelul de izolare al copilului cu deficienţă şi creşte nivelul de contact cu copiii obişnuiţi,sporind nivelul de socializare;
- elevii din clase omogene, ca urmare a contactului cu elevii cu nevoi speciale, îi vor înţelege, îi vor accepta şi îşi vor forma chiar atitudini de protejare a acestora în grupurile obişnuite.

Pornim de la constatarea că părinţii sunt cei mai importanţi factori de sprijin în viaţa copilului cu deficienţe sau a copilului sănătos, viaţa familiei (sau cel puţin a unuia dintre părinţi) se va adapta, se va plia după programul copilului cu deficienţe profunde sau medii. Pentru a-şi putea sprijini copiii aflaţi în dificultate, părinţii trebuie să participe la următoarele acţiuni, asigurate de echipa de intervenţie:

- informare asupra potenţialului real al copilului şi asupra mijloacelor susceptibile să-i favorizeze dezvoltarea;
- informare asupra tipurilor de servicii care pot asigura cel mai bine educarea şi dezvoltarea copilului cu nevoi speciale;
- convingerea părinţilor că nu sunt singuri în demersurile lor educative cu copilul deficient;

- învăţarea familiei să traiască în echilibru cu copilul cu nevoi speciale;
- însuşirea unor abilităţi şi tehnici speciale de educaţie a copilului cu deficienţe, conlucrând adecvat cu profesioniştii;
- elaborarea programelor educaţionale în conlucrare cu membrii echipei transdisciplinare.

În activitatea la clasă, cu elevi cu deficienţe, acceptăm diversitatea ca valoare. Pentru a valoriza cu adevărat potenţialul fiecărui copil cu cerințe educative speciale., trebuie să reformulăm toate componentele educaţiei: obiective/scopuri; curriculum; resurse procedurale, materiale, organizatorice; evaluare; relaţiile între partenerii educaţiei; resursele mane.

Implicarea cadrelor didactice este condiţia majoră în realizarea integrării copiilor cu cerințe educative speciale în viaţa şcolară şi socială. În acest demers la clasă, pentru a favoriza integrarea cât mai rapidă a copiilor cu nevoi speciale, am valorificat sensibilitatea deosebită a acestora şi disponibilitatea de a oferi şi de a primi afecţiunea celor din jur.

Fiecare persoană – copil, tânăr sau adult – trebuie să beneficieze de oportunităţi educaţionale proiectate pentru a le satisface necesităţile educaţionale de bază.

Bibliografie:

1. Vraşmaş,T.,(2004),"Şcoala şi educaţia pentru toţi", Ed. Miniped, Bucureşti.
2. Ungureanu,D.,"Educaţia integrată şi şcoala incluzivă", Editura de Vest, Timişoara

Cunoaşterea şi activitatea grupurilor de elevi - factor determinant al incluziunii școlare

Profesor înv. primar Neațu Anuța

Școala Gimnazială „Mihai Viteazul"

Localitatea Alexandria , Județul Teleorman

Oamenii trăiesc organizaţi în grupuri încă din cele mai vechi timpuri. Membrii grupului au o anumită structură, funcţionează după unele reguli prestabilite, au interese comune şi urmăresc realizarea unor scopuri specifice, bine delimitate. Metodele de

investigaţie a grupului sunt puţine, iar acestea care există sunt, cele mai multe dintre ele, adaptări ale metodelor folosite în studierea personalităţii individului. Psihologia de grup este diferită de suma psihologiilor fiecărui individ ce îi aparţine, de aceea se simte nevoia unor modalităţi noi, specializate, proprii cunoaşterii grupurilor. Pentru ca un grup şcolar să ajungă la atingerea scopurilor, este necesar ca organizatorul şi conducătorul acestuia să aibă informaţii despre caracteristicile grupului, să cunoască deci psihologia sa. Lucrarea ,,Cunoaşterea şi activitatea grupurilor şcolare", elaborată de Mielu Zlate şi Camelia Zlate oferă o serie de metode şi tehnici de cercetare a grupurilor sociale, produse în psihologia de specialitate sau împrumutate şi adaptate de la ştiinţele învecinate. Printre aceste metode se numără: • Autobiografia grupurilor;

• Observaţia sistemică a grupurilor pe baza categoriilor informaţionale;

• Tehnica sociometrică;

• Determinarea personalităţii interpersonale;

• Profilul psihologic al grupurilor.

Există multe situaţii în viaţa socială în care este foarte utilă aplicarea metodelor de cunoaştere a grupurilor, ca de exemplu:

1) Începerea activităţii cu un grup necesită deţinerea unor informaţii despre el. Într-o astfel de situaţie, dacă un profesor cere detalii elevilor referitoare la performanţele sau la aspiraţiile lor, el va obţine caracteristici psihoindividuale, nu unele psihosociale. De aceea este necesară utilizarea metodelor ,,autobiografiei" şi ,,profilului psihologic" al grupului.

2) Aprecierea gradului de participare al fiecărui elev individual sau a întregului grup la activitatea de seminar necesită utilizarea metodei ,,observaţiei sistemice pe baza categoriilor interacţionale" elaborate de Bales. Astfel se poate aprecia conţinutul şi calitatea celor discutate, numărul participanţilor la discuţii şi felul în care s-au implicat ei în rezolvarea problemelor ridicate.

3) Aprecierea eficienţei grupului în funcţie de relaţiile dintre membrii acestuia, de atmosferă creată în grup, se poate face utilizând ,,tehnica sociometrică". Această metodă

analizează relaţiile afectiv-simpatice, deci relaţiile de simpatie sau antipatie manifestate de membrii grupului.

4) În situaţiile de selecţie sau promovare a oamenilor şi în cele de formare sau reconstituire a grupurilor sociale, este necesară luarea în considerare a criteriilor de ordin psihologic şi psihosocial, a trăsăturilor de personalitate, a relaţiilor din cadrul grupurilor şi atmosfera de grup. Stabilirea tipului de ,,personalitate interpersonală" a grupului poate fi de mare folos în atingerea acestor obiective.

Rolul aplicării metodelor de cunoaştere a grupurilor sociale este acela de a-l ajuta pe cercetătorul, organizatorul sau conducătorul unui astfel de grup de a culege cât mai multe informaţii referitoare la grupul în cauză, de a înţelege funcţionarea sa şi a comportamentelor de grup. Dacă acesta reuşeşte să atingă scopurile prezentate, va fi capabil să anticipeze cu uşurinţă evoluţia viitoare a grupului.

Profilul psihosocial al grupului este o metodă de reprezentare grafică a rezultatelor unor măsurători făcute prin utilizarea diferitelor probe, fie pe un individ în parte, fie pe un eşantion de subiecţi. Cu ajutorul unor teste sau a altor modalităţi, se determină nivelul de dezvoltare al diferitelor capacităţi psihice globale ale individului şi a elementelor componente ale acestora, ca de exemplu:

- Gandirea – rapiditatea, ritmul, flexibilitatea, creativitatea;

- Atenţia – stabilitatea, concentrarea, volumul, distribuţia, mobilitatea ;

- Memoria – rapiditatea întipăririi, trăinicia păstrării, exactitatea, promptitudinea şi completitudinea reactualizării datelor memorate :

- Alte capacităţi precum: imaginaţia, afectivitatea, aptitudinile, motricitatea, temperamentul, caracterul.

Această metodă are menirea de a vizualiza performanţele obţinute de un individ, sau a unui grup la o serie de probe, având şi posibilitatea comparării rezultatelor obţinute de o persoană în diferite perioade de timp, sau a rezultatelor obţinute de diferiţi indivizi la acelaşi moment.

Se pot remarca două puncte în profilul unui individ:

a) Puncte slabe – care necesită intervenţii educative, remedieri sau ameliorări;

b) Puncte forte – elementele de sprijin în vederea desfăşurării unor comportamente eficiente.

Pentru ca aceste trăsături ale indivizilor să fie convertibile în trăsături psihice ale unui grup, trebuie să se ţină cont de câteva aspecte ale grupului:

1) Stabilirea unor particularităţi ale grupului care urmează să fie măsurate iar apoi vizualizate sub forma profilului.

Alegerea acestor particularităţi se face în funcţie de scopul urmărit. Dacă se doreşte aflarea mai multor informaţii, se vor utiliza majoritatea proprietăţilor grupurilor mici; dacă se doreşte caracterizarea grupului după proprietăţile esenţiale, se face apel doar la o parte dintre ele.

Cele mai utilizate proprietăţi sunt:

- Consensul (existenţa atitudinilor asemănătoare în grup);
- Conformismul (respectarea normelor de grup);
- Autoorganizarea (capacitatea grupului de a se organiza singur);
- Coeziunea (unitatea grupului);
- Eficienţa (îndeplinirea obiectivelor);
- Autonomia (independenţa);
- Controlul (grupul ca mijloc de control a acţiunii membrilor săi);
- Stratificarea (ierarhizarea statutelor);
- Permeabilitatea (acceptarea altor membri);
- Flexibilitatea (de manifestare a comportamentelor variate);
- Omogenitatea (similaritate psihologică şi socială a membrilor);
- Forţa (tăria grupului);
- Participarea (acţionarea pentru grup);

• Stabilitatea (persistenţa în timp a grupului).

2) Alcătuirea unui chestionar care să se adreseze grupului şi care să conţină proprietăţile anterioare, dar transformate în întrebări.

Se recomandă ca aceste întrebări să fie clare, concise, să conţină cuvinte uzuale, pe înţelesul tuturor, astfel încât să permită elaborarea unor răspunsuri care să concorde cu realitatea. Cea mai des întâlnită formulare a întrebărilor este: „În ce masură…?”

3) Este foarte necesară stabilirea unităţilor de măsură a proprietăţilor respective.

Cea mai utilizată este scara de atitudini de tip Lickert (cu cinci intervale), care dă posibilitatea evaluării gradului în care o anumită proprietate caracterizează grupul. Valorile scării se pot interpreta astfel:

- un punct – caracteristica apare într-o masură foarte mică;

- două puncte – caracteristica e prezentă în mică măsură;

- trei puncte – caracteristica există într-o oarecare măsură;

- patru puncte – caracteristica e prezentă în mare măsură;

- cinci puncte – caracteristica apare într-o măsură foarte mare.

În realizarea profilului psihologic de grup este necesară parcurgerea următoarelor etape: a) Pregatirea grupului în vederea aplicării chestionarului, care poate fi:

- o pregătire de conţinut – în care se explică termenii dificili;

- o pregătire tehnică – în care se repartizează foile de răspuns fiecărui individ chestionat şi instruirea grupului subiecţilor de a răspunde la fiecare întrebare, notând în dreptul fiecăreia numărul de puncte acordat.

b) Aplicarea chestionarului – poate fi lucrat individual sau prin dictarea fiecărei întrebări de către cel care aplică şi notarea răspunsului de către subiecţi.

c) Construirea profilului psihosocial al grupului – pe verticală sunt notate proprietăţile, iar pe orizontală cele cinci unităţi. În dreptul fiecărei proprietăţi se trec mediile rezultate de la toţi membrii grupului. Unind punctele, vom obţine profilul psihosocial al grupului. Realizarea

acestui profil poate oferi informaţii despre grup, precum: indicarea orientării generale (pozitivă sau negativă) a proprietăţilor grupului social (Dacă proprietăţile sunt prezente în mare şi foarte mare măsură, grupul este bine organizat şi structurat; dacă proprietăţile apar într-o mică sau foarte mică măsură, grupul este dezorganizat şi conflictual); măsura şi gradul în care fiecare proprietate este dezvoltată în grup, indicând ce caracteristică trebuie îmbunătăţită; cauzele probabile ale unei situaţii de grup şi unele efecte ce s-ar putea obţine.

Profilul psihosocial al grupului este modalitatea prin care se poate realiza o bună cunoaştere a grupului, a caracteristicilor lui generale şi particulare.

Cu ajutorul lui se pot lua decizii de ameliorare a unor probleme apărute între membrii grupului, rezolvarea acestora ducând la o creştere a eficienţei şi o mai uşoară atingere a obiectivelor comune. Este înlesnită şi anticiparea funcţionalităţii viitoare a grupului.

Bibliografie:

1. Zlate M. , Zlate C., Cunoaşterea şi activitatea grupurilor şcolare, Editura Politică, Bucureşti, 1982
2. Cristea Dumitru, Tratat de psihologie socială, Editura ProTransilvania, Bucureşti, 2000
3. Parot Francois, Dicţionar de psihologie, Editura Humanitas, Bucureşti, 1999

Tehnici de management al clasei pentru a integra elevi cu ADHD sau TSA la educație fizică

Profesor: Stăvărache Gina,
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”,
Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Integrarea elevilor cu ADHD (Tulburarea de Deficit de Atenție și Hiperactivitate) sau TSA (Tulburarea de Spectru Autist) la ora de educație fizică necesită trecerea de la un management autoritar la unul **predictibil și senzorial**. Sportul este mediul ideal pentru ei, dar zgomotul și haosul pot deveni rapid copleșitoare.

Iată cele mai eficiente tehnici de management, structurate pe nevoile lor specifice:

1. Structura și predictibilitatea (Ancorarea)

Pentru un elev cu TSA, incertitudinea provoacă anxietate. Pentru cel cu ADHD, lipsa structurii duce la pierderea atenției.

- **Programul vizual:** Afișează pe un panou (sau o tabletă) succesiunea activităților: *Încălzire → Joc de echipă → Relaxare*. Folosește pictograme.
- **Marcarea zonelor:** Definește clar spațiul. Folosește benzi colorate sau jaloane pentru a marca „zona de așteptare", „zona de lucru" și „zona de liniște".
- **Semnale de tranziție:** Nu folosi doar fluierul (care poate fi dureros pentru copiii cu hipersensibilitate auditivă). Folosește un clopoțel, o lumină intermitentă sau un semn vizual cu mâna pentru a anunța schimbarea activității cu 2 minute înainte.

2. Instrucțiunile „Micro"

Capacitatea de procesare a informațiilor complexe este adesea limitată în momentele de efort fizic.

- **Regula celor 3 Secunde:** Oferă instrucțiuni scurte (maxim 5-7 cuvinte). În loc de „Vă rog să vă așezați în linie dreaptă lângă peretele albastru", spune: **„Aliniați-vă la perete. Acum."**
- **Demonstrație + verificare:** Arată exercițiul, apoi cere elevului să repete prima mișcare. Nu aștepta să rețină tot circuitul deodată.
- **Feedback imediat:** Pentru ADHD, recompensa trebuie să fie instantanee. Un „Bravo pentru poziție!" imediat după execuție este de 10 ori mai eficient decât o notă la finalul orei.

3. Managementul senzorial și al impulsivității

Sala de sport este un mediu „zgomotos" (ecou, mingi care sar, strigăte).

Tehnica	Scop	Aplicare
Zona de „Safe Space"	Autoreglare	Un colț retras cu un covoraș unde elevul se poate retrage 2 minute dacă simte că se blochează (overload).
Echipament Adaptat	Reducerea anxietății	Mingi de burete (nu pocnesc tare), căști antifonice dacă zgomotul e prea mare.
Roluri cu Responsabilitate	Canalizarea energiei	Elevul cu ADHD poate fi „Căpitanul Jaloanelor" (responsabil cu așezarea lor), oferindu-i o sarcină fizică activă între exerciții.

4. Tehnica „Partenerului de Sprijin" (Peer-Buddy)

În loc să fie izolat cu un asistent, elevul este cuplat cu un coleg care are abilități sociale bune. Partenerul nu este un „profesor", ci un model de urmat: „Uită-te la Andrei, el știe când începem".

Sfat Critic: Evită jocurile de eliminare (precum „Rațele și vânătorii" în varianta clasică). Odată eliminați, elevii cu ADHD își pierd ancora și vor începe să manifeste comportamente disruptive din plictiseală. Folosește variante în care „cei atinși" au de făcut o sarcină rapidă (ex: 3 genuflexiuni) și revin imediat în joc.

Implementarea unei rutine de start

Check-in emotional (30 secunde)

Folosește o scară a emoțiilor (1-5) pentru a vedea nivelul de energie/anxietate al elevului când intră în sală.

Exercițiu de „Împământare” (2 minute)

Mers greoi (ca ursul) sau împins în perete. Aceste exerciții proprioceptive „organizează” sistemul nervos înainte de activitatea cardio.

Lecția în 3 puncte (1 minut)

Enunțarea clară a celor 3 obiective ale zilei, vizualizate pe panou.

Pentru elevii cu ADHD, jocurile care implică eliminarea sunt contraproductive: odată scoși din joc, aceștia își pierd structura, se plictisesc rapid și pot manifesta comportamente disruptive.

Secretul integrării lor constă în **fluxul continuu** (reintrarea imediată în joc) și în oferirea unor **roluri dinamice** care să le consume energia într-un mod controlat.

Jocuri de echipă fără eliminare

Iată 5 propuneri de activități unde eșecul nu înseamnă oprire, ci o scurtă sarcină de „resetare”:

1. „Vânătoarea de reîncărcare” (Varianta de leapsa)

Spre deosebire de leapsa clasică, cine este prins nu stă pe margine.

- **Regula de adaptare:** Când un elev este atins, acesta trebuie să meargă într-o „Zonă de Reîncărcare” (marcată cu jaloane) unde face 5 sărituri ca mingea sau 3 flotări la perete, apoi reintră imediat în joc.
- **Beneficiu ADHD:** Oferă un input proprioceptiv (săriturile) care ajută la autoreglare și elimină timpii morți.

2. „Transportorii de Energie” (Ștafetă Cooperativă)

Echipele trebuie să transporte obiecte (mingi, cercuri) dintr-un punct în altul, dar cu o condiție de contact.

- **Regula de adaptare:** Elevii lucrează în perechi, ținând o minge între spate sau între umeri, fără să folosească mâinile. Dacă mingea cade, perechea nu este eliminată; pur și simplu se întoarce la ultima „stație de control” și reia parcursul.
- **Beneficiu ADHD:** Necesită concentrare intensă pe partener și pe controlul propriului corp, transformând graba în precizie.

3. „Curățenia în Ogradă” (Joc de Aruncare)

Terenul este împărțit în două de un fileu sau o linie. Fiecare echipă are un număr egal de mingi ușoare (burete).

- **Regula de adaptare:** Scopul este ca, la semnalul profesorului, echipa ta să aibă cât mai puține mingi în teren. Toată lumea aruncă continuu timp de 2 minute. Nu există „ești ars”.
- **Beneficiu ADHD:** Este un joc de înaltă intensitate care permite descărcarea energiei fără pauze de așteptare.

4. „Podul de Piatră” (Joc de Echilibru și Grup)

Echipa trebuie să traverseze „râul” (sala) folosind „pietre” (cercuri sau baze de cauciuc), dar pietrele sunt mai puține decât elevii.

- **Regula de adaptare:** Elevii trebuie să se ajute între ei să ajungă la mal fără ca cineva să atingă solul („apa”). Dacă cineva atinge apa, întreaga echipă face doi pași înapoi, dar nu se reia de la zero și nimeni nu pleacă din joc.
- **Beneficiu ADHD:** Promovează lucrul în echipă și încetinește impulsivitatea prin nevoia de a planifica următorul pas al colegului.

5. „Codul Culorilor” (Joc de Reacție)
Elevii aleargă liber prin sală. Profesorul strigă o culoare sau ridică un cartonaș colorat.

- **Regula de adaptare:** Elevii trebuie să atingă cât mai rapid un obiect de acea culoare din sală. Ultimul care ajunge nu este eliminat; el primește rolul de „Căpitan al Culorii” pentru runda următoare (el alege și strigă următoarea culoare).
- **Beneficiu ADHD:** Transformă „eșecul” într-o responsabilitate (rol de lider), menținând elevul implicat cognitiv.

Tabel de Monitorizare pentru Profesor

Indicator	**Ce urmărim la elevul cu ADHD?**	**Ajustare rapidă**
Nivel de stimulare	Devine prea agresiv sau țipă?	Introdu o regulă de „silent mode” timp de 30 secunde.
Atenție	A uitat direcția de alergare?	Folosește un partener („Buddy”) care să îl ghideze vizual.
Impulsivitate	Fură startul constant?	Oferă-i rolul de „Cronometror” sau cel care dă semnalul de start.

Bibliografie:

1. Opriș, D. (2016). Educația incluzivă și integrarea copiilor cu CES. Editura Didactică și Pedagogică.

2. Ministerul Educației Naționale (2020). Ghid pentru incluziunea în educație. București: MEN.

Toți diferiți…, toți egali

Prof. înv. primar Bălțatu Laura
Școala Gimnazială, comuna Frâncești
Localitatea Frâncești, Județul Vâlcea

Şcoala este leagănul copilăriei în care toate speranţele pot deveni realitate dacă cei care iau parte la activităţile de învăţare, pofesori şi elevi, conştientizează diversitatea şi complexitatea naturii umane şi valorifică fiecare talent sau latură creativă dăruită de Dumnezeu.

Trebuie să admitem că copiii sunt diferiți unul de celălalt, unii sunt veseli, adaptabili, alții au probleme, se adaptează lent, au dispoziție negativă, sunt greu de liniștit, cu un nivel scăzut al activității. Pentru acești copii, etichetați ca fiind ,,dificili", școala românească trebuie să intervină, deoarece societatea a reușit să înțeleagă că fiecare persoană este utilă și poate contribui la progresul general în felul său.

Copiii sunt o categorie socială care în ciuda aparenţelor nu au timp să aştepte: dacă sunt lăsaţi să crească fără ajutorul de care au nevoie, personalitatea viitorului adult are cu siguranţă de suferit

„Școala pentru toţi" reprezintă dezideratul maximei flexibilităţi şi toleranţe în ceea ce priveşte diferenţele fizice, socio-culturale, lingvistice şi psihologice existente între copii, scopul fiind acela de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăţa în funcţie de ritmul, capacitatea şi nevoile proprii şi de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate. Acest fapt impune gândirea unei structuri care să îmbine flexibil şi eficient demersurile din toate domeniile, proces care implică formarea unei atitudini pozitive faţă de incluziune.

Imaginea reală a ceea ce înseamnă „ Școala pentru toți" trebuie promovată, iar elevii, părinţii şi cadrele didactice din şcolile de masă trebuie convinşi de necesitatea şi avantajele integrării acestor copii în sistemul obişnuit de învăţământ, pentru că învăţând împreună, copiii învaţă să trăiască împreună.

Principiul egalității de șanse reprezintă conceptul de bază al școlii incluzive, prin aplicarea căruia aceasta contribuie la anularea diferențelor de valorizare bazate pe criterii subiective, de ordin etnic sau social. Incluziunea la nivel școlar se realizează prin respectarea și valorizarea diferențelor socio-culturale existente în rândul elevilor și prin promovarea bogăției și a diversității experienței educative care rezultă din aceste diferențe.

Actul educativ în școala incluzivă are șanse de reușită dacă cei trei factori implicați – elevul cu deficiențe, familia, echipa de specialiști - cooperează, conlucrează în acceeași direcție: dezvoltarea copilului cu cerințe educative speciale.

Școala incluzivă presupune recunoașterea dreptului fiecărui copil la educație și înțelegerea diferențelor de adaptare și învățare, specifice fiecărui copil în parte, ca fiind naturale. Într-un mediu școlar optim integrării sociale a elevilor cu dizabilități, se realizează adaptarea școlii la diversitatea copiilor dintr-o comunitate.

Pentru ca activitatea instructiv – educativă să fie profitabilă pentru toţi elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferenţiat. Educaţia diferenţiată vizează adaptarea activităţii de instruire la posibilităţile diferite ale elevilor, la capacitatea de înţelegere şi ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parteÎn general, mai mulţi factori determină succesul claselor incluzive: parteneriate între familie şi şcoală, colaborarea cu cadre de specialitate, formarea continuă a personalului didactic, programe educaţionale

individualizate şi nu în ultimul rând comunicarea. Profesorii utilizează numeroase tehnici pentru a ajuta la construirea şi consolidarea unităţii clasei: jocuri şi sarcini de natură să construiască un grup, cântece referitoare la comunitate, căutarea de către elevi a noi metode de a-i ajuta pe ceilalţi, precum şi implicarea elevilor în rezolvarea problemelor.

Rolul esenţial în educaţia integrată îl deţine învăţătorul clasei, care devine principalul factor de acţiune şi de coordonare a realizării programului pedagogic individual pentru elevi. .Acesta trebuie :

· să elaboreze un program pedagogic individualizat.

· să-şi îmbogăţească pregătirea cu elemente care să-i faciliteze includerea optimă în clasă a acestor elevi şi asigurarea de şanse egale pentru aceştia la instrucţie şi educaţie;

· să manifeste interes continuu pentru identificarea, evaluarea şi reprogramarea periodică a conţinuturilor învăţării pentru fiecare elev;

· să coopereze în cu ceilalţi membri ai echipei educaţionale, dar şi cu familia elevului;

Primirea în clasă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel ca ceilalți copii. Trebuie să se evite compătimirea, mila sau alte conduite inadecvate care pot semnifica, de fapt, devalorizarea copilului cu dizabilități. Acești copii au nevoie de încurajare, care le sădește încrederea în forțele lor proprii, în propria reușită, în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor, în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia. Copiii trebuie pregătiți să învețe să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă.

Obiectivul principal al școlilor de masă în care învață elevii cu CES este asigurarea integrării acestora în mediul școlar. Școala trebuie să aibă în vedere transformarea elevului într-o persoană capabilă să-și creeze propriile procese și strategii de raționament, utile pentru rezolvarea problemelor reale și apropiate. Adaptarea curriculum-ului la nivelul clasei reprezintă una din soluțiile propuse de către factorii abilitați. O calitate esențială a curriculum-ului școlar actual este aceea că vizează un grad mare de flexibilitate, astfel încât, să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, modalitățile de transmitere a informațiilor în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat. Planificarea individualizată a învățării presupune adaptarea educației la nevoile individuale din perspectiva diferențelor dintre elevi.

Pentru a răspunde adecvat copiilor cu CES, profesorul trebuie să acționeze nu numai la lecție, ci și asupra grupului, ambientului educațional și asupra propriei dezvoltări profesionale.

Școala reprezintă spaţiul propice pentru a pune bazele unei prietenii. În clasele incluzive elevii cu sau fără probleme ajung să înveţe împreună dar şi unul de la celălalt. Un climat de prietenie este foarte important în dezvoltarea învăţarii; fiind capabili să stabilească astfel de relaţii între ei, se creează un mediu optim de învăţare. Toţi membrii clasei beneficiază aşadar de pe urma acestui tip de educaţie. Copiii care învaţă împreună, învaţă să trăiască împreună. Importanţa cunoaşterii copilului de către profesor este vitală pentru actul didactic. Practic, întreg demersul porneşte de la tabloul particularităţilor psihoindividuale pe care dascălul le identifică şi în funcţie de acestea sunt alese metode şi strategii didactice care să vină în sprijinul copilului, pentru a-i asigura o învăţare şi implicit o integrare cât mai eficientă.

Parteneriatul școală-familie-comunitate are un rol esențial în integrarea copiilor cu cerințe educative speciale și reprezintă o reală provocare în contextul exigențelor la nivel de sistem de învățământ care se dezvoltă tot mai mult astăzi .

Toţi elevii care participă la procesul de educaţie trebuie să beneficieze de o diferenţiere educaţională pentru că: au abilităţi diferite, au interese diferite, au experienţe anterioare de învăţare diferite, provin din medii sociale diferite, au diferite comportamente afective (timiditate, emotivitate), au potenţial individual de învăţare, învaţă în ritmuri diferite, au stiluri de învăţare diferite.

Educaţia incluzivă reprezintă soluţia nu doar pentru creşterea şanselor de acces egal tuturor copiilor la educaţie ci şi pentru ameliorarea calităţii în educaţia contemporană. Aşadar o şcoală incluzivă este o şcoală deschisă către orice elev, o şcoală care primeşte orice elev. Îi valorizează şi îi fac să se simtă ca acasă, o şcoală care oferă sprijin accentuat pentru acei copii, o şcoală ideală unde sunt ajutaţi să-şi atingă potenţialul nativ, **unde toți sunt diferiți, dar egali** în șansa de a se educa.

Bibliografie:

1. Gherguţ, A. – Psihopedagogia persoanelor cu cerinţe speciale. Strategii de educaţie integrată, Iaşi, Editura Polirom, 2001;
2. Vrăjmaș, T. „ Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”, Ed. Aramis, București, 2001;
3. Vrăşmaș, T., Școala și educația pentru toți, Ed. Miniped, București, 2004.

Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale -Modele de bune practici

Prof. Educație tehnologică, Dogaru Florența
Școala Gimnazială „Ion Iorgulescu” Mihăești, Argeș

Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) reprezintă una dintre direcțiile fundamentale ale educației moderne, centrată pe respectarea dreptului fiecărui copil la educație de calitate, adaptată nevoilor sale. Școala incluzivă promovează diversitatea, egalitatea de șanse și participarea activă a tuturor elevilor, indiferent de particularitățile acestora.

Educația incluzivă presupune adaptarea sistemului educațional pentru a răspunde diversității elevilor, nu adaptarea elevilor la cerințele rigide ale sistemului. Aceasta implică acceptarea diferențelor individuale, eliminarea barierelor în învățare, colaborarea între profesori, părinți și specialiști și utilizarea unor strategii didactice diferențiate.

Elevii cu CES pot prezenta dificultăți de învățare, tulburări de dezvoltare (ex. autism), dizabilități senzoriale sau motorii, precum și tulburări emoționale și de comportament. Pentru o integrare reușită, este important să se respecte următoarele principii: individualizarea procesului educațional, adaptarea curriculumului, evaluarea continuă și flexibilă, sprijinul emoțional și social și cooperarea interdisciplinară.

Învățarea diferențiată presupune adaptarea conținuturilor, metodelor și ritmului de predare în funcție de nivelul elevilor. Învățarea prin cooperare favorizează integrarea socială. Planul educațional individualizat (PEI) stabilește obiective și metode adaptate. Utilizarea tehnologiei asistive facilitează accesul la învățare, iar parteneriatul școală–familie contribuie la progresul elevului. De asemenea, sprijinul specialiștilor este esențial.

Profesorul are un rol central în integrarea elevilor cu CES, manifestând empatie, utilizând metode interactive, creând un climat pozitiv și încurajând participarea tuturor elevilor.

Integrarea elevilor cu CES contribuie la dezvoltarea empatiei și toleranței, îmbunătățirea abilităților sociale, creșterea încrederii în sine și obținerea unor rezultate școlare mai bune.

Implementarea educației incluzive poate întâmpina obstacole precum lipsa resurselor, numărul mare de elevi în clasă, insuficienta formare a cadrelor didactice și existența prejudecăților sociale.

În concluzie, integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale este un proces complex, dar esențial pentru o societate echitabilă. Aplicarea modelelor de bune practici contribuie la crearea unui mediu incluziv în care fiecare elev își poate valorifica potențialul.

Bibliografie:

1. Legea educației naționale nr. 1/2011;
2. Literatură de specialitate în domeniul psihopedagogiei speciale.
3. Ghiduri metodologice privind educația incluzivă;

O șansă pentru fiecare copil

Prof. înv. preșcolar Bibelea Oprica Daniela
Sc. Gimn. „Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman

Educația pentru toți reprezintă un principiu fundamental al societății contemporane, bazat pe respectarea dreptului fiecărui copil la educație și dezvoltare. Conform UNESCO (1994), „școlile trebuie să primească toți copiii, indiferent de condiția lor fizică, intelectuală, socială sau lingvistică". Această viziune stă la baza educației incluzive, care promovează egalitatea de șanse și valorizarea diversității în mediul educațional. Educația incluzivă nu presupune doar integrarea fizică a copiilor cu cerințe educative speciale (CES), ci și participarea activă a acestora la procesul instructiv-educativ. În acest sens, este necesară crearea unui mediu educațional adaptat nevoilor individuale ale fiecărui copil. Așa cum subliniază Vygotsky, dezvoltarea cognitivă este profund influențată de interacțiunea socială, iar sprijinul oferit de adulți și colegi contribuie semnificativ la progres. La nivel preșcolar, incluziunea capătă o importanță deosebită, deoarece această etapă constituie fundamentul dezvoltării ulterioare. Copiii cu CES pot întâmpina dificultăți de comunicare, relaționare sau învățare, însă, prin intervenții adecvate, aceștia pot progresa și se pot integra armonios în colectiv. Rolul cadrului didactic este esențial în implementarea principiilor educației incluzive. Educatoarea trebuie să manifeste empatie, răbdare și flexibilitate, să observe atent nevoile copiilor și să adapteze strategiile didactice. Potrivit lui Gherguț (2011), educația

incluzivă presupune „adaptarea curriculumului la nevoile și potențialul fiecărui copil”. Metodele activ-participative, precum jocul didactic, povestirea și dramatizarea, contribuie la implicarea tuturor copiilor. Aceste metode facilitează interacțiunea și dezvoltă abilitățile sociale. De asemenea, utilizarea materialelor vizuale și a sarcinilor diferențiate sprijină înțelegerea și participarea copiilor cu CES. Climatul emoțional al grupei joacă un rol important în procesul de integrare. Un mediu bazat pe acceptare și respect reduce anxietatea și stimulează încrederea în sine. Activitățile care promovează empatia și cooperarea contribuie la dezvoltarea unor relații pozitive între copii. Colaborarea cu familia este un alt factor esențial. Părinții oferă informații valoroase despre copil, iar comunicarea constantă asigură continuitatea intervenției educaționale. De asemenea, implicarea specialiștilor (psiholog, logoped) contribuie la elaborarea unor strategii eficiente de sprijin.

Adaptarea mediului educațional este necesară pentru a răspunde nevoilor copiilor cu CES. Organizarea spațiului, utilizarea rutinei vizuale și acordarea unui timp suplimentar sunt elemente care facilitează integrarea. Feedback-ul pozitiv și încurajarea permanentă contribuie la creșterea motivației. Educația incluzivă aduce beneficii întregului grup de copii. Aceștia învață să accepte diversitatea și să dezvolte comportamente prosociale afirmă că incluziunea presupune participarea activă a tuturor copiilor la viața comunității educaționale.

În concluzie, educația pentru toți este o responsabilitate comună. Integrarea copiilor cu CES necesită adaptare, colaborare și implicare, dar contribuie la formarea unei societăți echitabile și deschise diversității.

Bibliografie:

1. UNESCO (1994). Declarația de la Salamanca.
2. Gherguț, A. (2011). Educația incluzivă și pedagogia diversității.

Mediul educațional - accesibil și prietenos pentru toți copiii

Profesor învățământ preșcolar Ștefan Rodica Ramona
Școala Gimnazială „Zaharia Stanc”
Grădinița cu Program Normal Nr.6
Roșiori de Vede, Teleorman

Integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă reprezintă o direcție esențială a educației moderne, bazată pe principiile incluziunii, echității și respectării diversității. Grădinița, ca prim mediu educațional formal, are un rol fundamental în dezvoltarea armonioasă a tuturor copiilor, inclusiv a celor cu nevoi speciale. Prin aplicarea unor bune practici, cadrele didactice pot crea un mediu sigur, stimulativ și adaptat fiecărui copil, favorizând integrarea socială și dezvoltarea personală.

Educația incluzivă presupune adaptarea sistemului educațional la nevoile tuturor copiilor, nu invers. Astfel, copiii cu CES nu trebuie separați, ci integrați în colectivele

obișnuite, beneficiind de sprijin personalizat. Această abordare promovează acceptarea diferențelor, dezvoltarea empatiei și reducerea discriminării încă de la vârste fragede.

În grădiniță, educația incluzivă se concretizează prin participarea activă a tuturor copiilor la activități, indiferent de nivelul lor de dezvoltare sau de dificultățile întâmpinate.

Un exemplu de bună practică este organizarea mediului educațional astfel încât să fie accesibil și prietenos pentru toți copiii. Acest lucru poate include:

- amenajarea spațiului în mod flexibil, cu zone de activitate bine delimitate;
- utilizarea materialelor didactice variate, adaptate nivelului fiecărui copil;
- crearea unui climat afectiv pozitiv, bazat pe încurajare și sprijin.

Mediul fizic și emoțional din grădiniță joacă un rol esențial în facilitarea participării active, a autonomiei și a stării de bine a copiilor, influențând în mod direct procesul de învățare și socializare. Amenajarea spațiului educațional trebuie realizată într-o manieră flexibilă și funcțională, prin delimitarea clară a zonelor de activitate sau a centrelor de interes (de exemplu: colțul de lectură, zona de construcții, jocul de rol, activități artistice). Aceste delimitări ajută copiii, în special pe cei cu dificultăți de atenție sau de orientare, să înțeleagă mai ușor regulile și scopul fiecărei activități. De asemenea, mobilierul trebuie să fie adaptat vârstei și nevoilor copiilor, iar materialele să fie așezate la îndemâna acestora, pentru a încuraja independența și inițiativa.

Utilizarea materialelor didactice variate și adaptate este esențială pentru a răspunde diversității nevoilor educaționale. Acestea pot include materiale vizuale (imagini, pictograme), tactile (jucării senzoriale), auditive sau interactive, care să sprijine diferite stiluri de învățare.

De exemplu, pentru copiii cu dificultăți de limbaj, pot fi utilizate suporturi vizuale care să faciliteze înțelegerea instrucțiunilor, iar pentru cei cu dificultăți motorii, materiale adaptate (creioane ergonomice, puzzle-uri mai mari). Diversificarea materialelor contribuie la creșterea interesului și la implicarea activă a tuturor copiilor în activitate.

Un alt aspect fundamental îl constituie crearea unui climat afectiv pozitiv, bazat pe relații de încredere, respect și acceptare precum și stabilirea unor rutine clare și previzibile reprezintă o componentă importantă a unui mediu educațional eficient, în special pentru copiii cu CES.

Ca educator, avem un rol central în modelarea acestui climat, prin atitudine deschisă, empatie și încurajatoare. Este important ca fiecare copil să se simtă valorizat și acceptat, indiferent de nivelul său de dezvoltare. Feedback-ul pozitiv, încurajarea progreselor, chiar și a celor mici, și evitarea etichetării contribuie la dezvoltarea stimei de sine și a motivației pentru învățare.

Rutinele oferă un sentiment de siguranță și stabilitate, reduc anxietatea și facilitează adaptarea la cerințele mediului educațional. Utilizarea unor suporturi vizuale pentru programul zilnic poate fi de mare ajutor în acest sens.

Organizarea mediului educațional nu se limitează doar la aspectul fizic al spațiului, ci include și dimensiunea emoțională și relațională. Printr-o abordare atentă și adaptată, mediul educațional devine un factor-cheie în sprijinirea integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale, contribuind la dezvoltarea lor armonioasă și la participarea activă în viața grupului.

Prin adaptarea mediului educațional, individualizarea activităților și colaborarea cu familia și specialiștii, se pot crea condiții optime pentru dezvoltarea fiecărui copil. Bunele practici în acest domeniu nu doar sprijină copiii cu CES, ci contribuie la formarea unei societăți mai tolerante și mai incluzive. Astfel, grădinița devine un spațiu în care fiecare copil este valorizat, acceptat și încurajat să își atingă potențialul maxim.

Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe educative speciale. Modele de bună practică la disciplina geografie (liceu)

Profesor: Badea Teodora Isabela,
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu”
Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

1. Introducere. Integrarea elevilor cu Cerințe Educative Speciale (CES) în învățământul de masă reprezintă o provocare continuă, transformând paradigma educațională de la „integrare” la „incluziune”. La nivelul liceului, disciplina geografie oferă un context privilegiat pentru această tranziție, datorită caracterului său vizual, aplicat și interdisciplinar. Aparatul critic al prezentei lucrări susține ipoteza conform căreia succesul școlar al elevului cu CES nu depinde de simplificarea conținutului până la banalizare, ci de adaptarea modalităților de acces la informație și de evaluare.

***2. Adaptarea curriculară la geografie: Strategii practice*.** Adaptarea curriculară nu înseamnă un curriculum diferit, ci unul personalizat. În cazul geografiei de liceu (clasele IX-XII), ne concentrăm pe trecerea de la memorarea datelor brute la înțelegerea fenomenelor spațiale.

Exemple concrete de adaptare:

- Geografie Fizică (clasa a IX-a): Pentru un elev cu deficiențe de învățare (dislexie/disgrafie), descrierea structurii interne a Pământului se va face prin utilizarea modelelor 3D sau a diagramelor colorate, reducând volumul de text scris în favoarea reprezentărilor grafice.
- Geografia Europei/României (Clasa a XI-a/XII-a): În loc de memorarea tuturor unităților de relief, se va pune accent pe recunoașterea elementelor cheie pe hărți mute cu contraste ridicate sau hărți tactile (pentru elevii cu deficiențe de vedere).

„Esența adaptării curriculare constă în menținerea obiectivelor fundamentale, modificând doar complexitatea operațiilor cognitive solicitate elevului.” (Gherguț, 2016, p. 112).

3. Planul de Servicii Individualizat (PSI) – Studiu de caz

Planul de Servicii Individualizat reprezintă instrumentul juridic și pedagogic care trasează parcursul elevului.

Profilul elevului: Elev clasa a X-a, diagnostic: Tulburare de Spectru Autist (TSA) - înalt funcțional. Dificultăți: Anxietate în fața sarcinilor ambigue, dificultăți de sinteză a textelor lungi.

Fragment din tabelul de adaptare (Geografia Mediului):

Unitatea de învățare	**Obiective specifice adaptate**	**Metode și mijloace de realizare**
Poluarea mediului	Identificarea a 3 surse de poluare din orizontul local.	Utilizarea fotografiilor din Google Earth; realizarea unui colaj foto.
Schimbări climatice	Înțelegerea conceptului de „Efect de seră” prin experiment.	Vizualizarea unui experiment video simplificat; utilizarea schemelor logice „cauză-efect”.

4. Modele de bună practică. Pentru a asigura un mediu de învățare prietenos și accesibil, disciplina geografie permite adoptarea unor soluții didactice inovatoare, adaptate profilului psihopedagogic al elevilor cu CES. Aceste modele de bună practică urmăresc eliminarea frustrării cauzate de metodele tradiționale și stimularea interesului pentru explorarea spațiului terestru prin următoarele abordări:

- utilizarea TIC: Software-uri precum Google Earth sau platformele GIS (Sisteme Informatice Geografice) permit elevilor cu dificultăți motorii sau de orientare să exploreze spațiul virtual, eliminând barierele fizice.
- evaluarea prin proiecte vizuale: Înlocuirea testului clasic (eseu) cu realizarea unui poster sau a unei prezentări multimedia despre o regiune geografică. Acest lucru permite elevului cu CES să își demonstreze competențele fără presiunea cronometrului și a dificultăților de scriere.
- metoda „Peer Tutoring": Colaborarea cu un coleg de bancă (tutore) pentru completarea hărților mute, facilitând socializarea și învățarea contextuală.

5.Exemplu de instrument de evaluare adaptat. Următorul test este conceput pentru unitatea de învățare „Relieful terestru" (clasa a IX-a), fiind adaptat specific pentru elevii cu dislexie (dificultăți de citire) și disgrafie (dificultăți de scriere).

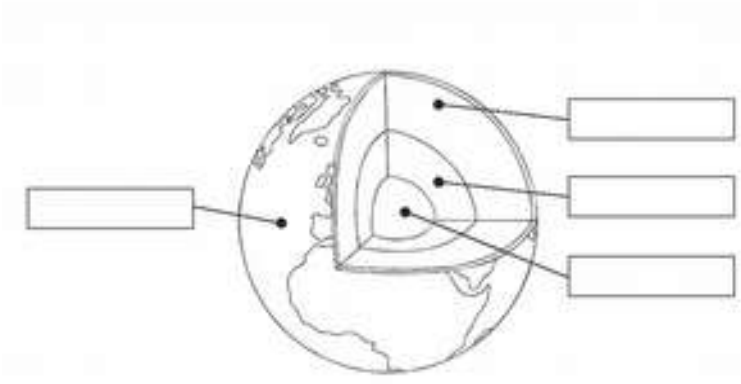
Principiile adaptării aplicate:

- font accesibil: Utilizarea fontului Arial sau Verdana, mărime 14, cu spațiere dublă între rânduri.
- reducerea sarcinii de scriere: Predomină itemii cu alegere multiplă și de corespondență.
- claritate vizuală: Enunțuri scurte, fără negații duble sau limbaj ambiguu.
- suport grafic: Utilizarea hărții mute și a diagramelor pentru a facilita accesul la informație.

TEST DE EVALUARE – GEOGRAFIE (ADAPTAT)

Nume și prenume elev: _____
Data: _____
Se acordă 10 puncte din oficiu.

Subiectul I (30 puncte). Privește desenul de mai jos care reprezintă structura internă a pământului. Scrie în casete denumirea corectă, alegând din lista de mai jos:

Listă: manta(stratul intermediar al Pământului), **nucleu intern**(strat solid, fierbinte), **scoarță** (stratul de la suprafața), **nucleu extern**(stratul aflat în stare lichidă/topită)

Subiectul II (20 puncte). Încercuiește varianta corectă pentru a completa propoziția:

1. Cei mai înalți munți de pe Glob (peste 8000 m) sunt Munții:

a) Carpați
b) Himalaya

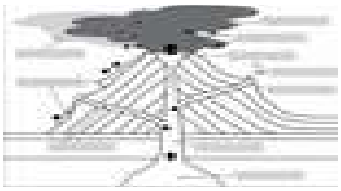
2. Culoarea care reprezintă munții pe harta fizică este:

a) albastru
b) maro
c) verde

Subiectul III (30 puncte). Unește cu o linie denumirea formelor de relief cu altitudinea corespunzătoare:

Forme de relief	**altitudinea (metri)**
câmpiile	peste 800 metri
dealurile	sub 200 metri
munții	între 200 și 800 metri

Subiectul IV. Privește imaginea vulcanului și încercuiește **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):

1. Magma se află sub pământ, într-un rezervor. **A / F**
2. Lava este rece și înghețată. **A / F**
3. Vulcanul are o deschidere sub formă de pâlnie numită crater. **A / F**

Metodologie de aplicare (pentru cadrul didactic):
instruirea verbală: Profesorul va citi cerințele cu voce tare pentru a se asigura că elevul a înțeles sarcina, indiferent de nivelul său de decodare a textului;

- timpul de lucru: Se recomandă acordarea a 15-20 de minute suplimentare;
- un test pentru elevii cu dislexie/disgrafie trebuie să minimizeze efortul de decodare a textului și pe cel de redactare (scris de mână);
- evaluarea progresivă: Se va puncta orice progres, chiar dacă elevul a desenat în loc să scrie, atâta timp cât demonstrează înțelegerea conceptului geografic.

6.Plan de Servicii Individualizat (PSI) – model pentru disciplina geografie
Numele și prenumele elevului: Popescu A.
Unitatea de învățământ: Liceul Teoretic „Terra”, clasa a IX-a A
Diagnostic: Tulburări specifice de învățare (dislexie, disgrafie)
Perioada de implementare: Semestrul I / Anul școlar 2025-2026

6.1. Analiza punctelor tari și a nevoilor

- puncte tari: memorie vizuală excelentă, interes ridicat pentru tehnologie (Google Earth), abilități de orientare pe hartă.
- nevoi: timp suplimentar pentru citirea textelor, dificultăți în scrierea corectă a denumirilor geografice complexe, oboseală rapidă la sarcini de transcriere de pe tablă.

6.2. Obiective și strategii de intervenție

Domeniul de intervenție	**Obiective pe termen scurt**	**Strategii și metode de lucru**	**Responsabil**
cognitiv / geografie	Identificarea principalelor forme de	Utilizarea hărților în relief (tactile) și a culorilor	profesor geografie

	relief pe harta fizică.	contrastante.	
instrumental-scris	Reducerea greșelilor de scriere în denumirile proprii.	Utilizarea fișelor cu „cuvinte-cheie” gata scrise; acceptarea răspunsurilor prin încercuire.	prof. itinerant / logoped
socio-emoțional	Creșterea stimei de sine în timpul orelor.	Valorizarea elevului prin sarcini practice (ex: „Expertul Google Earth” al clasei).	profesor geografie / consilier

6.3. Modalități de evaluare a progresului

- evaluare inițială: Test predictiv cu itemi vizuali (imagini, nu text).
- evaluare continuă: Observarea participării la proiecte de grup (colaje, machete).
- evaluare sumativă: Teste adaptate (modelul prezentat la punctul 5), cu accent pe recunoaștere, nu pe reproducere textuală.

7. Concluzii și recomandări finale

Aparatul critic al acestei lucrări demonstrează că geografia este o disciplină incluzivă prin excelență. Adaptarea pentru dislexie și disgrafie nu înseamnă scăderea nivelului de inteligență solicitat, ci schimbarea „canalului” de comunicare: de la textul arid, la imaginea bogată în semnificații. Recomandări pentru cadrele didactice: flexibilitate(permiteți utilizarea laptopului sau a tabletei pentru luarea notițelor); multisenzorialitate (folosiți mostre de roci, machete din polistiren sau realitate augmentată (AR) pentru a explica fenomenele geografice); evaluare alternativă(înlocuiți, ori de câte ori este posibil, lucrarea scrisă cu o prezentare orală susținută de un suport vizual:PowerPoint/Canva).

Bibliografie

1. Alois, G. (2014). *Sinteze de psihopedagogie specială*. Iași: Editura Polirom.
2. Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Editura Polirom.
3. Mara, D. (2009). *Strategii didactice în educația incluzivă*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
4. Mihăilescu, I. (2018). *Metodica predării geografiei pentru elevii cu nevoi speciale*. București: Editura Universitară.
5. Ministerul Educației. *Curriculum Național pentru disciplina Geografie (Liceu)*.
6. UNESCO. (1994). *Declarația de la Salamanca și Cadrul de acțiune pentru nevoile educaționale speciale*.
7. Ungureanu, D. (2000). *Educația integrată și școala incluzivă*. Timișoara: Editura de Vest.
8. Vrăsmaș, T. (2001). *Învățământul integrat și/sau incluziv*. București: Editura Aramis.

Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe educative speciale în mediul educațional

Prof.înv.primar Crîmpiță Emanuela-Elena
Școala Gimnazială „Ion Iorgulescu" Mihăești

În contextul actual, integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) a devenit un obiectiv important în educație. Aceasta presupune ca elevii cu dizabilități sau nevoi educaționale suplimentare să fie incluși în școlile de masă și să li se ofere suportul necesar pentru a-și dezvolta abilitățile la potențialul lor maxim. Din punctul de vedere al unui profesor, integrarea CES înseamnă un angajament de a asigura o educație echitabilă și accesibilă pentru fiecare copil, indiferent de nevoile sale specifice.

Totuși, ce sunt elevii cu cerințe educaționale speciale (CES)? Sunt aceia care au nevoie de sprijin suplimentar sau de adaptări în activitățile școlare pentru a putea participa în mod egal la lecții. Aceștia pot avea diverse provocări, cum ar fi dizabilități fizice, dificultăți cognitive, tulburări emoționale sau de comportament, ori alte condiții ce le pot afecta procesul de învățare.

Din perspectiva profesorului, integrarea elevilor CES contribuie semnificativ la un mediu școlar mai empatic și divers. Studiile arată că, atunci când elevii CES sunt incluși în școli de masă, dezvoltă competențe sociale și cognitive mai eficient. Un astfel de mediu educațional oferă fiecărui elev oportunități de a învăța într-un context stimulant și adaptat nevoilor sale. Educația specială este o formă adaptată de pregătire școlară și asistență complexă (medicală,
educațională, socială, culturală) destinată persoanelor care nu reușesc să atingă temporar sau pe toată durata școlarizării nivelurile instructive-educative corespunzătoare vârstei, cerute de învățământul obișnuit.

În România sunt utilizate multe concepte referitoare la persoanele care fac obiectul educației speciale: **deficiență, incapacitate, handicap, dizabilitate, cerințe educative speciale.**

Progresele înregistrate de psihologia şi pedagogia diferenţiată, perfecţionarea tehnicilor de cunoaştere a dezvoltării psihice a copiilor au permis să se distingă categorii mai nuanţate de copii în raport cu capacitatea lor de răspundere la exigenţele şcolare. În rândul acestora, alături de elevii cu CES integraţi individual, există şi elevi cu dificultăţi de învăţare, cu ritm lent de acumulare de achiziţii dar cu intelect normal. Confundaţi adesea cu elevii din prima categorie sunt nestimulaţi sau categorizaţi ca atare.

Alternativă a învăţământului special, educaţia integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copiii cu posibilităţi reale de recuperare şi reintegrare, care altădată ar fi fost orientaţi către şcoala specială. Pentru a realiza integrarea copiilor cu CES, trebuie să acţionăm asupra diferitelor nivele de dezvoltare a personalităţii lor, şi anume: la nivel biologic, la nivel psihic, la nivel social.

Provocările integrării elevilor cu Cerințe Educative Speciale

1. Adaptarea curriculară: Pentru a răspunde cerințelor elevilor CES, profesorul trebuie să adapteze curriculumul și activitățile de învățare, astfel încât acestea să fie accesibile pentru toți elevii. Sarcinile pot fi modificate pentru a permite elevilor CES să se

integreze mai bine, fie prin adaptarea resurselor vizuale și audio, fie prin simplificarea unor concepte.

2. Lipsa resurselor: Integrarea elevilor CES se confruntă adesea cu problema resurselor insuficiente. În multe cazuri, cadrele didactice nu au la dispoziție materiale adaptate sau nu beneficiază de ajutor suplimentar. Totodată, spațiile educaționale necesare pentru integrare ar trebui să fie accesibile și prietenoase pentru elevii CES.
3. Formarea cadrelor didactice: O provocare majoră este pregătirea insuficientă a profesorilor în domeniul educației speciale. Accesul la programe de formare continuă, care să ofere tehnici și strategii de lucru cu elevii CES, este esențial pentru o integrare de succes.

Strategii pentru succesul integrării elevilor Cerințe Educative Speciale

- Utilizarea **metodelor incluzive de predare:** Folosirea unor tehnici de învățare diferențiată, cum ar fi proiectele de grup, resursele multimedia sau tehnologia asistivă, poate ajuta elevii CES să își atingă potențialul. Metodele care implică interacțiune și colaborare pot facilita învățarea și dezvoltarea abilităților sociale.
- **Colaborarea cu specialiști**: Lucrul împreună cu psihologi, logopezi și alți experți poate îmbunătăți semnificativ procesul de integrare. Acești specialiști pot oferi consiliere și îndrumare pentru personalizarea procesului educativ în funcție de nevoile fiecărui elev CES.
- **Construirea unui mediu acceptabil și inclusiv:** Profesorul poate contribui la crearea unui climat pozitiv în clasă, în care elevii CES să se simtă bine primiți și sprijiniți. Promovarea empatiei și încurajarea unei atitudini de respect față de diversitate sunt fundamentale pentru succesul integrării.

Pentru integrarea cu succes a copiilor cu CES în învățământul de masă, în grupele obișnuite de copii sunt necesare:

- Existența unor centre de resurse, informare și comunicare;
- Formarea inițială și continuă a cadrelor didactice în problematica CES;
- Adaptarea și flexibilitatea curriculum-lui (pre)școlar;
- Evaluarea progresului școlar al copiilor cu CES integrați în grădinițele obișnuite;
- mplicarea, încurajarea participării părinților, schimbul de informații, consilierea părinților în măsura solicitărilor și a necesităților, mobilizarea resurselor umane disponibile și competente.

În concluzie **integrarea elevilor CES în școlile de masă** reprezintă un proces continuu, ce necesită efort și adaptare din partea profesorilor. Asigurarea unui cadru de sprijin pentru acești elevi este un angajament față de echitate și incluziune, care contribuie la formarea unei societăți mai tolerante și deschise.

Bibliografie:

1. Alois, Gherguț, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale – strategii diferențiate și inclusive în educație, Editura Polirom, București, 2006
2. Dezvoltarea practicilor inclusive în școli, Ghid managerial, UNICEF, 1999
3. Integrarea școlară a copilului cu dificultate/cu nevoi speciale – Ghid pentru directorul de școală, Colecția CRIPS – Resurse pentru formare, 2002
4. Smith, J. D., & Tyler, N. C. Introduction to Special Education: Making a Difference. Boston: Pearson. 2018
5. Brown, L. et al. "Inclusive Practices for Students with Special Needs: Benefits and Challenges." Journal of Educational Research, 112(3), 183-198, 2019.

Educația incluzivă – modalități de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale în școala de masă

Profesor învațământ primar: Popescu Diana,
Școala Gimnazială Buzescu
Localitatea Buzescu, Județul Teleorman

Educația incluzivă reprezintă una dintre direcțiile fundamentale ale învățământului modern, punând accent pe dreptul fiecărui copil de a beneficia de o educație adaptată nevoilor sale. În acest context, incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în școala de masă nu mai este doar o opțiune, ci o necesitate. Aceasta reflectă evoluția societății către acceptarea diversității și promovarea egalității de șanse.

Conceptul de cerințe educaționale speciale face referire la acei copii care, din cauza unor dificultăți de învățare, dizabilități sau tulburări de dezvoltare, au nevoie de sprijin suplimentar în procesul educațional. Integrarea acestora în învățământul de masă presupune nu doar prezența lor fizică în clasă, ci și participarea activă și eficientă la activitățile didactice.

Un element central al educației incluzive îl constituie adaptarea curriculumului. Profesorul trebuie să proiecteze activități diferențiate, în funcție de nivelul și ritmul de învățare al fiecărui elev. Astfel, se pot utiliza fișe de lucru adaptate, materiale vizuale, jocuri didactice sau metode interactive care să faciliteze înțelegerea conținuturilor. Evaluarea trebuie, de asemenea, să fie flexibilă, axată pe progresul individual și nu doar pe performanțele standardizate.

Un alt aspect important îl reprezintă utilizarea strategiilor didactice incluzive. Învățarea prin cooperare, lucrul în echipă, tutoratul între colegi și metodele activ-participative contribuie la integrarea elevilor cu CES. Aceste strategii favorizează interacțiunea socială și dezvoltarea abilităților de comunicare, esențiale pentru integrarea în colectiv.

Rolul cadrului didactic este esențial în acest proces. Profesorul nu este doar un transmițător de informații, ci și un mediator al relațiilor dintre elevi. Acesta trebuie să creeze un climat educațional bazat pe respect, încredere și acceptare. De asemenea, colaborarea cu familia elevului și cu specialiștii (profesor de sprijin, consilier școlar, psiholog) este indispensabilă pentru asigurarea unui parcurs educațional coerent.

Incluziunea aduce beneficii semnificative tuturor elevilor. Copiii cu CES își dezvoltă abilitățile cognitive și sociale într-un mediu stimulativ, iar cei tipici învață să fie mai toleranți, mai empatici și mai deschiși față de diversitate. Astfel, școala contribuie la formarea unor viitori adulți responsabili și integrați social.

Cu toate acestea, implementarea educației incluzive nu este lipsită de provocări. Printre dificultățile întâlnite se numără lipsa resurselor materiale, numărul mare de elevi în clasă, insuficienta formare a cadrelor didactice și, uneori, atitudinile negative față de incluziune. Depășirea acestor obstacole necesită implicare din partea tuturor factorilor educaționali și politici educaționale coerente.

În concluzie, incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă reprezintă un proces complex, dar esențial pentru dezvoltarea unui sistem educațional echitabil și modern. Prin adaptarea strategiilor didactice, prin colaborare și prin promovarea valorilor umane fundamentale, școala poate deveni un spațiu în care fiecare copil este valorizat și sprijinit.

Educația incluzivă nu înseamnă doar integrare, ci acceptare, sprijin și valorizare a diversității, contribuind astfel la construirea unei societăți mai juste și mai solidare.

Echitate în educație: ghid de bune practici pentru integrarea adolescenților cu CES

Prof. Vișinică Daniela,
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu" Roșiori de Vede

Educația incluzivă la liceu nu înseamnă doar „prezența" elevului în bancă, ci crearea unui mediu în care barierele de învățare sunt identificate și eliminate. La această vârstă, focusul se mută de la alfabetizare spre **autonomie, gândire critică și pregătire pentru viața adultă**.

1. Provocări Specifice la Nivelul Liceului

Spre deosebire de ciclul primar, liceul aduce un volum mare de informații, profesori diferiți pentru fiecare materie și o presiune socială crescută. Elevii cu Cerințe Educative Speciale (CES) — fie că vorbim de tulburări din spectrul autist (TSA), ADHD, deficiențe senzoriale sau dizabilități de învățare (dislexie, discalculie) — au nevoie de o abordare care să le protejeze stima de sine.

2. Strategii și Exemple Practice pe Materii

A. Științe Umaniste (Română, Istorie, Geografie)

Bariera principală este adesea volumul mare de text și abstractizarea conceptelor.

- **Metoda „Hărților Conceptuale":** În loc de eseuri de pagini întregi, permite elevului cu dislexie sau ADHD să structureze tema folosind scheme vizuale.
- **Audio-book-uri și Tehnologie Assistivă:** Încurajează lectura asistată. Dacă un elev are dificultăți de procesare a textului scris, poate asculta romanul obligatoriu pentru bacalaureat în timp ce urmărește textul.
- **Evaluare Alternativă:** În loc de un test clasic despre „Simbolism", elevul poate realiza un proiect multimedia (un scurt video sau o prezentare grafică) care să demonstreze înțelegerea temelor literare.

B. Științe Exacte (Matematică, Fizică, Tehnologii)

Aici, dificultățile apar în zona de organizare și procesare secvențială.

- **Utilizarea Listelor de Verificare (Checklists):** Pentru problemele complexe de fizică, oferă-i elevului o fișă cu pașii algoritmici (ex: 1. Notează datele problemei; 2. Convertește unitățile de măsură; 3. Alege formula).
- **Materiale Manipulabile Virtuale:** Folosirea simulărilor software (ex: PhET Interactive Simulations) ajută elevii cu dificultăți de vizualizare spațială să înțeleagă fenomenele electrice sau geometrice.

- **Timp Extins și Formule la Vedere:** Permite elevului să aibă o „fișă de suport” cu formulele de bază. Evaluăm capacitatea de a aplica formula, nu memoria pe termen scurt.

3. Integrarea Socială: Mentoratul între Egali (Peer Tutoring)

La liceu, opinia colegilor contează cel mai mult. Integrarea reușită se face prin responsabilizarea clasei:

1. **Sistemul „Study Buddy”:** Un elev fără dificultăți de învățare este desemnat (prin rotație) să ajute elevul cu CES să își noteze temele sau să îi explice un concept într-un limbaj mai accesibil. Acest lucru dezvoltă empatia și abilitățile de comunicare ale ambilor elevi.
2. **Proiecte în Echipă pe Roluri:** În cadrul lucrărilor de grup, distribuie rolurile în funcție de punctele forte. Dacă un elev cu TSA are o pasiune pentru detalii tehnice, el poate fi „Editorul” prezentării, în timp ce un coleg cu abilități oratorice este „Prezentatorul”.

4. Adaptarea Mediului de Învățare (Exemple Logistice)

- **Zone de „Liniște Senzorială”:** Chiar și într-un liceu aglomerat, un elev cu hipersenzitivitate are nevoie de un colț în bibliotecă sau într-o sală unde se poate retrage 5 minute dacă stimulii devin copleșitori.
- **Scaune și Poziționare:** Elevii cu ADHD beneficiază de locuri în primele bănci, departe de ferestre sau uși, dar cu posibilitatea de a se mișca discret (ex: folosirea unei mingi antistres).
- **Instrucțiuni Segmentate:** În loc de „Rezolvați exercițiile de la pagina 50 până la sfârșitul orei”, folosește: „Rezolvă primele două subpuncte, apoi arată-mi ce ai lucrat”.

5. Rolul Profesorului: „Facilitator, nu doar Lector”

Liceanul cu CES are nevoie să simtă că profesorul este un aliat.

- **Feedback Imediat și Pozitiv:** Corectează greșelile discret, dar laudă public efortul și progresul, oricât de mic.
- **Planul de Intervenție Personalizat (PIP):** Acesta nu trebuie să fie doar un document într-un dosar. PIP-ul trebuie consultat săptămânal pentru a ajusta nivelul de dificultate al sarcinilor.

Notă pentru cadrele didactice: Integrarea nu înseamnă scăderea standardelor pentru întreaga clasă, ci oferirea unor „scări” diferite pentru a ajunge la aceeași destinație. Un elev care folosește un calculator pentru a înmulți nu trișează, ci folosește o proteză cognitivă pentru a se concentra pe logica matematică superioară.

Un model de Fișă de Adaptare Curriculară (FAC) conceput special pentru nivelul de liceu, la disciplina Matematică. Acest document este un instrument de lucru pentru profesorul de la clasă, servind la personalizarea evaluării și a predării pentru un elev cu CES

Obiective de Învățare Adaptate

În loc de demonstrații complexe, ne concentrăm pe recunoaștere și aplicare practică.

- **Obiectiv General:** Identificarea și utilizarea formulelor de bază pentru progresiile aritmetice și geometrice.
- **Obiectiv Adaptat:** Elevul va putea să determine termenul următor al unei șir dat și să aplice formula termenului general folosind un tabel de sprijin.

2. Strategii de Predare și Materiale Suport

Bariera identificată	**Adaptarea Curriculară (Strategia)**
Dificultăți de memorare a formulelor	**Permiterea utilizării unei "Fișe-Resursă" cu formulele scrise mare, colorate codificat (ex: Progresia Aritmetică cu roșu, cea Geometrică cu albastru).**

Bariera identificată	Adaptarea Curriculară (Strategia)
Volum mare de calcule matematice	**Autorizarea utilizării calculatorului de buzunar pentru operații aritmetice de bază, pentru a nu bloca procesul logic de rezolvare.**
Confuzia semnelor/simbolurilor	**Utilizarea de hărți vizuale și scheme pas-cu-pas.**
Saturație informațională	**Fragmentarea lecției în secvențe de maximum 15 minute, urmate de o aplicație practică imediată.**

3. Exemple de Sarcini de Lucru Adaptate (Exerciții)

Varianta Standard: "Să se determine suma primilor 20 de termeni ai unei progresii aritmetice unde a_1=5 și r=2

Varianta Adaptată (cu schemă de sprijin):

- **Pasul 1:** Scrie datele problemei: a_1= .., r = .., n = ...
- **Pasul 2:** Alege formula potrivită din Fișa-Resursă (cea cu semnul plus).
- **Pasul 3:** Înlocuiește literele cu cifrele identificate la pasul 1.
- **Pasul 4:** Calculează rezultatul folosind calculatorul.

4. Modalități de Evaluare Adaptată

Timp de lucru: Suplimentarea timpului de testare cu 30-50%.

Formatul testului:

- Scris cu font mare (Arial 14), spațiere generoasă între rânduri.
- Evitarea aglomerării paginii cu prea multe exerciții (maximum 3 exerciții pe pagină).
- Includerea unor întrebări cu răspuns la alegere (grilă) pentru a verifica conceptele, nu doar capacitatea de calcul.

Metoda de notare: Se va puncta **raționamentul corect** și pașii parcurși, chiar dacă rezultatul final este greșit din cauza unei erori de calcul minoră.

5. Monitorizarea Progresului

- **Săptămâna 1-4:** Elevul reușește să identifice rația unei progresii.
- **Săptămâna 5-8:** Elevul poate folosi formula termenului general cu sprijinul fișei.

Recomandare pentru profesor:

La nivel de liceu, este esențial să menținem dialogul cu elevul. Întrebați-l: *"Ce format de fișă te ajută mai mult: una cu desene sau una cu text mare?"*. Această implicare îi crește încrederea în sine și îl învață să își cunoască propriul stil de învățare (metacogniție).

Concluzie

Succesul integrării la liceu se măsoară în **starea de bine** a elevului și în capacitatea lui de a-și gestiona propriile dificultăți. Când un elev cu CES termină liceul simțindu-se capabil și acceptat, sistemul educațional și-a îndeplinit misiunea cea mai înaltă.

Strategii de intervenție și modele de integrare a elevilor cu CES în învățământul de masă (Studiu de caz)

Prof. înv. primar Desculțu Adriana
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu" Roșiori de Vede

Integrarea nu este un act de caritate, ci o restructurare a ecosistemului școlar. Prezentul studiu analizează eficiența măsurilor de sprijin și propune un model de bune practici pentru cadrele didactice care gestionează clase eterogene.

În practica educațională curentă, procesul de „Educație pentru toți" se lovește de trei tipuri de bariere:

- **Bariere Atitudinale:** Rezistența unor părinți ai copiilor tipici sau prejudecățile cadrelor didactice privind „scăderea nivelului clasei".
- **Bariere Curriculare:** Rigiditatea programelor școlare care nu permit întotdeauna o adaptare reală, ci doar una formală.
- **Bariere de Resursă:** Numărul insuficient de profesori de sprijin raportat la numărul de elevi cu cerințe speciale.

Strategii didactice diferențiate

Într-o clasă incluzivă, predarea nu mai este un proces liniar, ci unul multisenzorial. Iată metodele cu cel mai mare impact conform cercetărilor recente:

- **Metoda „Scaffolding" (Schițarea sprijinului):** Profesorul oferă un suport temporar (fișe cu începuturi de propoziții, diagrame, cuvinte-cheie) pe care îl retrage treptat pe măsură ce elevul cu CES își dezvoltă autonomia.
- **Instruirea în perechi (Peer Tutoring):** Plasarea elevului cu CES lângă un „coleg-resursă". Beneficiul este reciproc: elevul cu CES înțelege limbajul simplificat al egalului său, iar colegul-resursă își consolidează cunoștințele prin explicare.
- **Abordarea VAKT (Vizual-Auditiv-Kinestezic-Tactil):** Lecția este prezentată simultan prin imagini, sunete și manipulare de obiecte.

Exemplu: La matematică, fracțiile nu sunt doar scrise pe tablă, ci și tăiate dintr-un măr sau asamblate din piese de lego.

Integrarea eșuează adesea din cauza mediului fizic, nu a lipsei de voință. Un studiu de specialitate trebuie să propună **adaptări ambientale**:

1. **Zona de Decompresie (Quiet Corner):** Un spațiu retras cu stimulare senzorială redusă (căști antifonice, lumină difuză) unde elevul se poate retrage dacă devine suprastimulat.
2. **Managementul Vizual:** Etichetarea obiectelor din clasă și afișarea regulilor prin pictograme (Sistemul PECS sau simboluri universale).
3. **Reducerea Distractorilor:** Poziționarea elevului cu deficit de atenție departe de fereastră sau de ușa intens circulată

Metodologia sprijinului educațional: Modelul celor 3 niveluri

Pentru o integrare de succes, intervenția trebuie să fie ierarhizată:

Nivel	Tip de intervenție	Responsabil
Nivelul I	**Intervenție individualizată**: Lucru 1:1 pe obiectivele specifice din PIP.	Cadrul didactic de la clasă
Nivelul II	**Intervenție de grup:** Lucru în grupuri mici pe sarcini segmentate.	Învățător/Profesor + Profesor sprijin
Nivelul III	**Intervenție individualizată:** Lucru 1:1 pe obiectivele specifice din PIP.	Profesor de sprijin / Logoped

Designul instrucțional: Adaptarea și Modificarea

Este crucială distincția dintre **Adaptare** și **Modificare**:

1. **Adaptarea (Accomodation):** Se schimbă *cum* învață elevul (ex: timp prelungit, format audio, așezare în prima bancă), dar așteptările privind conținutul rămân aceleași.
2. **Modificarea (Modification):** Se schimbă *ce* învață elevul (ex: obiective simplificate, număr redus de concepte de memorat).

Studiu de caz: Exemplu de bune practici

- **Context:** Elev cu Tulburare de Spectru Autist (TSA) integrat în clasa a III-a.
- **Strategie aplicată:** Utilizarea **orarului vizual** și a **poveștilor sociale** pentru a anticipa schimbările de activitate.
- **Rezultat:** Diminuarea episoadelor de anxietate cu 60% în primele două semestre și creșterea gradului de interacțiune cu colegii în timpul pauzelor.

Concluzii și recomandări strategice

- **Formarea continuă:** Este necesară instruirea profesorilor în tehnici de management al comportamentului dificil.
- **Colaborarea cu familia:** Părintele trebuie considerat partener de echipă, nu doar beneficiar de informații.
- **Evaluarea progresului:** Succesul trebuie măsurat prin raportare la propriul istoric al elevului, nu prin comparație cu media clasei.

Bibliografie:

1. Booth, T., Ainscow, M. (2011). *Index for Inclusion: developing learning and participation in schools*. Bristol: CSIE.
2. Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Editura Polirom, Iași.
3. Hattie, J. (2014). *Învățarea vizibilă. Ghid pentru profesori*. Editura Trei, București (pentru strategiile de feedback și intervenție).
4. Mara, D. (2009). *Strategii didactice în educația incluzivă*. Editura Didactică și Pedagogică, București.

Incluziune și acceptare

Profesor Ghiorghiulescu I. Maria-Manuela
Școala Gimnazială „Ion Iorgulescu" Mihăești
Județul Argeș

„Respectă-i pe ceilalți, indiferent de nivelul
la care sunt sau de nivelul la care te afli.
Atunci când oferi respect, primești respect."

Incluziunea nu este un simplu concept care să poată fi redus la plasarea, respectiv la integrarea copilului cu cerinţe educative speciale în unitatea de învăţământ. Definiţia are în vedere atât noţiunea de acces educaţional, cât şi recunoaşterea importanţei acoperirii adecvate a nevoilor individuale ale copiilor.

Cuvântul de ordine pentru a înţelege educaţia incluzivă este *flexibilitatea.* Principiile educaţiei incluzive cer să se aibă în vedere importanţa satisfacerii nevoilor/ cerinţelor individuale ale copiilor, să se lucreze în parteneriat cu elevii şi cu părinţii/ persoanele care fac educaţie, să se implice profesorii şi şcolile în dezvoltarea acestei abordări.

Educaţia incluzivă este legată de o societate incluzivă, acea societate care promovează valorile democratice şi ascultă vocile tuturor membrilor ei. Societatea pluralistă, multiculturală şi democratică este bază de dezvoltare a educaţiei incluzive.

Educaţia incluzivă este un proces, nu o stare sau o etichetă, deoarece este o educaţie bazată pe şcoală/ grădiniţă ca partener al familiilor şi comunităţii şi pe înţelegerea comunităţii ca principalul susţinător şi partener al acesteia.

Dezvoltarea copilului atât în perioada preşcolară, cât şi şcolară constituie o preocupare nu numai a familiei, ci şi a sistemului general de învăţământ, prin programele şi activităţile derulate de grădiniţe sau şcoli.

Educaţia incluzivă are ca principiu fundamental **-un învăţământ pentru toţi-** care constituie un deziderat şi o realitate ce câştigă adepţi şi se concretizează în experienţe şi bune practici de integrare/ incluziune.

Educaţia incluzivă are la bază câteva ***principii esenţiale :***

- fiecare elev are dreptul inerent la educaţie pe baza egalităţii şanselor;
- niciun elev nu poate fi exclus din educaţie sau supus discriminării pe motive de rasă, religie, culoare, sex, limbaj, etnie, dizabilităţi etc ;
- toţi elevii pot să înveţe şi să beneficieze de pe urma educaţiei;
- şcoala se adaptează la nevoile elevilor, nu elevii se adaptează la nevoile şcolii;
- diferenţele individuale între elevi constituie o sursă de bogăţie şi diversitate, nicidecum o problemă.

Incluziunea este susţinută de:

- Acceptul şi susţinerea părinţilor copiilor integraţi;
- Implicarea întregii societăţi;
    - Relaţiile ce se formează la nivelul grupei sau clasei ,care se bazează pe toleranţă şi respect faţă de copilul cu probleme.

„Educaţia incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătăţire a instituţiei şcolare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susţine participarea la procesul de învăţământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunităţi." (MEN&UNICEF 1999).

Pentru integrarea copiilor cu cerinţe speciale în grădiniţă sau şcoală trebuie să existe între factorii activi care participă la integrarea acestora relaţii de înţelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise.

Cadrul didactic care va primi în clasă copii cu deficienţe, trebuie să cunoască deficienţele acestora pentru a putea modela activităţile, în funcţie de nevoile copiilor. Este foarte important ca profesorul să sensibilizeze şi să pregătească copiii pentru a primi în grupa lor un coleg cu dizabilităţi, dar, în acelaşi timp, trebuie păstrată o aparenţă de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel ca ceilalţi copii din clasă, respectându-se **principiul democratic al valorii egale.**

Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea şi aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficienţe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înţeleagă mai bine situaţia celor care au dizabilităţi, povestiri, texte literare, discuţii, vizitarea unor persoane cu deficienţe.

Educatoarea sau învăţătoarea trebuie să evite compătimirea, mila sau alte conduite inadecvate care pot semnifica de fapt devalorizarea copilului cu dizabilităţi. De aceea, trebuie să exprime aceleaşi aşteptări şi să stabilească limite similare în învăţare, ca şi pentru ceilalţi copii din clasă. Ea trebuie să îşi asume rolul de moderator şi să promoveze contactul direct între copii şi să direcţioneze întrebările şi comentariile acestora către copilul cu cerinţe educative speciale. De asemenea, trebuie să îi încurajeze şi să îi stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceştia, sădindu-le încrederea în forţele proprii, în propria reuşită în acţiunile întreprinse, evidenţiind unele abilităţi sau interese speciale lor, în dezvoltarea şi sprijinirea cărora trebuie implicate şi familiile copiilor.

Pentru integrarea cu succes a copiilor cu dizabilităţi, cadrul didactic trebuie să propună copiilor sarcini care necesită colaborarea în găsirea unor soluţii comune,să ofere copiilor proiecte la care să lucreze în cooperare. De asemenea, profesorul utilizează eficient situaţii cotidiene pentru a-i învăţa pe copii cum să-i asculte şi să-i accepte pe ceilalţi.

Educaţia incluzivă nu se referă doar la copiii cu diferite handicapuri, ci şi la copiii proveniţi din diferite medii sociale: copii proveniţi din familii înstărite, dar şi copii din familii monoparentale, dezorganizate sau copii cu tulburări de limbaj.

Copiii cu cerinţe educative speciale integraţi în grupuri de copiii trebuie să dispună de o bună colaborare între profesor, părinţi şi psihologi sau consilieri şcolari.

Părinţii prezintă de cele mai multe informaţii despre copiii lor, astfel ei devin parteneri la educaţia copiilor. Prin şedinţele cu părinţii, prin participarea acestora la expoziţii, drumeţii, excursii, serbări, vizite, la conţinuturile didactice se dezvoltă o bună relaţie între părinţi şi şcoală spre binele copiilor. Prin informare, părinţii descoperă cum să găsească şi să aplice soluţii eficiente în rezolvarea problemelor pe care le întâmpină în educaţia copiilor.

Familia este cea care poate influenţa copilul pe mai multe căi, iar rezultatele disfuncţiei familiale se situează între cei doi poli: *hiperprotecţie sau neglijare.*

Valoarea educaţiei incluzive constă în:

- Toţi copiii sunt sprijiniţi pentru a avea success
- Metodele de predare răspund diversităţii celor care învaţă
- Învaţarea este un proces bazat pe cooperare

Direcţiile de dezvoltare sunt de înlăturare a barierelor din calea învătării şi de creştere a gradului participării tuturor copiilor la învăţare.

Cei mai mulţi dintre părinţi înţeleg ce înseamnă educaţia incluzivă şi rolul acesteia în dezvoltarea copiilor, dar există şi opinii critice: părinţi care au convingerea că diferenţele individuale încetinesc progresul copiilor obişnuiţi. De aceea, cadrul didactic trebuie să continue munca cu copiii, până când nu se vor mai face diferenţieri în cadrul grupului şi părinţii îi vor accepta pe toţi colegii copilului lor.

Pentru integrarea cu succes a copiilor cu dizabilităţi în învăţământul de masă, în grupele obişnuite de copii sunt necesare:

- Existenţa unor centre de resurse, informare şi comunicare;
- Formarea iniţială şi continuă a cadrelor didactice în problematica CES;
- Adaptarea şi flexibilitatea curriculum-ului preşcolar şi şcolar;
- Evaluarea progresului şcolar al copiilor cu CES integraţi în şcolile obişnuite;
- Implicarea, încurajarea participării părinţilor, schimbul de informaţii, consilierea părinţilor în măsura solicitărilor şi a necesităţilor, mobilizarea resurselor disponibile şi competente.

Ca o concluzie, țin să precizez că orice copil poate avea acces la educație, atât timp cât există cadre didactice dedicate, competente și, mai ales, empatice.

Bibliografie:

1. Traian Vrăjmaş, *Învăţământul integrat şi/sau incluziv,* Editura Aramis,Bucureşti 2001;
2. Traian Vrasmas, *„Şcoala şi educaţia pentru toţi”* , Editura Miniped, Bucureşti, 2004
3. **Adina Glava**, *Educaţia timpurie,*;Editura Paralela 45, 2009;
4. *Revista Învăţământul Preşcolar nr.3-4,* Bucureşti, 2005

Incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale – modele de bună practică și perspective ale comunicării științifice în mediul școlar

Prof. Ilie Florentina
Limba și literatura română
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu”
Roșiori de Vede, **Județ Teleorman**

Educația incluzivă reprezintă un principiu fundamental al sistemelor moderne de învățământ, având ca scop asigurarea accesului egal la educație pentru toți copiii, indiferent de particularitățile lor de dezvoltare. În acest context, incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale (CES) în unitățile de învățământ de masă constituie atât o provocare, cât și o oportunitate pentru cadrele didactice, specialiști și comunitate.

Lucrarea de față își propune să evidențieze modele de bună practică în incluziunea școlară, precum și rolul comunicării științifice în diseminarea strategiilor eficiente și în îmbunătățirea procesului educațional.

1. Conceptul de incluziune educațională

Incluziunea educațională presupune adaptarea sistemului de învățământ la nevoile elevului, nu invers. Copiii cu CES pot avea dificultăți de învățare, tulburări de comportament, dizabilități fizice sau intelectuale, dar, cu sprijin adecvat, aceștia pot participa activ la procesul educațional.

Principiile de bază ale incluziunii sunt:

- egalitatea de șanse;
- respectarea diversității;
- participarea activă a tuturor elevilor;
- colaborarea între profesori, părinți și specialiști.

2. Modele de bună practică în incluziunea copiilor cu CES

Implementarea incluziunii eficiente presupune adoptarea unor strategii validate în practică. Printre cele mai relevante modele de bună practică se numără:

2.1. Adaptarea curriculară

Profesorii pot adapta conținuturile, metodele și evaluarea în funcție de nivelul elevului. De exemplu:

- utilizarea materialelor vizuale;
- sarcini diferențiate;
- evaluare individualizată.

2.2. Învățarea colaborativă

Activitățile de grup favorizează integrarea socială și dezvoltarea abilităților de comunicare. Elevii învață să coopereze, să accepte diferențele și să ofere sprijin colegilor.

2.3. Sprijinul interdisciplinar

Colaborarea între cadre didactice, profesori de sprijin, psihologi și logopezi este esențială. Echipa multidisciplinară contribuie la elaborarea planurilor educaționale individualizate (PEI).

2.4. Utilizarea tehnologiei asistive

Tehnologia poate facilita învățarea:

- aplicații educaționale;
- table interactive;
- software adaptat pentru elevii cu dificultăți.

2.5. Implicarea familiei

Părinții joacă un rol crucial în susținerea copilului. Comunicarea constantă între școală și familie contribuie la progresul elevului.

3. Comunicarea științifică în domeniul incluziunii

Comunicarea științifică reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltarea practicilor educaționale. Aceasta include:

- articole de specialitate;
- conferințe și simpozioane;
- proiecte educaționale;
- ghiduri metodologice.

3.1. Rolul cercetării

Cercetările în domeniul educației speciale oferă soluții bazate pe evidențe. Studiile de caz, experimentele și analizele comparative contribuie la identificarea celor mai eficiente metode de lucru.

3.2. Diseminarea bunelor practici

Cadrele didactice sunt încurajate să împărtășească experiențele lor prin:

- lucrări științifice;
- prezentări;

- platforme educaționale.

Această diseminare ajută la crearea unei comunități profesionale active și inovatoare.

3.3. Impactul asupra politicilor educaționale

Rezultatele cercetărilor influențează deciziile la nivel instituțional și național, contribuind la îmbunătățirea legislației și a strategiilor educaționale.

4. Provocări și soluții în incluziunea școlară

Deși incluziunea este un obiectiv important, există numeroase dificultăți:

- lipsa resurselor;
- număr mare de elevi în clasă;
- formarea insuficientă a cadrelor didactice;
- atitudini negative sau reticență.

Soluțiile posibile includ:

- formarea continuă a profesorilor;
- alocarea de resurse suplimentare;
- dezvoltarea parteneriatelor educaționale;
- promovarea unei culturi a incluziunii.

Incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale în unitățile de învățământ reprezintă un proces complex, dar esențial pentru construirea unei societăți echitabile. Modelele de bună practică demonstrează că, prin adaptare, colaborare și implicare, fiecare elev poate avea succes.

Comunicarea științifică joacă un rol central în dezvoltarea și răspândirea acestor practici, contribuind la evoluția continuă a sistemului educațional. Este necesar ca toți actorii implicați să colaboreze pentru a transforma incluziunea dintr-un ideal într-o realitate cotidiană.

Bibliografie

1. Booth, T., & Ainscow, M. (2011). Index for Inclusion: Developing learning and participation in schools (3rd ed.). Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education.
2. Florian, L. (2014). The SAGE Handbook of Special Education (2nd ed.). London: SAGE Publications.
3. UNESCO. (1994). The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education. Paris: UNESCO.
4. UNESCO. (2009). Policy Guidelines on Inclusion in Education. Paris: UNESCO.
5. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (2018). Supporting Inclusive School Leadership. Odense, Denmark.
6. Ministerul Educației Naționale. (2018). Educația incluzivă în România – repere și practici. București.
7. Gherguț, A. (2016). Educația incluzivă și pedagogia diversității. Iași: Editura Polirom.
8. Vrășmaș, T. (2015). Învățământul integrat și incluziv. București: Editura Aramis.

Rolul învățătorului în integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES)

Prof. pt. înv. primar: Băltescu Florina
Școala Gimnazială Vedea
Com. Vedea, Jud. Teleorman

Educația reprezintă un drept fundamental al fiecărui copil, indiferent de particularitățile sale fizice, intelectuale sau sociale. În societatea contemporană, conceptul de „educație pentru toți" a devenit un obiectiv esențial al sistemelor educaționale, punând accent pe incluziune, echitate și respect pentru diversitate. În acest context, integrarea elevilor cu cerințe educative speciale (CES) în învățământul de masă constituie o prioritate majoră.

Elevii cu CES sunt acei copii care, din cauza unor dificultăți de învățare, dizabilități sau tulburări de dezvoltare, au nevoie de sprijin suplimentar pentru a participa eficient la procesul educațional. Integrarea acestora nu presupune doar prezența lor în clasă, ci și adaptarea mediului educațional la nevoile lor specifice. Astfel, educația incluzivă devine un proces complex, care implică cadrele didactice, familia, specialiștii și întreaga comunitate școlară.

Cerințele educative speciale se referă la nevoile individuale ale unor elevi care întâmpină dificultăți în procesul de învățare și pot fi cauzate de tulburări de învățare (dislexie, discalculie); dizabilități fizice sau senzoriale; tulburări de spectru autist; dificultăți emoționale și comportamentale.

Identificarea timpurie a acestor nevoi este esențială pentru a putea interveni eficient și pentru a preveni excluziunea școlară.

Educația incluzivă se bazează pe câteva principii fundamentale cum ar fi: egalitatea de șanse; respectarea diversității; adaptarea procesului educațional; participarea activă a tuturor elevilor; colaborarea între școală, familie și specialiști.

Aceste principii contribuie la crearea unui mediu educațional în care fiecare elev se simte acceptat și valorizat.

Elevii cu CES pot fi sprijiniți prin diverse forme, în funcție de nevoile acestora ca de exemplu:

-Adaptarea curriculară prin care conținuturile și metodele de predare sunt ajustate pentru a facilita înțelegerea și participarea elevilor.

- **Planul educațional individualizat (PEI)**- acesta stabilește obiective specifice pentru fiecare elev și include strategii personalizate de învățare.
- **Suportul profesorului de sprijin**- acesta colaborează cu cadrul didactic de la clasă pentru a oferi ajutor suplimentar elevilor.
- **Consilierea psihopedagogică** - ajută la dezvoltarea emoțională și socială a elevilor și la gestionarea dificultăților.
- **Implicarea familiei**- care are un rol esențial în susținerea progresului copilului și în colaborarea cu școala.

Pentru o integrare eficientă, pot fi aplicate diverse strategii și metode:

-**Învățarea diferențiată –** prin care putem utiliza metode variate pentru a răspunde stilurilor diferite de învățare.

-**Predarea în echipă (co-teaching)** – învățătorul de la clasă și învățătorul de sprijin lucrează împreună pentru a asigura sprijin constant elevilor.

-**Utilizarea tehnologiei** - dispozitivele și aplicațiile digitale ușurează accesul la informație și dezvoltarea competențelor.
- **Învățarea prin cooperare** - elevii lucrează în grupuri, învățând să colaboreze și să se sprijine reciproc.
-**Crearea unui climat pozitiv** – în clasă trebuie să existe mediu bazat pe respect, empatie și încurajare care să contribuie la dezvoltarea armonioasă a tuturor elevilor.
-**Activități extracurriculare incluzive** – acești elevi să fie implicați în participarea la activități comune care dezvoltă relațiile sociale și sentimentul de apartenență.

Rolul învățătorului este unul esențial în procesul de integrare a elevilor cu CES și pentru acest lucru trebuie să: adapteze metodele de predare; să manifeste empatie și răbdare; să creeze un mediu sigur și motivant; să colaboreze cu specialiștii și familia; să încurajeze participarea tuturor elevilor. Ce poate face acesta? Să aibă curaj si să fie creativ; să lucreze cu elevii în pași mici; să-și propună obiective și ținte ușor de atins; muzica si lucrul manual, pictura, desenul ajuta foarte mult în lucrul cu copiii cu CES; să păstreze rutina; să adapteze, să modifice, să probeze, să încerce; să adauge experiența de zi cu zi, învățarea prin încercare și eroare; să caute sprijin în cei din jur (elevi, părinți, colegii din școală).

Prin atitudinea și competențele sale, învățătorul poate influența semnificativ succesul incluziunii.

Bibliografie:

1. Rață,G. , "Strategii de gestionare a timpului liber", Iasi, Editura Pim, 2007
2. Vrăşmaş, Traian," Învăţământul integrat şi/ sau incluziv", Bucureşti: Ed. Aramis, 2001

Incluziunea elevilor cu CES prin învățare colaborativă

Prof. Iaurum Cristina
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu"
Roșiori de Vede, Teleorman

Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale (CES) în învățământul liceal necesită o abordare care să depășească simpla prezență la cursuri, vizând participarea activă și responsabilizarea socială. Prezentul model de bună practică se aliniază scopului proiectului „Diferiți, dar egali", propunând o metodologie bazată pe „learning by doing" și schimb de experiență între egali, esențială pentru creșterea calității procesului de instruire.

Ca și model de bună practică, am ales proiectul „Parteneri pentru autonomie".
Această activitate a fost implementată pentru a valorifica strategiile nonformale și experiențele dobândite în mobilități educaționale, vizând direct grupul țintă format din elevi de liceu și cadre didactice.

Etapa I

Cartografierea competențelor și adaptarea suportului

În prima fază, am realizat o evaluare a barierelor de învățare specifice elevilor cu CES din colectiv. Spre deosebire de învățământul primar sau gimnazial, la liceu am pus accent pe instruirea diferențiată prin utilizarea tehnologiei.

- Acțiune: Am creat foldere partajate pe platforme de colaborare unde materialele teoretice au fost segmentate în unități logice mici, însoțite de tutoriale video și scheme grafice.
- Obiectiv: Oferirea de exemple de strategii de integrare care să reducă anxietatea elevului în fața volumului mare de informație.

Etapa II

Implementarea „Tutoratului între egali”

Am format echipe de lucru mixte pentru realizarea unui proiect de cercetare aplicată în comunitatea locală.

- Dinamica: Elevii fără cerințe speciale au preluat rolul de „facilitatori”, în timp ce elevii cu CES au fost responsabili de colectarea datelor brute sau de componenta creativ-vizuală.
- Efect: Această metodă a contribuit la responsabilizarea adolescenților și la acceptarea colegilor certificați cu CES, transformând diferențele în puncte forte în cadrul echipei.

Etapa III

Activitatea outdoor „Interacțiuni Urbane”

Urmând recomandarea regulamentului pentru activități outdoor, am organizat o ieșire în spațiul public pentru a analiza accesibilitatea unor instituții culturale.

- Sarcina: Elevii au avut de realizat un interviu scurt sau un eseu fotografic despre incluziune.
- Rezultat: Această abordare de tip „learning by doing” a facilitat integrarea metodologiilor nonformale, oferind elevilor cu CES un context relaxat unde s-au putut exprima mai liber.

Etapa IV

Reflecția critică și diseminarea rezultatelor

Finalizarea proiectului s-a realizat prin prezentarea produselor finale, sub formă de referate inovative sau proiecte digitale.

Evaluare

Nu s-a evaluat doar produsul, ci și procesul de colaborare. Elevii au completat fișe de reflecție despre ce înseamnă să fii „diferit, dar egal”, generând un raport final de bune practici.

Succesul acestui model confirmă faptul că experiențele educaționale proprii, dacă sunt bine structurate, pot încuraja creativitatea în predare și pot asigura o incluziune reală. Prin astfel de inițiative, școala devine un mediu de sprijin autentic pentru toți elevii.

Bibliografie:

1. Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Editura Polirom.
2. Ionescu, M. (2003). *Instrucție și educație*. Editura Garamond.
3. Vrășmaș, T. (2001). *Învățământul integrat și/sau incluziv*. Editura Aramis.
4. *Programul Erasmus+: Ghid de bune practici pentru incluziune*.

Sinergia creativității și incluziunii - strategii inovatoare pentru un învățământ de calitate

Prof. Gabriela Florea
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu" Roșiori de Vede

Într-o lume aflată într-o metamorfoză constantă, calitatea procesului de învățământ nu mai poate fi măsurată exclusiv prin prisma rezultatelor standardizate sau a volumului de informație memorat de elevi. Adevărata excelență pedagogică rezidă astăzi în capacitatea sistemului de a se adapta nevoilor individuale, transformând sala de clasă dintr-un spațiu al conformismului într-un laborator al creativității și al acceptării. Obiectivul central al acestui demers este explorarea modului în care schimbul de bune practici și curajul de a inova la catedră pot demola barierele invizibile care îi separă pe elevii cu cerințe educative speciale (CES) de restul colectivului.

Creativitatea în predare nu este un simplu „ornament" pedagogic, ci o necesitate fundamentală pentru a menține relevanța școlii. Un proces instructiv-educativ de calitate este acela care reușește să trezească curiozitatea, să stimuleze gândirea critică și să ofere soluții personalizate. Atunci când un cadru didactic își asumă rolul de facilitator creativ, el nu mai livrează un curriculum rigid, ci îl „traduce" pe limba fiecărui copil.

Schimbul de idei și materiale didactice între profesori devine, în acest context, o resursă vitală. Niciun dascăl nu deține monopolul asupra metodelor perfecte, însă prin partajarea experiențelor – atât a succeselor, cât și a eșecurilor – se creează o inteligență colectivă care ridică standardul întregului sistem. Materialele didactice inovatoare, fie că vorbim de resurse digitale interactive sau de materiale senzoriale adaptate, reprezintă punțile pe care elevii păşesc spre cunoaștere.

Incluziunea elevilor cu CES reprezintă proba de foc a oricărui sistem educațional care aspiră la calitate. Adesea, confundăm „integrarea" (prezența fizică a copilului în clasă) cu „incluziunea" (participarea sa activă și sentimentul de apartenență). Pentru ca un elev cu tulburări din spectrul autist, cu dizabilități motorii sau cu dificultăți de învățare să progreseze, curriculumul trebuie să devină fluid.

Aici intervine magia creativității. O lecție proiectată după principiile *designului universal pentru învățare* este, prin definiție, o lecție creativă. Aceasta oferă multiple modalități de reprezentare a informației, de exprimare a cunoștințelor și de implicare a elevului. Incluziunea nu este o sarcină suplimentară pentru profesor, ci este însăși esența actului didactic bine făcut: dacă o metodă funcționează pentru un elev cu CES, ea va fi, cel mai probabil, benefică pentru întreaga clasă, simplificând conceptele și stimulând diverse canale de învățare.

Pentru a ilustra modul în care creativitatea didactică poate facilita incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES), voi prezenta o activitate de tip proiect, implementată la clasa a IX-a, la disciplina Economia întreprinderii. Unitatea de învățare vizată a fost „Factorii de producție și organizarea firmei". Provocarea a fost dublă: transformarea unor concepte economice aride în experiențe palpabile și, simultan, asigurarea faptului că doi elevi cu CES sunt integrați nu doar fizic, ci și funcțional și emoțional în dinamica grupului.

Activitatea a purtat titlul **"Târgul de afaceri al clasei a IX-a: de la idee la produs"**. Aceasta nu a fost o simplă lecție, ci un proiect desfășurat pe parcursul a patru săptămâni, care a simulat întregul ciclu de viață al unei micro-întreprinderi.

1. Constituirea echipelor și definirea rolurilor

Creativitatea a început cu modul de formare a grupurilor. În locul metodei clasice (aleatorie sau prin simpatii), am optat pentru o simulare de proces de recrutare. Fiecare elev a completat un mini-chestionar simplificat despre interesele și abilitățile sale (ex: „Îmi place să desenez", „Sunt bun la calcule", „Îmi place să vorbesc cu oamenii", „Sunt organizat").

- Pentru elevul cu **TSA**, structura și predictibilitatea sunt esențiale. I s-a oferit rolul de "Manager de resurse". Acest rol, extrem de important, presupunea catalogarea riguroasă a materialelor necesare (materii prime) și ținerea unei evidențe stricte a stocurilor. Era o sarcină care valorifica atenția sa excepțională la detalii și preferința pentru rutine organizate, fără a-l expune inițial unei presiuni sociale mari.
- Pentru elevul cu **dislexie/disgrafie**, povara scrisului a fost eliminată din sarcinile sale principale. A fost desemnat "Manager de produs". Abilitățile sale vizuo-spațiale remarcabile au fost folosite pentru a conceptualiza prototipul produsului și pentru a gândi logo-ul firmei, folosind software-uri simple de design sau schițe de mână, valorificându-i creativitatea artistică.

2.Planificarea

Echipele au trebuit să decidă ce produs vor "produce" și vor "vinde" la târgul final, folosind resurse limitate (simulate prin jetoane de buget). Produsele trebuiau să fie simple: brățări ale prieteniei, semne de carte personalizate, avioane de hârtie cu design specializat sau servicii (ex: un "stand de complimente").

- **Abordarea incluzivă:** Am folosit tehnica "brainstorming-ului vizual". În loc să scrie ideile pe rând, elevii au folosit post-it-uri colorate, desene și simboluri pe foi mari de flipchart. Aceasta a permis elevului dislexic să participe de la egal la egal, ideile sale fiind validate vizual, nu prin text. Elevul cu TSA a contribuit prin analizarea fezabilității ideilor (ex: „Nu avem destule jetoane pentru a cumpăra mărgele pentru 50 de brățări"), aducând pragmatism grupului.

3. Producția și simularea costurilor

În această etapă, sala de clasă s-a transformat într-un atelier. Elevii au trebuit să gestioneze timpul și "factorii de producție" (munca lor și materialele cumpărate virtual).

- **Abordarea Incluzivă:** Aceasta a fost faza unde cooperarea a fost vitală. Elevul cu TSA a monitorizat consumul de materiale, avertizând echipa când "stocul" scădea. Elevul cu dislexie a coordonat asamblarea, arătându-le colegilor cum să realizeze designul propus de el. Evaluarea în această fază nu a fost un test scris, ci o fișă de observare a modului în care echipa a colaborat și a gestionat resursele, punând accent pe competențele transversale.

4. Târgul de afaceri și debriefing-ul

Ultima oră a fost dedicată simulării târgului. Echipele și-au amenajat standurile (folosind băncile) și au "vândut" produsele colegilor din alte clase sau profesorilor, folosind o monedă fictivă a școlii.

- **Abordarea Incluzivă:** Succesul a fost vizibil în creșterea stimei de sine. Elevul cu dislexie a fost mândru să explice (verbal, nu în scris) designul produsului său cumpărătorilor. Elevul cu TSA, deși inițial rezervat, a preluat rolul de "casier", calculând rapid restul și asigurându-se că tranzacțiile sunt corecte, simțindu-se în siguranță într-un rol bazat pe reguli clare și numere.

Această experiență educațională demonstrează că procesul de învățământ crește în calitate atunci când creativitatea este folosită ca un instrument de diferențiere instrucțională.

1. Validarea cunoștințelor: Conceptele de "costuri de producție", "capital", "muncă" și "profit" nu au mai fost simple definiții memorate pentru un test, ci realități experimentate.

Elevii au înțeles că profitul nu apare magic, ci este rezultatul unei bune gestionări a resurselor (monitorizată de colegul cu TSA) și a unui produs atractiv (creat de colegul cu dislexie).

2. Schimbarea de paradigmă în colectiv: Ceilalți elevi din clasă (fără CES) au avut ocazia să vadă punctele forte ale colegilor lor, nu doar dificultățile. Ei au înțeles că o echipă este mai puternică prin diversitate. Acesta este fundamentul unei culturi școlare incluzive: acceptarea faptului că toți suntem diferiți și că fiecare are o contribuție valoroasă.

3. Dezvoltarea competențelor emoționale: Pentru elevii cu CES, câștigul major nu a fost doar academic. A fost sentimentul de apartenență. Au fost parte integrantă a unui succes comun, validându-li-se abilitățile într-un cadru public.

Prin schimbul unor astfel de experiențe în cadrul simpozioanelor, noi, cadrele didactice, ne îmbogățim repertoriul metodologic. Învățăm că materialele didactice nu trebuie să fie scumpe sau sofisticate tehnologic pentru a fi eficiente; ele trebuie să fie flexibile. O fișă de inventar simplificată, jetoane colorate sau o planșă de brainstorming vizual pot fi materiale didactice mult mai puternice pentru incluziune decât un manual standardizat. Creativitatea nu înseamnă doar "artă", ci înseamnă a găsi soluția pedagogică potrivită pentru a descuia potențialul fiecărui copil din clasă.

Bibliografie

1. Gherguț, Alois – *Educația incluzivă și pedagogia diversității*, Editura Polirom, Iași, 2016
2. Cucoș, Constantin – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014
3. Tomlinson, Carol Ann – *Elevi diferiți, predare diferențiată*, Editura Didactica Publishing House, București, 2014

Modalități de integrare a copiilor cu CES în grădiniță

Prof. ed. timpurie Lazăr Elena Georgiana
Grădinița cu Program Normal nr.6 Roșiori de Vede, jud. Teleorman

Integrarea copiilor cu CES (cerințe educaționale speciale) în grădiniță reprezintă un aspect crucial al educației incluzive. CES cuprinde un spectru larg de nevoi și provocări, cum ar fi dizabilitățile fizice, senzoriale, intelectuale sau comportamentale, și fiecare copil are nevoi individuale unice. Integrarea în grădiniță nu doar că le oferă copiilor cu CES oportunitatea de a învăța și dezvolta abilități sociale, dar contribuie și la sensibilizarea celorlalți copii și adulți cu privire la diversitatea și valoarea fiecărui individ.

Există cinci nivele de integrare care sunt interdependente între ele, asigurând reușita procesului de integrare a copiilor cu CES: integrarea fizică ce se referă la posibilitatea copiilor cu CES de a avea acces la mijloacele fizice necesare satisfacerii propriilor nevoi fundamentale, integrarea funcțională ce constă în asigurarea accesului la servicii publice ale societății și stăpânirea cunoștințelor și deprinderilor necesare pentru a putea beneficia de aceste servicii, integrarea personală este legată de dezvoltarea relațiilor interumane cât mai apropiate cu persoanele semnificative, în diferite perioade ale vieții, integrarea socială se

realizează dacă copiii cu CES au posibilitatea inițierii și menținerii unor contacte sociale, dacă se poate integra, pe această bază, în diverse grupuri și integrarea societală ce se referă la participarea copiilor, adolescenților, adulților cu CES la procesul productiv al comunității de care aparține, asumându-și responsabilități precise și bucurându-se de încrederea oamenilor.

La copiii cu CES se întâlnesc frecvent următoarele caracteristici: evaluări negative a schemei corporale și a imaginii de sine, sentimente de inferioritate, neîncredere în forțele proprii, atitudini pasive, de evitare și izolare, interiorizarea emoțiilor, nervozitate exagerată, impulsivitate și agresivitate, anxietate și depresie, sentimente negative. Toate acestea afectează procesul de adaptare și integrare în mediul educațional și în comunitate. Încurajarea autocunoașterii și dezvoltării personale duce la modificarea modului de structurare a atitudinii copilului cu CES față de sine și la stimularea dreptului lui de a se afirma și a lucra pentru ameliorarea imaginii sale.

Integrarea este procesul complex și de durată ce presupune asigurarea participării copiilor cu CES la viața profesională și socială, împreuna cu ceilalți copii, favorizându-se autocunoașterea, intercunoașterea și familiarizarea reciprocă.

O abordare esențială pentru integrarea copiilor cu CES în grădiniță este dezvoltarea unui mediu incluziv. Asta implică să se asigure că grădinița este accesibilă fizic pentru toți copiii și să se ofere suporturi adecvate pentru nevoile specifice ale fiecărui copil. Grădinița ar trebui să colaboreze cu părinții și specialiștii în educație pentru a dezvolta planuri individualizate pentru fiecare copil cu CES, care să includă obiectivele de învățare și suporturile necesare.

Un alt aspect important este implicarea cadrelor didactice calificate și pregătite în abordarea educației incluzive. Acestea trebuie să fie sensibile la nevoile și abilitățile diverse ale copiilor cu CES și să utilizeze metode de predare adecvate pentru a le sprijini în dezvoltarea lor.

De asemenea, educatorii pot colabora cu specialiști precum psihopedagogi sau terapeuți pentru a găsi cele mai bune strategii de intervenție și pentru a monitoriza progresul copiilor.

Grădinița ar trebui să faciliteze interacțiunea socială și comunicarea între copiii cu CES și colegii lor. Activitățile de grup și proiectele în echipă pot promova colaborarea și înțelegerea reciprocă între toți copiii. Este important să se creeze o atmosferă de acceptare și respect, unde fiecare copil să se simtă valorizat și integrat.

Suportul emoțional este un alt aspect crucial al integrării copiilor cu CES în grădiniță. Înțelegerea și empatia din partea adulților și colegilor pot face diferența pentru un copil care se confruntă cu provocări specifice. Educatorii și personalul școlar ar trebui să fie instruiți să ofere sprijin emoțional adecvat și să încurajeze toți copiii să se ajute reciproc.

Tehnologia poate juca, de asemenea, un rol semnificativ în integrarea copiilor cu CES. Utilizarea tehnologiei asistive și a aplicațiilor educaționale specifice poate facilita învățarea și dezvoltarea abilităților copiilor cu dizabilități. De exemplu, există aplicații care ajută la îmbunătățirea comunicării pentru copiii cu probleme de limbaj sau dispozitive tehnologice adaptate pentru a sprijini copiii cu mobilitate redusă.

În final, un alt factor cheie pentru integrarea reușită a copiilor cu CES în grădiniță este implicarea comunității. Aceasta ar trebui să fie deschisă, informată și să sprijine eforturile grădiniței în promovarea educației incluzive. Evenimentele și activitățile deschise comunității pot ajuta la îmbunătățirea sensibilizării și acceptării diversității.

Ca și concluzie, integrarea copiilor cu CES în grădiniță este un proces complex, dar extrem de important. O abordare incluzivă și bine coordonată implică dezvoltarea unui mediu adaptat și sprijinitor, formarea educatorilor, implicarea familiilor și colaborarea cu specialiști în domeniul educației speciale.

Integrarea copiilor cu CES în grădiniță nu doar că le oferă acestora oportunitatea de a se dezvolta și de a învăța, dar contribuie și la formarea unei societăți mai sensibile și mai incluzive.

Bibliografie:

1. Păun, M., & Mihăilescu, D. (Coord.). (2012). Educația Incluzivă: Provocări și reușite în școală și în comunitate. Polirom.
2. Cocorada E., Năstasă L., "Fundamentele psihopedagogiei speciale. Introducere în logopedie", Editura Psihomedia, Sibiu, 2007
3. Purcia S., "Ocrotirea și integrarea copiilor handicapați", Editura Psihomedia, Sibiu, 2003

Metode şi tehnici de evaluare a elevilor cu cerințe educaționale speciale

Profesor învățământ primar Dorilă Petruța-Iuliana
Școala Gimnazială Salcia, Judeţul Teleorman

Evaluarea persoanelor cu cerinţe educative speciale reprezintă un proces fundamental în psihopedagogia specială care trebuie înţeleasă ca un proces complex, continuu, dinamic, de cunoaştere şi estimare cantitativă şi calitativă a particularităţilor dezvoltării şi a capacităţii de învăţare a copilului, de planificare şi programare care orientează elaborarea planului de servicii personalizat şi programele de intervenţie personalizate.

Pentru cadru didactic, evaluarea este un prim instrument ce îi confer o imagine asupra acţiunii sale. Instrumentele pentru evaluarea copiilor cu cerinţe educative speciale vizează:

- **Psihomotricitatea.**

Aceasta cuprinde:

6. achiziţia abilităţilor perceptiv-motrice (motricitatea globală, motricitatea fină);
7. conduite perceptiv-motrice (schema corporală şi lateralitatea; orientarea, organizarea şi structurarea spaţio-temporală).

- **Precepţia vizuală**.

Elevii cu dificultăţi de învăţare a cititului prezintă tulburări în trei domenii distincte: discriminare vizuală, ordine vizuală, memorie vizuală.

- **Percepţia auditivă** se referă la tulburările de percepţie auditivă şi memoria auditivă.
- **Limbajul.** Prin formă, limbajul are următoarele componente:

1**.fonologia** – sunetele şi secvenţele de sunete permise de limbaj;
2**.morfologia** – cea mai mică unitate cu semnificaţie lingvistică, de la rădăcină, până la inflexiunile de pronunţie ce pot modifica semnificaţia;
3.**sintaxa** – regulile ce guvernează ordinea cuvintelor şi construcţia frazelor.

- **Dezvoltarea intelectuală**

Particularităţile procesului cognitiv ale elevilor cu dificultăţi de învăţare sunt: percepţia confuză, aptitudini parţiale de rezolvare a problemelor, slabe aptitudini verbale, relaţiile spaţiale, instabilitatea perceptivă, necesitatea preciziei, comportamentul impulsiv,

lipsa de reflecţie, aptitudini de planificare, aptitudine pasivă privind învăţarea,lipsa de evaluare a ipotezelor, gândirea logică, răspunsuri prin tatonări, eficienţa transferului vizual,lipsa generalizărilor, memorie mediocră, lipsa de cunoştinţe generale.

- **Factori sociali şi personali:** imaginea de sine şi comportamentul.

Demersul evaluativ în cazul elevilor cu cerinţe educative speciale parcurge următoarele etape principale:

- **Evaluarea iniţială.**

Este constatativă, obiectivele sale fiind:

3. Identificarea, inventarierea, clasificarea, diagnosticarea;
4. Stabilirea nivelului de performanţe sau a potenţialului actual al copilului;
5. Estimarea/prognoza dezvoltării ulterioare, bazată pe potenţialul individual şi integrat al copilului;
6. Stabilirea încadrării: pe grad sau nivel educaţional etc.;
7. Stabilirea parametrilor programului de intervenţie personalizat.

- **Evaluarea continuă/formativă** – este un tip de evaluare care evidenţiază nivelul potenţial al dezvoltării şi urmăreşte iniţierea unor programe de antrenament al operaţiilor mintale; ea nu este centrată pe deficit, ci evidenţiază ceea ce ştie şi ce poate copilul, ce deprinderi şi abilităţi are într-o anumită etapă a dezvoltării sale.
- **Evaluarea finală** are ca obiective:

1. Estimarea eficacităţii intervenţiei sau a programului;
2. Modificarea PSP (Plan de Servicii Personalizat) în funcţie de constatări;
3. Reevaluarea copilului şi reconsiderarea deciziei.

O formă eficientă de evaluare în condiţiile educaţiei din şcoala incluzivă constă în evaluarea dialogată, participativă, consensuală, un proces în care sunt negociate şi aduse la un consens diferitele interese, valori şi puncte de vedere, între educator şi elev. Evaluarea participativă, consensuală – are la bază responsabilitatea împărtăşită între elev şi educator, iar accentul se pune pe cooperare, colaborare şi pe procesul învăţării. Astfel, noţiunea de evaluare îşi lărgeşte sfera de cuprindere şi nu se opreşte doar la conţinuturile vehiculate în şcoală, la rezultatele obţinute de elev (cunoştinţe, informaţii, priceperi, deprinderi, capacităţi, modele de comportament, trăsături atitudinale etc.), ci se extinde de la rezultatele obţinute către procesul de învăţare derulat în situaţii şi contexte diferite, inclusiv în afara şcolii (nonformal şi informal).

Tehnici eficiente de evaluare sunt **autoevaluarea** şi **evaluarea colegială.** Prin aceste tehnici se urmăreşte stimularea încrederii în sine, dezvoltarea spiritului critic şi autocritic, formarea şi dezvoltarea valorilor morale, dezvoltarea atitudinii pozitive şi a empatiei, cooperarea constructivă între elevi în procesul instructiv-educativ.

Cunoaşterea particularităţilor psihopedagogice ale fiecărui copil cu cerinţe educative speciale, indiferent de tipul deficienţei, precum şi stabilirea unui diagnostic diferenţiat au la bază o serie de metode ştinţifice grupate în două mari categorii:

1. **Metode şi tehnici accesibile tuturor categoriilor de specialişti** (cadre didactice, instructori de educaţie, specialişti terapeuţi, etc): observaţia, convorbirea, explicaţia, conversaţia euristică, exerciţiul, demonstraţia, studiul de caz, metoda aprecierii obiective, probe de evaluare scrise şi orale la diferite discipline, probe de evaluare practică,
2. **Metode şi tehnici de uz intern,** folosite de persoane care au o pregătire specială în acest scop (diagnosticieni, psihologi, psihopedagogi, pedagogi, consilieri şcolari) : chestionarele / inventarele de personalitate, testele de inteligenţă generală, testele de inteligenţă globală, testele de aptitudini, probe pentru evaluarea activităţii

psihice (percepţia, afectivitatea, limbajul, imaginaţia, memoria, atenţia), probe de evaluare a nivelului intelectual pentru diferite deficienţe, etc..

Bibliografie:

1. Alois Gherguţ, Evaluare şi intervenţie psihopedagogică, Editura Polirom, Iaşi, 2011
2. Andrei Cosmovici, Luminiţa Iacob, Psihologie şcolară, Editura Polirom, 1999

Strategii de incluziune și modele de bună practică pentru elevii cu CES în învățământul tehnologic – profil servicii

Prof. Bădăuță Camelia Corina
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu”
Roșiori de Vede, Teleorman

Învățământul tehnologic reprezintă pentru elevul cu Cerințe Educative Speciale (CES) etapa decisivă de pregătire înainte de inserția pe piața muncii. În contextul profilului Servicii, domeniul Economic, provocările sunt de natură dual: pe de o parte, necesitatea asimilării unor concepte teoretice abstracte (contabilitate, legislație comercială, marketing), iar pe altă parte, dezvoltarea abilităților interpersonale (*soft skills*) esențiale în interacțiunea cu banii. Prezentul articol propune un model de intervenție fundamentală de adaptare curriculară axată pe competențe funcționale, utilizarea Firmei de Exercițiu ca laborator de învățare socială și colaborare strategică pentru a asigura o tranziție eficientă spre viața de adult.

Introducere: Paradigma incluziunii în învățământul profesional

Educația incluzivă în cadrul liceului tehnologic nu are doar un imperativ legal, ci o responsabilitate socială majoră. Dacă în ciclul primar și gimnazial accentul cade pe alfabetizare și socializare generală, la nivelul liceului tehnologic miză principală este **autonomia economică** a viitorului absolvent. Elevii cu CES (tulburări specifice de învățare, ADHD, deficiențe intelectuale ușoare sau tulburări de spectru autist înalt funcțional) optează pentru activitățile care necesită o abordare pedagogică ce transformă vulnerabilitățile în abilități profesionale specifice.

Domeniul Economic este, prin natura sa, unul riguros, al regulilor si al procedurilor standardizate. Pentru mulți elevi cu CES, această structură algoritmică poate constitui un avantaj major dacă procesul de predare este dublat de metode vizuale și practice, oferindu-le predictibilitatea necesară pentru a performa siguranța.

Identificarea barierelor și a oportunităților de învățare

Elevii cu CES se confruntă adesea cu obstacole cognitive în procesarea mecanismelor pieței sau în realizarea calculelor economice complexe. Totuși, profilul Servicii oferă oportunități unice de integrare prin:

- Sistematizarea sarcinilor: Multe activități economice (arhivarea documentelor, introducerea datelor primare, recepția mărfurilor) sunt repetitive, oferind un sentiment de control elevilor care preferă fluxurile de lucru clar definite.
- Digitalizarea proceselor: Utilizarea software-urilor de gestiune sau a sistemelor POS (Point of Sale) compensează dificultățile legate de scrisul liber sau de calcul mintal lent, permițând elevului să se concentreze pe execuția corectă a operațiunilor.

Modele de bună practică: strategii didactice aplicate

Firma de Exercițiu (FE) – spațiu de învățare protejat

Firma de exercițiu constituie cel mai eficient instrument de instruire a profilului Servicii. Pentru un elev cu CES, acest mediu trebuie să funcționeze ca un laborator de *job-shadowing* intern, unde erorile nu au consecințe financiare reale, dar oferă lecții valoroase.

- Personalizarea postului de lucru: În loc să supunem elevului unei rotații epuizante prin toate departamentele firmei, este recomandată menținerea acestora într-un sector care să corespundă înclinațiilor sale. De exemplu, un elev cu dificultăți de comunicare poate fi extrem de riguros în cadrul *Departamentului de Resurse Umane* (gestionarea dosarelor, organizarea documentelor), în timp ce un elev cu ADHD poate performa în *Departamentul de Vânzări* , unde dinamica activității este mai ridicată.
- Utilizarea organizatorilor grafici: Schemele logice care descriu vizual circuitul documentelor (de la comandă la facturare și încasare) ajuta la conceptualizarea proceselor economice care, în absența suportului vizual, ar rămâne noțiuni abstracte și greu de reținut.

Adaptarea curriculară la disciplinele de specialitate

La materii fundamentale precum *Contabilitate* sau *Marketing* , adaptarea nu presupune o simplificare ce duce la pierderea sensului, ci o reducere la esența funcțională.

- Algoritmizarea calculului economic: În locul memorării mecanice a formulelor, elevului i se pun la dispoziție fișe de lucru procedurale (ex: Pasul 1 – Identificarea prețului de preț; Pasul 2 – Calcularea adaosului comercial; Pasul 3 – Aplicarea cotei de TVA).
- Evaluarea prin „Portofoliul de Competențe”: În loc de teste teoretice clasice despre clasificarea contractelor, elevul poate fi evaluat pe baza capacităților sale de a completa corect datele de identificare într-un contract tipizat sau de a întocmi un bon de consum.

Tehnologia ca mediator al învățării

În domeniul Economic, instrumentele digitale sunt aliați indispensabili. Utilizarea foilor de calcul (Excel) cu formule predefinite permite unui elev cu discalculie să realizeze situații financiare complexe. Astfel, efortul este canalizat spre interpretarea datelor, nu spre procesul epuizant al calculului manual, unde riscul de eroare este major.

Integrarea în mediul real: instruirea practică comasată

Stagiile de practică desfășurate la agenții economici reprezintă proba de foc a procesului de integrare. Succesul acestora depinde de:

- Mentoratul structurat: o colaborare strânsă între cadrul didactic coordonator și tutorele de practică din cadrul companiei. Este esențial ca tutorele să fie informat cu privire la nevoile specifice ale elevului și să utilizeze instrucțiuni scurte, univoce.
- Analiza sarcinilor (Task Analysis): descompunerea activităților complexe (ex: evaluarea produselor conform regulii FIFO – *First In, First Out*) în pași elementari care pot fi însușiți prin exercițiu repetat sub supraveghere.
- Feedback-ul constructiv imediat: elevii cu CES au o nevoie sporită de validare pentru a-și construi o identitate profesională pozitivă și pentru a reduce anxietatea legată de eșec.

Dezvoltarea abilităților socio-emoționale (*Soft Skills*)

În sectorul Serviciilor, interacțiunea umană este la fel de importantă ca expertiza tehnică. Pentru elevii cu dificultăți de adaptare, sunt necesare:

- Simulări și jocuri de rol (Scripting): Elaborarea unor scenarii de dialog pentru situații de rutină (primirea unui client, gestionarea unei reclamații telefonice, prezentarea unui produs).
- Analiza comportamentală: Utilizarea secvențelor video pentru a discuta importanța limbajului non-verbal, a posturii și a tonului vocii în context profesional.

Monitorizarea și evaluarea progresului individual

Sistemul de evaluare trebuie să fie unul motivațional. Dincolo de note din catalog, este necesară *Fișa de monitorizare a progresului*, care să includă indicatori comportamentali și profesionali: punctualitatea, respectarea ierarhiei, utilizarea corectă a echipamentelor de birou și capacitatea de a colabora în echipă. Proiectele practice, realiza individual sau în grupuri mici, permit elevului să demonstreze competențe integrate într-un mod creativ și aplicat.

Concluzii

Implementarea modelului „Educație pentru toți" în învățământul tehnologic nu este o simplă măsură de asistență socială, ci o strategie de investiție în capitalul uman. Prin adaptarea metodelor de predare, valorificarea Firmei de Exerciții și deschiderea către parteneriate reale cu mediul de afaceri, elevul cu CES încetează să mai fie un spectator în propria formă.

Obiectivul final al includerii este transformarea „nevoilor speciale" în „competențe specifice", oferind absolventului nu doar o diplomă, ci șansa reală a unei vieți demne și independente.

Bibliografie:

1. Gherguț, A. (2016). *Educația incluzivă și psihopedagogia diversității*, Editura Polirom, Iași.
2. Ungureanu, D. (2000). *Educația integrată și școala incluzivă*, Editura de Vest, Timișoara.
3. Ministerul Educației**.** *Standarde de Pregătire Profesională pentru profil Servicii*.
4. UNESCO. (1994). *Declarația de la Salamanca și cadrul de acțiune pentru educația cerințelor speciale*.

Strategii de instruire diferențiată și metode active în predarea matematicii pentru elevii cu dificultăți de învățare din învățământul tehnologic

Prof. Iordache Ana Maria Carmen
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu", Roșiori de Vede

În contextul actual al educației incluzive, predarea matematicii la un liceu tehnologic necesită o schimbare de paradigmă. Această lucrare prezintă inițierea și aplicarea unor metode inovative de predare-învățare-evaluare, menite să asigure progresul școlar pentru toți elevii,

inclusiv pentru cei cu cerințe educative speciale (CES) sau cu ritmuri diferite de învățare, promovând astfel principiul echității.

Metode Inovative Inițiate și Aplicate

1. Metoda „Matematica Aplicată în Gastronomie/Comerț" (Contextualizarea învățării Learning-by-Doing):

Inovarea constă în reproiectarea unităților de învățare astfel încât noțiunile abstracte să fie predate prin prisma viitoarei meserii a elevilor. Pentru un elev cu dificultăți de învățare sau CES, înțelegerea unui algoritm matematic este facilitată atunci când acesta are un scop utilitar imediat.

Aplicarea Practică

a) Aritmetică și Algebră (Modulul GASTRONOMIE):

Unitatea de învățare: Rapoarte și proporții.

Activitate: „Redimensionarea rețetelor". Elevii primesc o rețetă standard pentru 4 persoane și trebuie să calculeze cantitățile necesare pentru un eveniment de 120 de persoane (Liceul nostru având profil de alimentație publică).

Impact incluziv: Elevul înțelege utilitatea amplificării fracțiilor nu ca pe o regulă aridă, ci ca pe o necesitate în bucătărie.

b) Procente și Matematici Financiare (Modulul COMERȚ):

Unitatea de învățare: Procente. Dobânzi. TVA.

Activitate: „Simularea unui punct de vânzare". Elevii calculează prețul final al unui produs pornind de la prețul de achiziție, aplicând cota de adaos comercial și TVA-ul aferent.

Impact incluziv: Metoda reduce anxietatea față de numere mari, utilizând concepte familiare lor din viața cotidiană și din stagiile de practică.

c) Geometrie în spațiu (Modulul LOGISTICĂ/DEPOZITARE):

Unitatea de învățare: Volume și arii.

Activitate: „Optimizarea spațiului de depozitare". Calcularea volumului unor ambalaje paralelipipedice și determinarea numărului maxim de unități care pot fi stocate într-un container dat.

În aplicarea acestei metode, am utilizat:fișe de lucru de tip „Bon de Comandă" sau „Rețetar": În locul testelor clasice, am creat fișe de evaluare care imită documente profesionale reale. În spiritul incluziunii, am încurajat utilizarea tehnologiei pentru calcule de rutină, punând accent pe raționamentul logic și pe interpretarea rezultatului, facilitând astfel succesul elevilor care au discalculie sau dificultăți de memorare a tablei înmulțirii.

2.Utilizarea platformei digitale Eduboom ca facilitator al instruirii diferențiate la matematică

Platforma Eduboom este utilizată la Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu" nu doar ca material auxiliar, ci ca un pilon al învățării centrate pe elev. Inovarea constă în aplicarea modelului *„Blended Learning"* (învățare mixtă), unde conținutul video abstract este dublat de explicații vizuale și auditive clare, facilitând accesul la informație pentru elevii care au dificultăți de concentrare sau de procesare a textului scris.

Aplicarea Practică (Exemple concrete de la clasă):

- Lecția video ca „Ancoră Vizuală":
    - *Activitate:* În predarea lecțiilor de analiză matematică sau geometrie, elevii cu CES vizionează secvențele video scurte (sub 5 minute) care fragmentează conceptele complexe în pași logici mici.
    - *Impact incluziv:* Explicațiile animate și limbajul prietenos de pe platformă reduc „anxietatea de matematică", oferind elevului sentimentul de control

asupra ritmului de învățare (poate pune pauză sau relua explicația ori de câte ori este nevoie).

- Testele interactive cu feedback imediat:
  - *Activitate:* După vizionare, elevii rezolvă testele de pe platformă.
  - *Inovare în evaluare:* În cazul unui răspuns greșit, platforma oferă indicații imediate și trimite elevul exact la secunda din video unde este explicată eroarea respectivă.
  - *Impact incluziv:* Această metodă transformă eroarea într-o oportunitate de învățare fără stigmatizare, esențială pentru elevii cu stima de sine scăzută.
- Monitorizarea progresului individual (Dashboard-ul profesorului):
  - *Aplicare:* Folosesc rapoartele generate de platformă pentru a identifica exact punctele unde elevii se blochează. Aceasta îmi permite să intervin cu măsuri remediale țintite pentru elevii care nu au atins pragul minim, realizând astfel o incluziune reală prin sprijin personalizat.

3. Rezultate și Impact

Aplicarea acestor metode la Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu" a generat:

- Reducerea anxietății față de disciplina matematică.
- Îmbunătățirea ratei de promovabilitate la testele de evaluare formativă cu aproximativ 15% în rândul elevilor monitorizați.
- Dezvoltarea autonomiei în rezolvarea unor sarcini de lucru cu caracter practic.

Concluzii

Experiența prezentată demonstrează că inovarea didactică în matematică este posibilă și obligatorie într-un liceu tehnologic. Prin adaptarea metodelor la nevoile reale ale elevilor „diferiți", reușim să îi facem „egali" în șansele lor de inserție socială și profesională.

Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale

Dumitru Cristina
Grădinița Nr. 269, Sector 5, București

Educația reprezintă un drept fundamental al fiecărui copil, indiferent de particularitățile sale fizice, cognitive sau emoționale. Conceptul de „educație pentru toți" promovează accesul egal la învățare și participarea activă a tuturor elevilor, inclusiv a celor cu cerințe educative speciale (CES). Integrarea acestora în învățământul de masă nu este doar o necesitate legală, ci și o responsabilitate morală și socială.

Elevii cu cerințe educative speciale sunt acei copii care, din diverse motive (dizabilități, tulburări de învățare, dificultăți emoționale sau comportamentale), au nevoie de sprijin suplimentar pentru a atinge potențialul maxim. Integrarea lor presupune adaptarea sistemului educațional la nevoile elevului, nu invers. Astfel, școala incluzivă devine un spațiu în care diversitatea este valorizată, iar fiecare copil este acceptat și susținut.

Sprijinul acordat elevilor cu CES se realizează printr-o serie de măsuri educaționale adaptate. Printre acestea se numără elaborarea planurilor educaționale individualizate (PEI), utilizarea

metodelor de predare diferențiată, colaborarea cu profesorii de sprijin și consilierii școlari, precum și implicarea familiei în procesul educațional. De asemenea, este esențială formarea continuă a cadrelor didactice pentru a răspunde eficient diversității din clasă.

Un rol important în integrarea elevilor cu CES îl are climatul educațional. Un mediu sigur, empatic și lipsit de discriminare contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și a motivației pentru învățare. Colegii de clasă trebuie încurajați să manifeste toleranță și respect, iar activitățile de grup pot facilita incluziunea socială.

Există numeroase modele de bună practică în integrarea elevilor cu CES. Un exemplu este utilizarea învățării cooperative, unde elevii lucrează în echipe și se sprijină reciproc. Această metodă nu doar că îmbunătățește performanțele academice, dar dezvoltă și abilitățile sociale. Un alt model eficient este adaptarea curriculumului, prin simplificarea conținuturilor sau folosirea materialelor vizuale și interactive, care facilitează înțelegerea.

De asemenea, tehnologia joacă un rol tot mai important în educația incluzivă. Softurile educaționale, aplicațiile interactive și dispozitivele asistive pot ajuta elevii cu dificultăți să participe activ la lecții. De exemplu, utilizarea tabletelor sau a aplicațiilor de citire poate sprijini elevii cu dislexie sau alte tulburări de învățare.

Colaborarea interdisciplinară reprezintă un alt model de succes. Profesorii, psihologii, logopezii și părinții trebuie să lucreze împreună pentru a crea un plan coerent de intervenție. Comunicarea constantă între acești factori contribuie la progresul elevului și la adaptarea continuă a strategiilor educaționale.

Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale nu este lipsită de provocări. Lipsa resurselor, numărul mare de elevi în clasă sau pregătirea insuficientă a cadrelor didactice pot îngreuna procesul. Cu toate acestea, beneficiile sunt semnificative: dezvoltarea unei societăți incluzive, reducerea discriminării și valorizarea diversității umane.

În concluzie, educația pentru toți reprezintă un ideal care trebuie transpus în practică prin eforturi susținute din partea întregii societăți. Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe educative speciale contribuie nu doar la dezvoltarea acestora, ci și la formarea unor comunități bazate pe respect, empatie și egalitate de șanse. Modelele de bună practică demonstrează că incluziunea este posibilă și benefică pentru toți participanții la actuleducațional.

Diferiţi, dar egali

Profesor învățământ preșcolar Ciufu Oana
Gradinița cu program normal Nr. 6
Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Misiunea noastră este să oferim tuturor persoanelor cu cerinţe educaţionale speciale posibilitateac de a-şi exprima valoarea, de a simţi bucuria vieţii şi de a descoperi lumea care-i înconjoară. Statul şi familia oferă - sau ar trebui să ofere - şanse egale pentru fiecare prin educaţie, grijă, dragoste şi respect.

Toți suntem diferiți, dar, în același timp, egali. Semnul de egalitate, care s-ar pune în relațiile pe care le împărtășim cu cei din jurul nostru, nu vine din spațiul pe care-l ocupăm și

nici din ceea ce considerăm că ceilalţi aşteaptă de la noi. Semnul de egalitate este dat de respectul faţă de cei de lângă noi şi de posibilitatea de comunicare pe care trebuie să o valorificăm. O persoană cu dizabilităţi are drepturi egale, ca toţi oamenii. De aceea este important să-i susţinem, să fim alături de ei, să devenim prietenii lor. Să ne gândim că, prin destin, am fi putut fi noi în locul acelei persoane, sau ar fi putut fi fratele sau prietenul sau oricine altcineva foarte apropiat. Cred că, fiecare membru al comunităţii trebuie să înveţe să-I accepte pe ceilalţi, să susţină şi să încurajeze implicarea activă a tinerilor cu dizabilităţi in viaţa comunităţii.

În spatele unei nevoi speciale se află întotdeauna un copil frumos, dornic să descopere lumea. Copilul căruia noi, de cele mai multe ori, îi vedem doar dizabilitatea visează să fie eroul din desene animate, astronaut, doctor sau orice altceva care să dovedească lumii că poate face lucruri măreţe.Visurile unui copil nu ţin cont de dizabilitate, rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă sau afecţiune.

Aşadar, discriminare (din latină – *discriminatio* – a diferenţia) înseamnă tratament inegal, defavorizat al indivizilor, al categoriilor de indivizi sau al grupurilor umane, pe bază de diverse criterii, cum ar fi apartenenţa etnică, rasială, religioasă etc. Uneori, discriminarea este confundată cu prejudecata, care se referă mai mult la starea psihologică decât la comportament. Pentru a combate discriminarea, autorităţile sunt obligate: să ofere acces liber pentru toți la instituțiile de învățământ de orice formă și nivel; să asigure șanse egale pentru elevi și studenți în implicarea lor în cadrul procesului științifico-didactic și asigurarea procesului de dezvoltare a acestora într-un mediu prietenos și sigur pentru toți, indiferent de originea socială a acestora, dizabilitatea, vârsta, opinia, sexul etc., inclusiv în procesul de evaluare a cunoștințelor acumulate de către aceștia; să elaboreze și să asigure cu materiale didactice și programe de studii accesibile pentru participanți, având în vedere necesitățile lor individualizate, acolo unde este cazul; să pregătească cadrele didactice în vederea aplicării metodelor și a mijloacelor de prevenire a actelor de discriminare și de sesizare a autorităților abilitate în caz de necesitate; să realizeze în comun cu alte autorități abilitate și în colaborare cu organizațiile necomerciale din domeniu programe educaționale pentru copii și pentru părinți în vederea prevenirii și combaterii discriminării. Școala incluzivă reprezintă dezideratul instituțiilor de învățământ, este dorința continuă de a da șansă tuturor copiilor la o educație de calitate, având ca scop formarea viitorilor adulți ai societății. Are menirea de a le oferi tuturor elevilor șanse egale, oferind posibilități maxime de dezvoltare fiecăruia, ținând cont de aptitudine și interesele acestuia.

Educaţia trebuie să îi pregătească pentru a trăi şi munci într-o societate diversificată. Numai incluziunea poate reduce temerea şi poate construi relaţii de prietenie bazate pe respect şi înţelegere. Trebuie să înceapă din perioada preşcolară, deoarece ei absorb repede informaţii despre discriminare şi sterotipuri de la televizor, de la cei de o vârstă cu ei şi, mai ales din ceea ce spun şi fac adulţii (părinţii şi educatorii). Copiii au un model, de aceea, mesajele pe care adulţi le transmit despre oameni care sunt de etnie diferită, care au o dizabilitate sau care vorbesc o limbă diferită sunt foarte importante.

Toleranţa este o formă de a accepta diversitatea, iar diversitatea înseamnă viaţă. Le explic copiilor că toleranţa nu este o calitate ce vine neapărat din interior, ci una pe care o dobândim prin educaţie şi, mai ales, prin practicarea ei zi de zi. Toleranţa o învăţăm în primul rând de la părinții noștri și apoi de la oamenii din jurul nostru. Respect, încredere, competență, responsabilitate sunt valori pe care le insuflăm elevilor noștri. Învățăm să ne cunoștem, să iertăm, să ne dezvoltăm, să acceptăm idei, critici, argumente sau păreri, să acordăm a doua șansă, să dialogăm. Însă să nu uităm că minciuna, nesimțirea, mediocritatea, răul intenționat nu trebuie să fie tolerate. Fiecare dintre noi se dezvoltă într-un mediu generos, transparent,

eficient plin de dragoste și înțelegere. Toleranța este respect pentru sine și pentru cei din jurul tău.

Toleranța îți face viața mai frumoasă, mai senină, mai optimistă

Bibliografie :

1. A. Roșan, (coord.), Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție, Ed. Polirom, Iași 2015
2. https://prezi.com/p/flqe5czqx2zo/discriminarea-in-scoli/
3. https://www.dascalidedicati.ro/toleranta-pe-intelesul-copiilor-cu-c-e-s/
4. https://edict.ro/toleranta-mirodenia-care-ne-incanta-viata-educatie-incluziva-realizata-prin-proiecte-educational

Predarea educației financiare la ciclul primar

Prof. înv. primar Voicu Popescu Corina
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu" Alexandria, jud. Teleorman

1. Introducere

Educația financiară reprezintă un domeniu important al educației moderne, având rolul de a forma la elevi competențe privind gestionarea responsabilă a resurselor financiare. În contextul societății actuale, în care deciziile economice influențează viața cotidiană, dezvoltarea unei gândiri financiare încă din copilărie devine esențială.

În România, disciplina opțională „Educație financiară" a fost introdusă în învățământul primar în anul școlar **2013–2014**, prin colaborarea dintre Ministerul Educației și Banca Națională a României, fiind susținută și de diverse organizații educaționale. În ultimii ani, sute de mii de elevi au participat la astfel de programe educaționale dedicate formării competențelor financiare.

Scopul predării educației financiare la ciclul primar este de a familiariza elevii cu noțiuni de bază precum banii, economisirea, consumul responsabil și planificarea cheltuielilor.

2. Importanța educației financiare în învățământul primar

Introducerea educației financiare încă din clasele primare are multiple beneficii:

- dezvoltă **gândirea economică** și responsabilitatea față de bani;
- formează **obiceiuri financiare sănătoase** (economisirea, planificarea);
- stimulează **gândirea critică și capacitatea de luare a deciziilor**;
- contribuie la dezvoltarea **competențelor sociale și antreprenoriale**.

Elevii pot învăța încă din primii ani de școală ce înseamnă valoarea banilor, diferența dintre nevoi și dorințe sau importanța muncii pentru obținerea veniturilor.

Specialiștii subliniază faptul că aceste concepte sunt mai ușor de înțeles atunci când sunt introduse prin activități practice și situații reale de viață, nu doar prin explicații teoretice.

3. Rolul profesorului în predarea educației financiare

Profesorul are un rol esențial în formarea competențelor financiare ale elevilor. Acesta trebuie să adopte metode didactice moderne și interactive, adaptate vârstei copiilor.

Principalele responsabilități ale cadrului didactic sunt:

- selectarea conținuturilor adecvate nivelului de înțelegere al elevilor;
- utilizarea unor **strategii didactice atractive și interactive**;
- crearea unor situații de învățare bazate pe experiență;
- stimularea colaborării și a gândirii critice.

De asemenea, profesorii participă la seminare și schimburi de experiență în care sunt prezentate exemple de bună practică și metode de predare a educației financiare în ciclul primar.

4. Metode inovative în predarea educației financiare

Pentru a face procesul de învățare eficient și atractiv, profesorii utilizează metode didactice moderne.

4.1 Învățarea prin joc

Jocul didactic este una dintre cele mai eficiente metode la ciclul primar. Elevii pot învăța concepte financiare prin:

- jocuri de rol (magazin, bancă, client);
- jocuri de simulare economică;
- jocuri de tip „bugetul familiei".

Prin aceste activități, copiii înțeleg modul în care circulă banii și cum se iau deciziile financiare.

4.2 Învățarea prin proiect

Proiectele educaționale implică elevii în activități practice și colaborative.

Exemplu de proiect:

- realizarea unui **mini-magazin în clasă**, unde elevii cumpără și vând produse folosind bani fictivi;
- organizarea unei **campanii de economisire**.

Aceste activități dezvoltă spiritul antreprenorial și capacitatea de planificare.

4.3 Metoda studiului de caz

Profesorul poate prezenta situații concrete din viața de zi cu zi, de exemplu:

- gestionarea banilor de buzunar;
- economisirea pentru cumpărarea unei jucării;
- alegerea între două produse.

Elevii analizează situațiile și propun soluții, dezvoltând astfel gândirea critică.

4.4 Utilizarea tehnologiilor digitale

Platformele educaționale și proiectele internaționale contribuie la predarea modernă a educației financiare.

Un exemplu este proiectul **eTwinning „Money for children"**, care a implicat elevi în activități interactive și colaborative, stimulând creativitatea, gândirea critică și rezolvarea problemelor.

5. Exemple concrete de activități didactice

Activitatea 1 – „Magazinul clasei”

Elevii primesc bani fictivi și trebuie să cumpere produse dintr-un magazin organizat în clasă. Prin această activitate învață:

- valoarea banilor;
- calculul cheltuielilor;
- luarea deciziilor de cumpărare.

Activitatea 2 – „Pușculița economiilor”

Elevii stabilesc un obiectiv de economisire și notează în fiecare săptămână suma economisită.

Activitatea 3 – „Bugetul familiei”

Elevii discută despre cheltuielile unei familii și clasifică nevoile și dorințele.

6. Concluzii

Predarea educației financiare la ciclul primar contribuie la formarea unor viitori adulți responsabili și capabili să ia decizii economice corecte. Profesorii joacă un rol esențial în acest proces, prin utilizarea unor metode didactice inovative și prin crearea unor activități practice și interactive.

Integrarea educației financiare în activitățile școlare ajută elevii să înțeleagă valoarea banilor, importanța economisirii și modul în care pot gestiona resursele financiare. Astfel, educația financiară devine o componentă importantă a formării competențelor pentru viață.

Bibliografie

1. Ministerul Educației – programe și strategii privind educația financiară.
2. Banca Națională a României – materiale educaționale pentru elevi.
3. Articole și studii despre educația financiară în învățământul primar.

Metode și strategii de sprijin a elevilor cu dificultăți de învățare

-studiu de specialitate-

Profesor pentru învățământul primar: Popescu Ioana Georgiana

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Promovarea egalității de șanse și nondiscriminării este una dintre prioritățile statelor membre ale Uniunii Europene, în noul context mondial.

Această nouă direcție, la nivelul politicilor educaționale începe să fie promovată încă din anul 1994, în cadrul Convenției de la Salamanca sub dictonul “ Educația pentru toți!”.

“Educația pentru toți” a fost definită ca “acces la educație și calitate a acesteia pentru toți copiii”, indiferent de cât de diferiți sunt aceștia, indiferent de considerentele etnice, culturale, particularitățile fizice sau psihice.

Din perspectiva acestei noi abordări a educației, școlile trebuie să includă în procesul instructiv-educativ toți copiii, fie ei cu handicap sau supradotați, copii instituționalizați, copii ai străzii, grupuri dazavantajate sau marginalizate.

Indiferent de toate aceste diferențe rolul școlii rămâne același, de a contribui la educarea elevului, de dezvoltare a personalității acestuia în concordanță cu particularitățile de vârstă și psihoindividuale ale elevului dar și cu cerințele sociale.

Scopul ultim al educației fiind acela al integrării eficiente a individului în societate.

Pentru atingerea acestui scop se desfășoară un întreg proces de investigare, diagnosticare, planificare, intervenție și analiză.

Investigarea presupune observarea comportamentului copilului, a mediului său de viață, a nivelului de cunoștințe, particularităților de limbaj, nivel de învățământ, activități extrașcolare etc. de către diferiți specialiști: asistent social, psiholog, psihiatru, logoped, psihopedagog, consilier, profesor pentru învățământ special etc.

Diagnosticarea este realizată de o echipă de specialiști din cadrul Serviciului de Orientare Școlară și Profesională (SEOSP). Aceștia evaluează copilul, studiază documentele din dosar, pun diagnosticu și formulează Planul de servicii personalizate (PSP).

Rolul principal în planificarea procesului instructiv educativ personalizat și în intervenția personalizată îi revine echipei de lucru din care face parte profesorul itinerant de sprijin, profesorul în învățământul primar și profesorul consilier (atunci când este cazul), dacă elevul primește recomandarea de continuare a studiilor în învățământul de masă cu sprijin educațional de specialitate. Toți specialiștii din echipa de caz analizează rezultatele școlare materializate în ,,produse ale activității,, și ia măsurile necesare de recuperare și remediere școlară.

În acest studiu de specialitate am valorificat ceea ce am învățat la cursuri, colocvii, schimburi de experiență, simpozioană, sesiuni de comunicări științifice sau prin lecturarea unor studii de specialitate, astfel încât tema lucrării să fie reprezentată în conținut și în detalierea structurării lucrării.

Ideea dominantă, care m-a determinat să optez pentru această temă a fost aceea a necesității integrării copiilor cu cerințe educative speciale în unitățile învățământului de masă. Numai așa acești copii se vor dezvolta mai bine. Este nevoie de o educație a tuturor factorilor implicați, inclusiv colegii copiilor cu CES și părinții acestora. Toți factorii cu care copiii relaționează sunt chemați să sprijine integrarea acestora în mediul școlar. Aici ei vor să fie tratați în aceeași măsură ca și colegii lor, normal dezvoltați.

Prin intermediul acestei lucrări am încercat să demonstrez că optând pentru activitatea diferențiată există satisfactii deoarece copiii cu cerințe educative speciale realizează progrese semnificative. Rolul nostru, ca și cadre didactice este de a-i stimula și de a-i ajuta să se integreze în societate.

Organizarea activității didactice se face în așa fel încât să se țină seama atât de competențele, conținuturile și activitățile de învățare prevăzute în programele școlare, cât și de particularitățile psihologice ale fiecărui copil.

Noi, cadrele didactice avem rolul să descoperim și să deschidem calea spre afirmare a tuturor copiilor indiferent de natura problemelor cu care aceștia se confruntă. Trebuie să valorificăm ceea ce aceștia ne oferă.

Deoarece grupurile de elevi se formează în ciclul primar, este de așteptat ca fiecare colectivitate să conțină cazuri problemă, atât din punct de vedere social cât și din alte puncte de vedere precum senzorial sau comportamental. În aceste cazuri sunt necesare măsuri speciale de optimizare a procesului instructiv- educativ.

Persoanele adulte din mediul în care se dezvoltă copilul, trebuie să încurajeze și să faciliteze manifestarea independentă a acestuia, creându-i un climat liber de manifestare, condiții favorabile dezvoltării și afirmării personalității, stimulându-i motivația pentru performanță.

Prin procesul de învățământ nu se încearcă formarea de creatori în înțelesul restrâns al acestui concept, ale caror produse să fie originale, noi, cu o anume valoare pentru societate și ceea ce contează este produsul elevilor ca valoare psihologică, originalitatea și felul în care au fost găsite soluțiile pentru a rezolva problemele și sarcinile de învățare.

Studiul de specialitate a fost structurat în șase capitole.

În primul capitol "Delimitări conceptuale" am realizat, pe scurt, o introducere în terminologia de specialitate, am descris termenii cheie și am definit pe scurt vastul domeniu al psihopedagogiei speciale.

În cel de-al doilea capitol "Cerințe educative speciale" am definit noțiunea de ,,cerință educativă specială,, și am prezentat formele deficiențelor de învățare.

În următorul capitol ,,Rolul învățătorului itinerant de sprijin,, am prezentat care sunt atribuțiile acestui cadru didactic din școala diversității, am arătat de ce este nevoie de acesta și care sunt modalitățile de lucru ale acestuia, cum lucrează în parteneriat cu învățătorii/ profesorii de la clasă sau alți specialiști din echipa de lucru și cum ajută el în demersul de recuperare a copiilor cu cerințe educative speciale integrați în școala de masă.

În capitolul IV ,,Identificarea elevilor cu dificultăți de învățare,, am vorbit despre caracteristicile acestora, despre principalele modalități de identificarea a elevilor cu cerințe educative speciale și despre indicatorii dificultăţilor de învăţare .

Capitolul V l-am dedicat ,,Predării diferențiate,, structurată pe aspecte precum:individualizarea predării, adaptarea curriculară, Planul de servicii personalizate (PSP) și Programul de intervenție personalizată (PIP)

În capitolul al VI-lea ,,Strategii didactice,, am prezentat metodele și procedeele de sprijin individualizate, mijloacele de învățare și formele de organizare.

Din perspectiva experienței didactice, ca învățătator itinerant de sprijin, pe de o parte și profesor în învățământul primar, pe de altă parte, pledez pentru educația integrată (educația incluzivă), deoarece integrarea are un impact pozitiv asupra succesului școlar și asupra dezvoltării personalității în general, atât în acceptarea subiectului de către colectiv, cât și în problemele de adaptare a subiectului însuși. De asemenea, succesul integrăii sociale a copiilor reprezintă rezultatul efortului socializator al familiei, al influențelor educative extrafamiliale, în care sistemul școlar are un rol determinant. Integrarea socio- profesională a elevilor care sunt adulți în devenire este rezultatul tuturor acestor factori și se manifestă prin câștigarea independenței economice și asumarea unor roluri sau statusuri active în procesul de participare la viața socială.

Personal, consider ca toți oamenii sunt născuții egali și liber, în demnitate și drepturi. De asemenea și persoanele cu dizabilități, indiferent de natura lor, au demnitate și valori sociale. De aceea pledez pentru o societate incluzivă, în care statutul de cetățean să devină o realitate universal valabilă și acceptată. Dizabilitatea este o problema a intregii societăți. Aceasta presupune pregătirea și adaptarea continuă în toate sectoarele vieții, pentru menținerea acestor persoane în curentul principal al vieții sociale. Drepturile persoanelor cu dizabilitati trebuie să fie aplicate de așa manieră încât să favorizeze dezvoltarea plenară a personalității subiectului uman, în orice domeniu.

În ultimul capitol am realizat un Studiu de caz în care am prezentat problemele cu care se confruntă un elev diagnosticat cu dificultăți de învățare și adaptare întegrat în învățământul de masă. Evoluția acestuia este surprinsă pe parcursul a doi ani școlari. În primul an școlar, clasa I este prezentat cazul din perspectiva cadrului didactic de sprijin. Sunt prezentate documentele necesare, observațiile specialiștilor din diferite domenii precum: asistentul social, profesorul logoped, psihologul, învățătorul de la clasă, medicul, specialistul psihiatru, medicul de familie al elevului. Sunt redate adaptările curriculare, Planul de servicii personalizate, Programul de intervenție personalizată, Fișă de observație a progresului/ regresului școlar, secvențe din planuri de activitate, grafice.

În următorul an școlar, clasa a II-a cazul este prezentat din perspectiva cadrului didactic de la clasă care face parte din echipa de lucru alături de învățătorul de sprijin și profesorul conmsilie și care lucrează cu acest elev zi de zi în clasă. Activitatea desfășurată este diferențiată, organizată pe baza adaptărilor curriculare, PSP, PIP, a sarcinilor de lucru diferențiate, utilizând stategii didactice diversificate.

O recunoaștere corectă și din timp a dificultăților întâmpinate de copil în procesul de învățare și acordarea sprijinului necesar, contribuie la creșterea gradului de eficiență a învățământului, la scăderea repetenției și la prevenirea abandonului școlar.

Procesul de recuperare a copilului cu cerințe educative speciale trebuie să se bazeze pe unitatea dintre măsurile medicale, psihologice și pedagogice.

Bibliografie:

1. Regulamentul de organizare si funcționare a învățământului special și special integrat
2. Legea nr. 53/1992, art. 1, al.(1)
3. Legea nr. 519/2002, art. 1, al.(1)
4. Verza, E.,Caracteristicile dislaliei și disgrafiei la școlari, în "Analele Universității Bucuresti", București 1970
5. Verza, E.,Psihologia vârstelor, Editure Hiperion, Bucuresti, 1963
6. Golu, Mihai, Fundamentele Psihologiei, Editura Fundației România de Mâine, București, 2004 Volumul I
7. Golu, Mihai, Fundamentele Psihologiei, Editura Fundației România de Mâine, București, 2004 Volumul II
8. Dănescu, Elena, Educația integrată a elevilor cu cerințe educative speciale, Ed. Universității din Pitești, 2010

Importanța activităților extrașcolare în procesul de integrare a elevilor cu cerințe educative speciale

Profesor pentru învățământul primar: Predica Nicoleta Valentina

Școala Gimnazială Plopii Slăvitești, Județul Teleorman

Educaţia extraşcolară (realizată dincolo de procesul de învăţământ) îşi are rolul şi locul bine stabilit în formarea personalităţii copiilor noştri. Educaţia prin activităţile extracurriculare urmăreşte identificarea şi cultivarea corespondenţei optime dintre aptitudini,

talente, cultivarea unui stil de viaţă civilizat, precum şi stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoştinţe punându-i in contact direct cu obiectele şi fenomenele din natură. Trebuinţa de se juca, de a fi mereu în mişcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm şcoala cu viaţa.

Vizitele la muzee, expoziţii, monumente şi locuri istorice, case memoriale – organizate selectiv – constituie un mijloc de a intui şi preţui valorile culturale, folclorice şi istorice ale poporului nostru. Ele oferă elevilor prilejul de a observa obiectele şi fenomenele în starea lor naturală, procesul de producţie în desfăşurarea sa, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, naţional, de viaţa şi activitatea unor personalităţi de seamă ale ştiinţei şi culturii universale şi naţionale.

Organizarea plimbărilor, a excursiilor în natură îi ajută pe copii să redea cu mai multă creativitate şi sensibilitate , imaginea realităţii, în cadrul activităţilor de desen şi modelaj , iar materialele pe care le culeg ,sunt folosite în activităţile practice, în jocurile de creaţie. La vârsta şcolară, copiii sunt foarte receptivi la tot ce li se arata sau li se spune în legatură cu mediul , fiind dispuşi să acţioneze în acest sens .

Împreună cu elevii am realizat o plimbare în pădurea Vedea, un mediu de viaţă aparte situat în apropierea oraşului Roşiorii de Vede. Am făcut o mică incursiune în trecutul istoric, le-am vorbit despre mituri, legende, menționarea pădurii în creațiile literare etc. Le-am vorbit despre vegetație și faună. Elevii au observat în mod direct speciile de plante specifice acestui mediu de viață.

„Pe-un picior de plai/ Pe-o gură de rai...

Așa începe binecunoscuta baladă „ Miorița„ .Deși aceasta nu a fost scrisă pe meleaguri teleormănene nu putem nega faptul că Pădurea Vedea poate fi considerată un colț de rai. Dar cel mai bine o descrie Zaharia Stancu în romanul său „Pădurea nebună„. Acești copaci sunt urmașii acelora care în urmă cu mai bine de 2000 de ani făceau parte din vestiții Codrii ai Vlăsiei, pădure ce acoperea partea de sud a țării coborând din zona subcarpatică și întinzându-se până la Dunăre. Tătarii au numit-o Deli Orman ceea ce în traducere înseamnă „ Pădurea nebună„. Mai tîrziu toponimul a devenit numele regiunii de sud a țării cunoscută astăzi drept Județul Teleorman.

Dovezile istorice atestă faptul că această zonă a fost populată încă din cele mai vechi timpuri. Strămoșii din preistorie,apoi dacii sau geții, cuceritorii și coloniștii romani, triburile migratoare și mai târziu populația romanică ne-au lăsat urme ale existenței lor atât în zona construită a actualului oraș cît și în păduri, pe câmpuri , în zonele limitrofe.

Vegetația din PădureaVedea este o relicvă a vestitelor păduri teleormanene careînconjurat orașul până la mijlocul secolului XIX. Este o pădure de luncă cu arbori de esență moale printre care:teiul, stejarul, fagul, plopul, alunul, mesteacănul) dar și frasinul și ulmul. Teiul –este un copac foios (cu frunze late și căzătoare), ajungând până la 40 metri înălțime, cu frunze cu o anvergură de 6–20 cm, străbătute de nervuri.Poate ajunge la o vărstă de cîteva sute de ani sau chiar 2000 de ani. Stejarul-este un arbore foios, înalt, cu ramuri puternice, noduroase, coroană largă şi bogată. Scoarţa stejarului este de culoare brun-negricioasă, aspră, adânc brăzdată, adăpostind adesea o micro-faună activă (în special furnici și anumite specii de gândaci). Fagul- este un arbore foios, , capabil de a ajunge la înălțimi de 40 m și 2 m diametrul trunchiului . Este înalt, impunător, cu scoarța netedă, cenușie-

albicioasă. Un puiet de 10 ani va avea circa 4 m înălțime. El are o durată de viață de la 150 la 200 de ani, deși uneori trăiește până la 300 de ani.

În concluzie, cadrul didactic poate face multe pentru educarea spiritului creativ în cadrul activităţilor extracurriculare. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire, să evite critica în astfel de activităţi, să încurajeze elevii şi să realizeze un feed- back pozitiv.

Bibliografie :

1. Cernea, Maria, Contribuţia activităţilor extracurriculare la optimizarea procesului de învăţământ, în " Învăţământul primar" nr. 1 / 2000, Ed. Discipol, Bucureşti;
2. Ionesc, M., Chiş, V., Mijloace de învăţământ şi integrarea acestora în activităţile de instruire şi autoinstruire, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001, pg.162;

Importanța poveștilor în dezvoltarea emoțională a copiilor

Profesor : Niculae Antonica Constanța

Școala Gimnazială „ Grigore Dimitrie Ghica"

Localitatea Peretu, Județul Teleorman

Cărțile pot fi inspirate din viața reală sau pot ilustra lumi fictive, cu personaje sau peisaje memorabile. Fiecare copil își închipuie diferit poveștile, pe baza cuvintelor pe care le citește. Astfel, lectura îi stimulează imaginația și acesta își dezvoltă abilitatea de a crea noi idei. Este important să încurajezi lectura încă de la vârste fragede și să îl ajuți pe cel mic să aleagă povești atractive pentru el. Spre exemplu, preșcolarii pot îndrăgi volumele cu multe ilustrații și cu un fir narativ ușor de urmărit. În schimb, printre cele mai apreciate cărți de citit pentru copiii de 9-10 ani se află cele cu povești despre tineri de vârsta lor, cu aventuri, suspans și chiar cu magie. Copiii mai mari sau adolescenții pot fi interesați de cărțile science-fiction, fantasy, mitologice sau distopice. Astfel, imaginația lor ar putea fi stimulată de seria Harry Potter .

Nu doar copiii cu abilități artistice au nevoie de o imaginație bogată, ci oricine poate avea de câștigat în urma dezvoltării capacității de a crea noi și noi reprezentări și idei, pe baza celor acumulate anterior. Lec tura și poveștile contri buie la stimularea creativității și curiozității. Lectura și vizualizarea poveștilor îl pot face pe copil mai curios și dornic să afle mai multe. De asemenea, cititul poate declanșa în mintea celui mic anumite idei creative și ingenioase. Acumularea cunoștințelor și capacitatea de a-și imagina lucruri pot contribui

semnificativ la inventivitatea lui. Ajută la sporirea empatiei. Prin dezvoltarea imaginației, copilul se poate pune mult mai ușor în pielea celorlalți. Acțiunile lui ar putea deveni pline de empatie, datorită anticipării felului în care s-ar simți cei din jur într-o anumită situație. În același timp, lectura îl ajută să își conștientizeze, analizeze și gestioneze propriile emoții, îmbunătățește abilitățile de a găsi soluți.i Tot imaginația îi este de folos copilului în procesul de rezolvare a problemelor. Acesta își poate închipui mai multe scenarii posibile, astfel încât să găsească cele mai potrivite soluții. În plus, poate vizualiza beneficiile pe care le va avea după înlăturarea situației neplăcute, ceea ce ar fi un imbold pentru a descoperi o cale de a scăpa cât mai repede de problemă.

Copiii sunt dornici să descopere lumea, iar cel mai simplu mod de a-i ajuta să facă asta este să apelezi la puterea imaginației. Foarte multe povești nu au doar darul de a relaxa cititorul sau ascultătorul, ci reprezintă lecții de viață, care le permit inclusiv adulților să înțeleagă mai bine lucruri la care poate nu s-ar fi gândit.

În cazul celor mici, basmele joacă un rol esențial în dezvoltarea emoțională și chiar în conturarea personalității. Iată ce beneficii au poveștile asupra copiilor:

Îi ajută să se familiarizeze cu concepte importante legate de viață și de relațiile interumane, într-un mod amuzant și plăcut. Copiii învață din povești cât de mult contează bunătatea, empatia și prietenia, dându-le ocazia să facă diferența între comportamentele pozitive și cele negative.

Le oferă modele demne de urmat. Eroii multor basme dețin un cumul de calități, precum curajul, ambiția sau bunăvoința, pe care le demonstrează pe tot parcursul poveștii.

Le arată cât de important este să lupte pentru ceea ce își doresc și să nu se dea bătuți în fața greutăților. Multe povești ilustrează drumul eroului către împlinirea unui vis, în ciuda obstacolelor care îi apar în cale. Micuții învață astfel să fie ambițioși și să nu se teamă să viseze.

Le oferă lecții de viață. Majoritatea poveștilor au o morală, din care cei mici pot trage concluzii importante pentru propriul viitor. Dacă simți că povestea nu a fost bine înțeleasă de copilul tău, nu ezita să o discuți împreună cu el, mai ales dacă pare interesat să îi pătrundă sensul.

Le dezvoltă imaginația și limbajul. Poveștile sunt o modalitate perfectă de a îmbogăți lumea interioară a celor mici și mari deopotrivă. Nu doar că stimulează creativitatea, dar îi ajută pe cititori să învețe cuvinte și expresii noi, pe care nu le pot deprinde din conversațiile de zi cu zi.

Frecvent port discuții cu părinții elevilor de la clasa despre cum îi pot încuraja pe copii să citească.

În ultimii ani, internetul și jocurile video au început să înlocuiască plăcerea cititului, de aceea poate părea o provocare să îți înveți copilul să iubească lumea cărților. Totuși, există câteva metode pe care le fiecare le poate aplica cu succes pentru a-i insufla copilului dragostea pentru lectură.

În primul rând, este necesar să îi demonstrezi celui mic că și tu iubești cititul. Se stabilește un program de citit pentru întreaga familie. Exemplul personal este extrem de puternic, în special atunci când vine de la părinți, așa că nu uita să petreci timp în compania

cărților preferate. Sigur că avem un program încărcat, care include curățenie, pregătirea meselor și multe alte activități, dar esete bine să încearcăm să ne alocăm o pauză de lectură.

Când copilul începe să învețe să citească, este bine să-i cumpărăm cărți de povești potrivite vârstei sale și nu ttrebuie să uităm cât de mult contează factorul vizual pentru cei mici: o carte cu coperta colorată și veselă, plină de ilustrații, va trezi interesul copilului. Alegem cărțile chiar împreună cu copilul, pentru a-l face să fie cât mai implicat în întregul proces. Citim amândoi și discutatîm la final despre carte și despre ce ne-a plăcut la ea. Îl putem îndemna pe cel mic să ne citească, în timp ce ascultăm cu interes povestea.

Îi arătăm copilului că lectura poate fi un ritual minunat. Pregătim cartea de povești, păturica preferată și cana cu lapte, ceai sau suc, aprindem veioza și vom avea astfel o atmosferă caldă, confortabilă și perfectă pentru a intra în lumea magică a basmelor.

Piața de carte este una foarte generoasă, din care vom avea mereu ce alege pentru copii. Nu trebuie să uităm să includem în programul de lectură și câteva basme clasice, din care micuții cititori pot învăța lecții valoroase: ,,Frumoasa și Bestia,, - o poveste care ne demonstrează tuturor că interiorul unui om este mai important ca exteriorul, dar și că dragostea și bunăvoința au puterea de a schimba mersul lucrurilor și de a învinge chiar și un context nefericit; ,,Cenușăreasa,, - este un basm din care copiii pot învăța că, indiferent de provocările vieții, orice vis se poate îndeplini în final; ,,Harap Alb,, - povestea urmărește traseul unui erou care se maturizează, învață să depășească obstacolele și se bazează pe puterea prieteniei; ,,Fata babei și fata moșneagului ,,- un alt exemplu de basm care pune accent pe lupta cu destinul și pe faptul că bunătatea și hărnicia sunt calități esențiale; ,,Alice în Țara Minunilor,, - este una dintre acele povești care dezvoltă imaginația copilului tău și îi oferă ocazia de a intra în lumi noi, pline de personaje interesante.

Bibliografie:

1. Bărbulescu, Gabriela, Metodia predării limbii şi literaturii române în învăţământul primar, Ed. Corint, 2009
2. Casangiu, Larisa Ileana, Literatura română şi literatura pentru copii, Ed. Nautica, ed. a II-a, 2007
3. Casangiu, Larisa Ileana, Repere în organizarea procesului didactic la disciplina Limba şi literatura română în învăţământul primar, Ed. Nautica, 2008
4. Popescu, Ion, Lectura elevilor, Ed. Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1983

Incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale

Profesor, Costache Florentina-Flori
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu" Roșiori de Vede,
Școala Gimnazială „Alexandru Depărățeanu", Roșiori de Vede, Teleorman

Incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă este un proces esențial, care asigură accesul la educație de calitate pentru toți, indiferent de abilități. Aceasta implică adaptarea curriculară, formarea cadrelor didactice și crearea unui mediu școlar suportiv, care promovează egalitatea de șanse, diversitatea și acceptarea.
Incluziunea educațională reprezintă procesul de reformare a școlii pentru a răspunde diversității tuturor elevilor, indiferent de deficiențele sau dificultățile de învățare ale acestora. Spre deosebire de *integrare* (care presupune adaptarea elevului la școală), *incluziunea* impune adaptarea sistemului de învățământ la nevoile specifice ale fiecărui copil.
Incluziunea reprezintă procesul de adaptare a școlii la nevoile elevului, și nu invers. Cerințele educaționale speciale includ dizabilități fizice, senzoriale, intelectuale, tulburări de spectru autist, ADHD, dar și dificultăți de învățare (dislexie, discalculie). Elevii cu CES sunt cei care necesită o abordare diferențiată, pedagogică, psihologică sau terapeutică, din cauza unor deficiențe (fizice, intelectuale, senzoriale, de limbaj) sau dificultăți de învățare. Obiectivul este de a le oferi acces egal în școlile de masă, 94,8% dintre aceștia urmând deja cursurile în sistemul general de învățământ, conform unor date recente menționate în studiul UNICEF din 2024.

Incluziunea nu este doar o obligație legală, ci o valoare fundamentală a unei societăți democratice. Beneficiile incluziunii sunt:
- *Socializare și integrare:* Elevii cu CES își dezvoltă abilități sociale și de comunicare, reducând stigmatizarea, prevenind izolarea și crescând stima de sine prin interacțiunea cu colegi de aceeași vârstă.
- *Dezvoltarea empatiei:* Colegii tipici învață să accepte diversitatea ca pe o normalitate și să fie empatici, toleranți, dezvoltându-și valori morale solide.
- *Succes școlar personalizat:* Prin Planul Educațional Individualizat (PEI), fiecare elev beneficiază de o abordare axată pe potențialul său maxim.

Procesul de incluziune are următoarele provocări:
- *Formarea cadrelor didactice:* Nevoia de instruire specifică pentru a gestiona diverse tipuri de nevoi speciale prin utilizarea strategiilor de predare diferențiată și stimularea creativității pedagogice.
- *Resurse materiale și umane:* Lipsa cadrelor didactice de sprijin și a infrastructurii adaptate.
- *Atitudinea comunității:* Prejudecăți și rezistență la schimbare din partea părinților sau a profesorilor.

Implementarea incluziunii se lovește adesea de bariere precum:
- *Atitudinile negative:* Prejudecățile unor părinți sau cadre didactice față de prezența elevilor cu CES în clasele de masă.
- *Lipsa pregătirii specifice:* Mulți profesori nu dețin competențe de psihopedagogie specială pentru a gestiona comportamente dificile.
- *Resurse insuficiente:* Clasele suprapopulate fac dificilă acordarea atenției individuale necesare.

O incluziune eficientă prezintă următoarele măsuri şi elemente cheie:
- *Identificarea şi Evaluarea:* Identificarea corectă a nevoilor şi a punctelor tari ale elevului.
- *Adaptarea Curriculară:* Ajustarea conţinuturilor, a metodelor de predare şi a evaluării; Flexibilizarea programei şi personalizarea Planului de Intervenţie Personalizat (PIP) în funcţie de ritmul fiecărui elev.
- *Parteneriatul Şcoală-Familie:* Implicarea activă a părinţilor în procesul educaţional.
- *Sprijin specializat:* Prezenţa unui consilier şcolar, psiholog sau profesor itinerant, resursă umană care are un rol esenţial în asistarea direct la clasă.
- *Accesibilitatea Mediului:* Adaptarea spaţiului fizic (rampe, echipamente tehnologice asistive) şi a materialelor didactice.

Incluziunea nu este doar o obligaţie legală, ci un imperativ moral. Incluziunea şcolară este un proces de durată care necesită colaborarea strânsă între şcoală, familie şi comunitate. Succesul depinde de transformarea şcolii într-un mediu primitor, unde fiecare elev, indiferent de particularităţile sale, se simte valorizat şi capabil să progreseze conform propriului potenţial. Transformarea şcolilor în medii incluzive necesită eforturi comune din partea profesorilor, părinţilor şi a comunităţii, pentru a garanta că fiecare copil, indiferent de abilităţile sale, are dreptul la o educaţie de calitate.

Educaţie pentru toţi – sprijinul şi integrarea elevilor cu cerinţe educative speciale. Modele de bună practică în predarea biologiei la ciclul gimnazial

Profesor.Stîngă Liliana
Şcoala Gimnazială „Zaharia Stancu”
Localitatea Roşiori de Vede, Judeţul Teleorman

Educaţia incluzivă reprezintă o direcţie fundamentală a politicilor educaţionale contemporane, având ca obiectiv asigurarea accesului echitabil la educaţie pentru toţi elevii. Lucrarea evidenţiază strategii didactice moderne şi modele de bună practică utilizate în predarea biologiei la ciclul gimnazial, în vederea integrării elevilor cu cerinţe educative speciale (CES), prin aplicarea principiilor curriculumului adaptat, diferenţierii şi designului universal al învăţării (UDL).

Conceptul de educaţie pentru toţi presupune valorificarea diversităţii şi adaptarea demersului didactic la particularităţile individuale ale elevilor. În acest context, integrarea elevilor cu CES în învăţământul de masă implică utilizarea unor strategii didactice centrate pe elev, bazate pe individualizare şi flexibilitate curriculară.

Educaţia incluzivă se fundamentează pe următoarele concepte:

- **curriculum adaptat** – ajustarea conţinuturilor şi metodelor la nevoile elevului;

- **diferențierea instruirii** – diversificarea sarcinilor didactice;
- **design universal al învățării (UDL)** – oferirea de multiple modalități de predare, învățare și evaluare;
- **învățarea activă** – implicarea directă a elevului în procesul educațional.

Strategii didactice incluzive în predarea Biologiei

Adaptarea conținuturilor – Sistemul digestiv (clasa a VI-a)

Metodologie:

- segmentarea conținutului (micro-unități de învățare);
- utilizarea organizatorilor grafici;
- simplificarea limbajului științific.

Activitate:
Realizarea unui traseu al alimentelor folosind materiale vizuale.

Competențe vizate:

- identificarea organelor;
- explicarea funcțiilor de bază.

Învățare prin investigație – Fotosinteza (clasa a V-a)

Strategie: învățare bazată pe experiment (learning by doing)

Activitate:
Experiment: influența luminii asupra plantelor.

Instrumente:

- fișe de observație adaptate;
- itemi semiobiectivi.

Beneficiu: dezvoltarea gândirii științifice și a motivației.

Diferențierea sarcinilor – Ecosisteme (clasa a VII-a)

Aplicare:

- sarcini pe niveluri de dificultate;
- utilizarea schemelor logice pentru elevii cu CES.

Exemplu:
lanț trofic simplificat (producători → consumatori).

Învățare colaborativă – Sistemul respirator

Metodă: cooperare în grupuri eterogene

Roluri:

- lider;

- raportor;
- ilustrator (rol potrivit elevului cu CES).

Rezultat: dezvoltarea competențelor sociale.

Integrarea TIC (tehnologia informației și comunicării)

Instrumente:

- animații educaționale;
- platforme interactive;
- evaluare digitală.

Principiu UDL: reprezentare multiplă a informației.

Evaluare formativă și adaptată

Metode:

- portofoliu educațional;
- proiect tematic;
- evaluare orală ghidată.

Principiu: evaluare centrată pe progres, nu doar pe performanță.

Studiu de caz

Elev: clasa a VI-a
Diagnostic educațional: dificultăți de învățare

Intervenții:

- utilizarea suportului vizual;
- sarcini structurate;
- feedback formativ constant;
- colaborare cu familia și consilierul școlar.

Rezultate:

- creșterea implicării;
- îmbunătățirea performanțelor;
- integrare eficientă în colectiv.

5. Concluzii

Aplicarea strategiilor incluzive în predarea biologiei contribuie la dezvoltarea competențelor tuturor elevilor. Curriculumul adaptat și utilizarea metodelor moderne facilitează integrarea elevilor cu CES și creează un mediu educațional echitabil și stimulativ.

Bibliografie:

1. Ministerul Educației – Ghiduri pentru educație incluzivă
2. UNESCO – Educație pentru toți
3. Literatură de specialitate în psihopedagogie specială

Incluziune și egalitate de șanse în școala românească

Prof. înv. primar Pelea Roxana
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu"
Roșiori de Vede, jud. Teleorman

Oamenii se nasc egali, însă ceea ce-i diferenţiază pe parcursul vieţii sunt oportunităţile de care beneficiază. Viitorul societăţii depinde de modul în care creştem şi educăm azi toţi copiii. Nu există doi copii identici, de aceea e nevoie să valorizăm şi să sprijinim fiecare copil. Diversitatea lor este o resursă de învăţare şi dezvoltare pentru toţi. Fiecare copil este important nu doar pentru familia lui, ci pentru întreaga societate. În societatea actuală se pune problema integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul unităților școlare obișnuite, alături de ceilalți copii. Alternativă a învăţământului special, educaţia integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copii cu posibilităţi reale de recuperare şi reintegrare, care altădată ar fi fost orientaţi către şcoala specială.

Incluziunea școlară se definește prin acceptarea de către instituţiile de învăţământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenenţa etnică sau socială, religie, naţionalitate sau infirmitate şi este strâns legată de recunoaşterea şi acceptarea diversităţii – condiţie normală a convieţuirii umane.

Egalitatea de șanse reprezintă conceptul conform căruia toate fiinţele umane sunt libere să-şi dezvolte capacităţile personale şi să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte. Egalitatea de şanse are la baza asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viaţa economică şi socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilităţi etc. Conceptul de „egalitate" înseamnă astăzi ceva mai mult decât drepturile egale pe care democraţii secolului trecut le revendicau cu entuziasm pentru toţi cetăţenii; ea înseamnă o egalitate reală a şanselor individuale de promovare socială, iar educaţia este instrumentul cel mai important în dezvoltare.

Din categoria copiilor cu cerinţe educative speciale fac parte atât copiii cu deficienţe propriu zise, cât şi copiii fără deficienţe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigenţele şcolii. Cerinţele educative speciale desemnează acele cerinţe ori nevoi speciale faţă de educaţie care sunt suplimentare dar şi complementare obiectivelor generale ale educaţiei pentru copil. Conceptul de cerinţe educative speciale presupune necesitatea unei abordări diferenţiate şi specializate a educaţiei copiilor în funcţie de deficienţele pe care le prezintă. Tipurile de deficienţe întâlnite la elevii cu cerinţe speciale sunt: deficienţe mintale, deficienţe de auz sau vedere, deficienţe fizice, psihomotorii, tulburări de limbaj, tulburări de comunicare

şi relaţionare, tulburări de atenţie şi hiperactivitate – ADHD. Tot aici se înscriu şi cazurile copiilor care eşuează la şcoală din diferite motive – copii instituţionalizaţi, copii care provin din comunităţi etnice defavorizate etc. Aceştia au dreptul fundamental la educaţie, posedând caracteristici, interese, aptitudini şi necesităţi de învăţare proprii. De aceea proiectarea sistemelor educaţionale şi implementarea programelor şcolare trebuie să ţină seama de marea diversitate a caracteristicilor şi trebuinţelor elevilor incluşi în procesul instructiv-educativ, care trebuie să asigure şanse egale pentru copiii defavorizaţi prin implicarea tuturor cadrelor didactice, părinţilor şi a instituţiilor locale abilitate. Din perspectiva reglementărilor adoptate de statul român, copiii cu cerinţe educative speciale pot fi integraţi fie în unităţi şcolare de educaţie specială, fie în grupe şi clase speciale din unităţi preşcolare şi şcolare obişnuite, fie în mod individual în unităţi de învaţământ obişnuite. Aceste şcoli trebuie să se adapteze unei pedagogii centrate asupra copilului, capabilă de a veni în întâmpinarea trebuinţelor fiecărui copil în parte. Cadrele didactice trebuie să adopte mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, construind o societate bazată pe spiritul de toleranţă şi oferind şanse egale la educaţie pentru elevii defavorizaţi. Societatea contemporană pune tot mai mult accentul pe diversitate.

Abordarea incluzivă susţine că şcolile au responsabilitatea de a-i ajuta pe elevi să depăşească barierele din calea învăţării şi că cei mai buni profesori sunt aceia care au abilităţile necesare pentru a-i ajuta pe elevi să reuşească acest lucru. Pentru aceasta şcoala trebuie să dispună de strategii funcţionale pentru a aborda măsuri practice care să faciliteze îndepărtarea barierelor cu care se confruntă elevii în calea participării lor la educaţie. Putem stabili de asemenea relaţii de colaborare cu autorităţile locale, părinţii şi reprezentanţii comunităţii. Ca metodă de predare, cea mai potrivită pentru elevii cu dificultăţi de învăţare pare a fi conducerea pas cu pas a acestor elevi de către profesor în realizarea diferitelor tipuri de sarcini. După ce au învăţat să execute corect asemenea sarcini, să li se propună diferite exerciţii şi aplicaţii în situaţii practice, oferindu-le după fiecare un feedback imediat şi amănunţit. Adaptarea curriculumului se poate realiza prin selectarea unor conţinuturi din curriculumul general , care pot fi însuşite de copiii cu cerinţe speciale; introducerea elevilor cu cerinţe educative speciale într-o varietate de activităţi individuale, terapeutice, destinate recuperării acestora; folosirea unor metode şi procedee didactice, a unor mijloace de învăţământ intuitive, de natură să sprijine înţelegerea conţinuturilor predate la clasă.

Educaţia pentru diversitate este un răspuns la pluralismul de toate felurile cu care ne confruntăm. Valorificarea diversităţii permite toleranţa; recunoaşte, apreciază şi facilitează procese implicate în explorarea şi descoperirea noului, conduce la întărirea relaţiilor în cadrul comunităţii şi măreşte posibilităţile tinerilor de a se realiza într-o societate pluralistă, din ce în ce mai complexă. Instituţiile de învăţământ trebuie să ia măsuri potrivite pentru eliminarea oricărei forme de discriminare prezente în interiorul lor.

Într-o abordare incluzivă toţi copiii trebuie consideraţi la fel de importanţi, fiecăruia să îi fie valorificate calităţile, pornind de la premisa că fiecare elev este capabil să realizeze ceva bun. Actul educativ în şcoala incluzivă are şanse de reuşită dacă cei trei factori implicaţi, adică elevul cu deficienţe,familia,echipa de specialişti, cooperează, sunt parteneri care conlucrează in aceeaşi direcţie: dezvoltarea copilului cu cerinte educative speciale.

Bibliografie:

1. Albu A., – Asistenţa psihopedagogică şi medicală a copilului deficient fizic, Ştiinţele Educaţiei, Structuri, Conţinuturi, Tehnici, Editura Polirom, 2000.
2. Mara D. – „Strategii didactice în educaţia incluzivă”, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2004.

3. Verza F. , Păun, E. - „Educatia integrata a copiilor cu handicap”, Unicef, 1998
4. Verza F - “Introducerea în psihopedagogia specială şi asistenţa socială”, Ed Fundatiei Humanitas, 2002

Proiect educațional

Educația parentală-parte a educatiei incluzive

Prof. Dorilă Iulian

Școala Gimnazială „Dan Berindei” Roșiori de Vede

Studiu de caz

Instruirea individualistă, ocuparea permanentă a părinţilor, ritmul alert de dezvoltare al organismului uman dar şi al societăţii actuale, precum şi alterarea valorilor morale au dus treptat la o insuficientă pregătire a tinerilor pentru viaţa de părinte. Ei sunt depăşiţi de situaţii. Arta sau ştiinţa educării şi creşterii copiilor-pedagogia-devine, astfel, astăzi parte a educaţiei permanente. De aceea, şcoala trebuie să fie alături de părinte şi să-l sprijine, oferindu-i servicii de prevenţie şi depăşire a obstacolelor apărute inevitabil în viaţa de părinte.

Pentru identificarea punctelor slabe din viaţa de părinte şi în vederea unei intervenţii punctuale m-am gândit la aplicarea unui chestionar simplu, compus din şase întrebări. Chestionarul a fost aplicat cu ajutorul colegilor mei învăţători/diriginti din Școala Gimnazială Dan Berindei .

Studiul are ca obiectiv diagnoza problemelor majore care ar avea nevoie de intervenţie şi care vor deveni teme de discuţie în lectoratele cu părinţii, în consultarea individuală a acestora, dar şi în orele de educaţie civică, orientare şcolară şi dirigenţie.

Problema educării copiilor se concretizează în aspecte universal-valabile:comportamente deviante, inadaptare şcolară,delicvenţă juvenilă, consum de droguri etc. Există însă unele nuanţe specifice fiecărei comunităţi în parte, generate şi menţinute de realităţi particulare socio-economice şi culturale ce caracterizează aceste medii. Scopul acestui studiu este de a surprinde nuanţele specifice comunităţii noastre.

Chestionarul a fost aplicat unui număr de 117 subiecţi, părinţi ai copiilor din clasele I-VIII.

Din prelucrarea şi interpretarea datelor s-au evidenţiat următoarele aspecte:

1. Aportul în educarea copiilor ,exceptând mama, revine şi altor personane din mediul familial, astfel:

-tata-74,35%,

-bunici -49,96%,

-rude -11,96%

-dar sunt şi cazuri 5,98% când mamele îşi cresc singure copiii.

Cifrele relevă faptul că taţii, în egală măsură cu mamale trebuie implicaţi în parteneriatele şi acţiunile şcolii. Rolul exclusiv al mamei este astăzi depăşit, şi taţii sunt responsabilizaţi de creşterea şi educarea copiilor.

2. În ceea ce priveşte frecvenţa apariţiei problemelor în educarea copiilor, se evidenţiază un procent destul de mare, 27,35 din cei chestionaţi au răspuns că nu au avut niciodată probleme în legătură cu educarea copiilor. Acest procent relevă pe de o parte că părinţii sunt capabili şi se descurcă foarte bine în viaţa de părinte, simultan putem avea în vedere şi modul în care aceştia conştientizează problemele apărute. Acest segment de populaţie va fi supus unor studii individuale pentru a se decela categoria distinctă din care face parte fiecare subiect . La polul opus, cu un segment foarte mic 4,27% se situează categoria părinţilor care se confruntă cu probleme în mod frecvent. 43,58% au probleme "uneori", iar 24,78% "rar".

Întrebarea nr.3 ţintea identificarea problemelor recent apărute şi modul de abordare al acestora.

S-a constatat că 56% din ținta investigată nu a vrut să răspundă. Neconştientizând problema, nu au răspuns. Cu toate acestea răspunsurile celorlalţi părinţi s-au dovedit a fi de preocupare şi deschidere spre un parteneriat activ. Astfel, pe primul loc cu 20,51% apare problema timpului insuficient în abordarea educativă a copiilor, iar pe locul doi, la distanţă mare, cu 11% apar aspectele legate de comunicare. Cu toate că lipsa banilor nu reprezintă o problemă educaţională, ea neputând fi influenţată de intervenţiile şcolare, am reţinut-o totuşi ca aspect negativ al educaţiei deoarece a apărut foarte des în răspunsurile părinţilor 10,25%. şi poate deveni subiect al lectoratelor cu părinţii şi al lecţiilor de orientare profesională. Apar apoi probleme legate de comportament 5,12% la egalitate cu aspectele legate de influenţa telefoanelor, a televizorului şi a calculatorului. Aspecte volitive apar la 4,27% din răspunsuri.

Alte identificări şi trimiteri ale părinţilor cu o frecvenţă mai mică, dar interesante au fost:

- sănătatea;

- stresul cotidian;

- volumul temelor;

- lipsa motivaţiei pentru lactură;

- hipersensibilitatea;

Întrebarea nr.4 dorea identificarea problemelor majore, care eventual nu au putut fi rezolvate şi s-au derulat pe mai mulţi ani. Şi în acest caz numărul subiecţilor care nu au răspuns a fost foarte mare 38%. Lipsa banilor apare iarăşi pe primul loc, urmat de aspectele legate de sănătate, la egalitate cu cele legate de comunicare 6,83%. Răsfăţul copiilor este resimţit ca o problem de circa 5,12% din subiecţi în timp ce aspectele motivaţionale apar

numai la 3,41% la egalitate cu influenţa calculatorului şi televizorului. Alte aspecte sunt legate de:

- familia dezorganizată;
- volumul temelor;
- hipersensibilitatea;
- pregătirea examenelor;

Întrebarea nr.5 a vizat implicarea părinţilor şi percepţia actului educaţional "din afară".

Discuţiile dintre vecini/prieteni duc uneori la o conştientizare şi organizare mai bună a faptelor. Există părinţi care au aceleaşi probleme cu interlocutorii lor, dar le percep mai bine pe ale celorlalţi. Acest item a intenţionat identificarea problemelor "altora".

Se observă că numărul nerespondenţilor (32%) este mai mic faţă de celelalte întrebări, iar răspunsurile sunt mai diversificate şi clar notate. Pe primul loc se apar problemele legate de comportament 27.40% urmate de cele de comunicare 6,83%. Motivaţia 6%, iar voinţa cu manifestările sale negative-încăpăţânarea,independenţa precoce 2,56%.

Întrebarea nr. 6 legată de modalitatea de depăşire a obstacolului din viaţa de părinte, are următoarele rezultate: 65% din subiecţi apelează la bunicii copiilor sau rude, 35,89% caută mai degrabă sfaturi în publicaţii dacât să facă apel la cadrele didactice (26,5%), iar numai un procent foarte scăzut (2,4) la specialişti- psiholog sau logoped.

Concluzii

Studiul a decelat câteva categorii clare de probleme;

- probleme legate de psihicul copilului.
- probleme legate de comportament.
- probleme legate de factori externi.
- **Problemele legate de psihic se dezvoltă şi aparţin următoarelor paliere:** motivaţional, volitiv, temperamental şi linvgvistic.

Problemele motinaţionale se materializează prin detaşare sau neimplicare dar care uneori au şi o componentă genetică prin implicări în salturi şi insuficient susţinute.

În plan volitiv se remarcă dezvoltarea unor calităţi negative ale voinţei,prin încăpăţânare, negativism, independenţă precoce sau pe fondul unei delăsări şi momente de inactivitate.

Temperamental problemele vizează hipersensibilitatea,labilitatea nervoasă, nevrotismul accentuat atât al părinţilor cât şi al copiilor sau, timiditatea, uneori excesivă.

Palierul lingvistic şi/sau comunicaţional atrage atenţia prin aspecte ce ţin de limbajul vulgar, neascultare, comentarii neadecvate precum şi întrebări neaşteptate adresate părinţilor.

- **Probleme legate de comportament**

Părinţii sunt obeservatorii cei mai constanţi ai copiilor lor, de aceea aspectele legate de comportamentul exterior vizibil direct au fost mai uşor reţinute şi reproduse. Astfel, aici sunt notate: răsfăţ, răutatea, lipsa responsabilizării,egoismul,bătaia între colegi/prieteni,obrăznicia,chiul,fumatul,şantajul asupra celorlalţi, furtul din casă-de acasă,neatenţia,dezorganizarea,influenţa mass-media.

- **Problemele legate de factori externi**

În unele cazuri părinţii afirmă că sunt depăşiţi de situaţii: lipsa timpului este un aspect al problemelor părinţilor asociat cu lipsa banilor. Copiii încep să le reproşze părinţilor că nu îşi petrec suficient timp cu ei. Dezorganizarea familiilor sau familiile monoparentale sunt reţinute ca obstacole în educarea copiilor şi notate de părinţi.

În ceea ce priveşte aspectele legate de şcoală se evidenţiază aspecte legate de volumul mare al temelor şi al nesiguranţei drumului de la şcoală acasă.

Ritmul alert de dezvoltare al societăţii este resimţit de părinţi, care uneori nu pot ţine pasul cu noile cerinţe şi de aceea nu-şi pot înţelege copiii.

În final, se recomandă o foarte bună cunoaştere a acestor aspecte şi înlăturate pe cât posibil prin toate mijloacele şi metodele disponibile. Prevenirea pe cât posibil prin programe commune între cadre didactice-specialişti a problemelor de devianţă comportamenală. Categoriile de probleme notate mai sus pot deveni teme de dezbatere în şedinţele cu părinţii. Aceştia trebuie responsabilizaţi într-o măsură mult mai mare iar implicarea conştientă a tuturor factorilor educaţionali să devină un obiectiv al noilor programe de intervenţie.

Informarea periodică în scris a părintelui ar motiva poate mai mult implicarea acestora în parteneriatele bilaterale

Tematica orele de educaţie civică şi dirigenţie poate fi inspirată din aceste aspecte iar orientarea şcolară şi profesională va încununa efortul nostrum comun de a da societăţii tineri pregătiţi pentru viitorul apropiat.

Finalizarea acestui demers educațional, reafirmă idea că educația nu se oprește la poarta școlii. Înșelegerea profundă a influiențelor externe și a dinamicii familiale,reprezintă primul pas către o societate mai responsabilă, in care fiecare elev beneficiază de suportul necesar pentru a-și atinge potențialul maxim,atât pe plan personal, cât si professional.

În concluzie,succesul procesului educațional și prevenirea comportamentelor deviante depinde de cât de solid este parteneriatul dintre familie și școlală. Doar printr-o comunicare deschisă, o monitorizare atentă și o implicare activă a tuturor factorilor educaționali, putem transforma provocările actuale în oportunități de dezvoltare armonioasă pentru tinerii de mâine.

Succesul școlar prin înlăturarea dificultăților de învățare

Prof. înv. primar: Osăceanu Neluța Valentina

Școala Gimnazială, com. Drăcșenei, Jud. Teleorman

Evoluţia sistemului educaţional românesc traversează o importantă eră de restructurări şi înnoiri, prin care şcoala trebuie să umanizeze şi să ofere speranţe de înălţare a tinerelor destine.

Reuşita şcolară constituie o temă permanentă şi complexă a psihopedagogiei, de care se lovesc zi de zi învăţătorul şi profesorul în activitatea lor instructiv- educativă.

Şcoala trebuie să pregătească şi să asigure reuşita şcolară a elevului, să combată şi să prevină efectiv şi nu numai formal, pierderile şcolare.

Fenomenul insuccesului şcolar trebuie tratat cu toată responsabilitatea de factorii educaţionali, pentru că efectele sale negative se fac simţite pe multiple planuri: şcolar, familial, social şi individual. Insuccesele şcolare ale elevilor reprezintă şi insuccese ale instituţiei şcolare. Unii autori consideră că insuccesul şcolar marchează, în primul rând, inadaptarea şcolii la elev , deci ar trebui reconsiderate obiectivele şi finalităţile învăţământului. Pentru părinţi, insuccesul şcolar este, dintr-un anumit punct de vedere, mai dramatic, pentru că poate semnala un puternic insucces profesional, o situaţie economică modestă şi un statut social inferior pentru copil, atunci când va creşte. El mai semnifică eşecul proiectului parental cu privire la viitorul copilului.

Prezentul articol se oprește asupra tulburărilor de învățare pe care le întâmpină unii elevi în însușirea cunoștințelor, în formarea de competențe și transformarea acestora în comportamente. Insuccesul reprezintă în momentul actual o amenințare destul de serioasă la adresa instituţiilor de învăţământ.

Conceptul de dificultăți de învățare sau tulburări de învățare a devenit un domeniu de studiu al Psihopedagogiei speciale. Acestea pot îmbrăca diverse forme, cum ar fi: dificultăți ușoare de învățare, nedepistate la timp, fără o intervenție, dificultăți de invățare false, trecătoare, care însă își pot pune amprenta asupra elevilor și le influențează în mod negativ adaptarea la viața școlară.

Dificultățile de învățare apar în clasele primare, în însușirea cititului, scrisului, calculului matematic şi va duce la neîncrederea în sine, a pierderii motivației pentru învățare și implicit la eșecul școlar.

Sensul inițial și cel mai răspândit la ora actuală în lume are în vedere,, tulburările specifice de învățare", care se referă la tulburări cu predominanță psihomotorie sau psihoafectivă la elevii ci ritm lent de învățare, la cei cu handicap și sau cu intelect limitat ori cu deficiențe ușoare.Această formulă terminologică încearcă estomparea unor noțiuni care pot

traumatiza și stigmatiza elevul. Pe la mijlocul anilor 1980 exista o tendință în literatura de specialitate anglo-saxonă de a extinde semnificația acestei sintagme la toată gama de handicapuri, evident în plan psihopedagogic.

Eşecul şcolar reprezintă un fenomen actual cu care se confruntă învăţământul şi care ia amploare pe zi ce trece. În acelaşi timp orice profesor se loveşte inevitabil de acest fenomen în munca de zi cu zi şi de aceea consider că orice cadru didactic trebuie să fie preocupat de cercetarea cauzelor care determină eşecul şcolar şi să aibă mereu la îndemână un set de măsuri pentru a preveni pe cât se poate sau pentru a rezolva situaţiile de eşec şcolar.

Rolul cadrului didactic este foarte important în depistarea dificultăților de învățare și adoptarea unor strategii complete, complexe și personalizate în vederea ameliorării și înlăturarea acestora și reducerea cazurilor de eșec școlar care de multe ori au o finalitate negativă și anume abandonul școlar în avantajul succesului școlar cu o finalitate pozitivă.

De asemenea dacă elevii au o relaţie defectuoasă cu membrii familiei, atunci aceşti elevi prezintă risc de eşec şcolar; dacă profesorul care predă are o atitudine nepotrivită şi un stil de predare rigid, greu de perceput şi de înţeles, atunci apariţia riscului de eşec şcolar mai mare; dacă elevii au o viaţă anostă, fără prieteni şi persoane la care să apeleze în cazul confruntării cu probleme atunci riscurile apariţiei unui eşec şcolar este mai mare.

Din perspectiva curriculară reiese faptul că orice copil poate întâmpina dificultăți de învățare, și pot indica anumite modalități de ameliorare a procesului de învățământ, deoarece ele provin din unele decizii,sarcini, resurse oferite de cadrele didactice.

Pot fi considerate dificultăți de învățare următoarele aspecte:

- diferența semnificativă între capacitățile unui elev și perfermanța atinsă;

- progresul realizat în procesul de învățare este minim sau aproape inexistent pe o perioadă de timp;

- nivelul la care lucrează este inferior elevilor de aceeași vârstă;

- dificultăți persistente în însușirea citit-scrisului și a calculelor elementare;

- manifestările emoționale și de comportament împiedică foarte des procesul de învățare;

- inadaptare la mediul școlar manifestate prin dificultăți de comunicare și reaționare cu

colectivul și cadrele didactice.

Sensul sintagmei „ tulburări specifice de învățare”, se referă la tulburări cu predominanță psihomotorie sau afectivă la elevicu ritm lent de învățare, la cei cu handicap și/sau intelect limitat sau cu deficiențe ușare.

Raportul între tulburările specifice de învățare și dificultățile de învățare este slab diferențiat și deseori confundat în practica școlară.

Tulburările specifice de învățare sunt frecvent explicate prin tulburările de dezvoltare umană în care își pot au originea, acestea manifestându-se în cazul elevului cu diferite deficiențe.

Psihologia școlară caută să explice dificultățile concrete pe care le întâmpină categoriile de elevi, în timp cedidactica învățământului pentru deficienți își propune să găsească sau să acele modalități de abordare a elevilor respectivi,care să asigure deblocarea procesului învățării, diminuarea dificultăților întâmpinate în acest proces, înlăturarea obstacolelor din calea adaptării.

Bibliografie:

1. Dănescu E.; (2016) Elemente de psihopedagogie specială, Câmpulung Muscel, Editura Larisa

2. Radu, I. T.; Ezechil, L. (2008). *Pedagogie – fundamente teoretice*. Bucureşti: Editura V&I Integral

3 .Ezechil, L.; Radu, I. (2008). *Pedagogie-fundamente teoretice*. Bucureşti: Editura V&I Integral.

Școala și familia- parteneri în educația incluzivă

Profesor pentru învățământul primar: Leonte Cameluța

Școala Gimnazială „ Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Carențele în educația unui copil sunt explicate fie prin lipsa calității sistemului de învățământ (“ce vă învață pe voi, copii, la școală”), fie prin eșecul părinților ca educatori (“nu ai cei șapte ani de acasă”). Practic, educația copiilor este vazută ca o responsabilitate care în primii ani de viață revine familiei, părinților mai precis și, care, ulterior, este transferată școlii. Chiar dacă specialiștii delimitează foarte clar cele două tipuri de educație acest mod de abordare subliniază, odata în plus, faptul că la nivel comun este complet ignorat parteneriatul dintre școală și familie. În aceste condiții, nu trebuie să ne mire faptul că un sistem de educație nu își poate atinge obiectivele propuse dacă nu beneficiază de suportulși implicarea părinților. Raportul asupra relațiilor dintre școală și familie în țările Comunității Europene identifică patru motive de bază în dezvoltarea unei legături solide între școală și familie:

– părinții sunt responsabili din punct de vedere juridic pentru educația copiilor lor;

– învățământul este doar o parte din educația copilului; o buna parte a educației are loc în afara școlii;

– atitudinea părinților asupra rezultatelor școlare influențează în mod semnificativ motivația pentru învățare a copiilor;

– atât părinții, cât și cadrele didactice au dreptul de a influența activitatea educativă coordonată de instituția școlară.

Cu toate acestea, din ce in ce mai mulți părinți invocă "lipsa de timp" ca principal motiv pentru care nu se pot implica în mod activ și continuu în educația propriilor copii. Complementar, există persoane care atribuie această sarcină exclusiv sistemului de învățământ, respectiv cadrelor diactice, fie pentru că se poziționează cu atitudinea clientului care solicită și plătește un serviciu ("aceasta este responsabilitatea școlii"), fie pentru că nu își dau suficientă valoare în acest proces ("sigur că școala știe mai bine decât mine ce trebuie făcut"). Indiferent de explicații, este esențial ca părinții să conștientizeze importanța implicării lor în procesul educațional și să învețe să identifice ceea ce este mai important pentru copiii lor. Copiii care beneficiază de sprijinul adulților (cadre didactice, părinți și nu doar atât) au o șansă în plus de a se dezvolta armonios și de a-și atinge potențialul.

Niciun părinte nu apreciază comentariile și remarcile critice la adresa comportamentului copilului lor, și, cu atât mai mult laudele la adresa altor copii; și, la rândul lor, copiii, nu sunt foarte fericiți atunci când li se spune că alții sunt mai buni, mai cuminți, mai politicoși, mai bine crescuți...și așa mai departe.

Ședințele cu părinții și, în general întâlnirile cu părinții, mai mult sau mai puțin formale trebuie să se rezume la aspecte care îi privesc pe toți: aspecte de natură organizatorică sau administrativă, informații cu privire la organizarea anului școlar, luarea unor decizii cu privire la alegerea unui anumite discipline opționale, modul de desfășurare al unui examen. În nici un caz nu sunt întalniri de admonestare în grup pentru problemele create de copiii lor. Ședințele cu părinții trebuie văzute ca pe o oportunitate pentru a dezvolta parteneriatul dintre părinți și școală, iar părinții trebuie transformați într-un partener real în procesul de îmbunătățire și/sau de corectare a situației școlare a copilului. Părinții nu sunt niște elevi care trebuie să asimileze cunștințe și să își dezvolte competențe conform programei școlare, ci adulți responsabili de bunăstarea propriilor lor copii. Discuțiile referitoare la comportamentul negativ/indezirabil al copilului sau cele referitoare la carențele școlare trebuie avute numai cu cei direct interesați. Din păcate, dată fiind greutatea cu care părinții ajung la școală sau răspund la solicitarea cadrelor didactice de a veni la anumite întâlniri punctuale, de cele mai multe ori, ședințele cu părinții sunt folosite pentru a transmite toate informațiile punctuale pentru fiecare elev (note, absențe etc.). Din experiența de cadru didactic știu că aceasta nu este o soluție. Chiar dacă părintele se simte rușinat și expus în fața altor părinți (membrii ai comunității, totodată), asta nu înseamnă ca va acționa neapărat în

direcția corectării comportamnetului care a generat comentariul negativ din partea cadrului didactic.

Pentru ca părinţilor să le fie încurajat comportamentul de implicare în programele de instruire a adulţilor este necesar ca aceştia să perceapă beneficiile acestor întâlniri şi să se simtă confortabil emoţional la aceste întruniri. Dacă părintele este „chemat" la şcoală doar atunci când copilul are probleme de indisciplină, atunci părintele va asocia şcoala cu ceva negativ, ameninţător la adresa rolului de părinte. Similar, dacă părintele este criticat, judecat, apostrofat în şcoală, atunci va avea tendinţa de a evita şcoala, deoarece îi creează un disconfort emoţional care nu îl ajută să rezolve problema de comportament a copilului.

Modalităţi de încurajare a părinţilor să participe la activităţile cu părinţii:

- Întâlniri individuale cu părinţii, planificate la intervale mici de timp, pentru a le oferi acestora informaţii despre progresele pe care le-a făcut copilul lor (NU se recomandă punerea accentului pe probleme sau pe ceea ce NU ştie sau NU poate copilul);

- Întâlniri de grup cu părinţii care au ca obiectiv prezentarea şi discutarea unor teme de interes pentru toţi părinţii – de exemplu, metode de responsabilizare a copiilor sau cum valorizăm timpul liber al copiilor etc.;

- Primirea, de către părinţi, a unui raport scris cu progresele copiilor la sfârşitul fiecărui semestru, cu accent pe aspectele pozitive şi pe acele abilităţi şi comportamente pe care părinţii să le încurajeze la rândul lor;

- Participarea părinţilor la diverse evenimente organizate de şcoală, festivităţi etc.;

- Susţinerea, de către şcoală, a organizării unor asociaţii profesori-părinţi sau a unor asociaţii de părinţi care să organizeze evenimente care să susţină implicarea părinţilor în viaţa şcolară a copilului.

Pentru a participa la aceste întâlniri, este nevoie ca părinţii să perceapă beneficiile directe ale sesiunilor, acum ar fi de exemplu faptul că vor învăţa cum să îşi rezolve dificultăţile pe care le au în gestiunea anumitor comportamente ale copiilor sau că vor învăţa cum să optimizeze dezvoltarea cognitivă, socială sau emoţională a copilului. Părinţii au propriile întrebări şi temeri despre cum să îşi educe copiii: de ce copiii lor au un comportament şi nu altul , cum să reacţioneze ca părinte în unele situaţii sau cum să îi ofere copilului un mediu cât mai sănătos în care să se dezvolte. Oferirea unui cadru în care părinţii pot găsi răspuns la aceste întrebări este un beneficiu imediat al participării la aceste întruniri.

Adesea, în interacțiunea dintre cadrele didactice și părinții se ajunge la situații în care discuțiile nu se finalizează, se învârt în jurul aceluiași punct, se împotmolesc sau continuă cu controverse neproductive.

Relația dezvoltată între cadrul didactic și familia (părinții) copilului este foarte importantă și, în acest context, modul în care se poziționează cadrul didactic în raport cu

părinții copilului definește perspectivele colaborării între școală și familie. Acest model poate ajuta la înțelegerea modalităților de relaționare între indivizi: în funcție de modul în care un individ se percepe pe sine și pe alții (pozitiv sau negativ) .

Pentru o cât mai eficentă interacțiune cu părinții și familia, cadrul didactic trebuie: - Să fie capabil să lucreze în echipă şi să cunoască tehnici de formare a echipei şi de dinamică de grup; - Să fie capabil să lucreze în echipe pluridisciplinare, cu o largă varietate de sarcini; - Să cunoască alte profesii, terminologia profesională şi etica acestora; - Să fie capabil să colaboreze cu părinţii şi familia; - Să fie capabil să utilizeze metodele de colaborare interdisciplinară; - Să fie capabil să comunice pe mai multe nivele şi să cunoască mai multe instrumente de comunicare; - Să cunoască mai multe metode de gestionare a conflictelor şi să fie capabil să le utilizeze; - Să fie capabil să analizeze problemele şi situaţiile „ciudate" pe baza experienţei şi a cunoaşterii dovedite a unor probleme diferite legate de psihologie şi sociologie; - Să fie capabil să îndrume şi să consilieze, incluzând cunoştinţele privind utilizarea mai multor tehnici de consiliere; - Să cunoscă foarte bine background-ul etno-cultural al părinților .

Probabil că unul dintre puținele aspecte cu care toată lumea este de acord este acela că părinții nu vin la școală pentru a-și rememora amintirile din vremea școlii (unii poate că nici nu au astfel de amintiri pozitive) și nici nu vin la școală pentru a fi puși în bancă și pentru a li se preda "chestii" despre cum să fie părinți mai buni. Probail că unii părinți vor să afle mai multe lucruri și se documentează în acest sens, citesc, vorbesc cu specialiști, dar nu despre aceștia vorbim acum, ci despre cei care, în cel mai bun caz, gândesc că "nu poate nimeni să mă învețe pe mine cum să îmi cresc copilul". Vorbim aici despre părinți care își oferă explicații suficient de convingătoare pentru ceea ce nu reușesc să facă atunci când vine vorba despre educația copilului lor. Unii dintre aceștia poate că au nevoie doar de un impuls și de o abordare adecvată pentru a deveni mai atenți, mai informați, mai responsabili.

Depinde de noi cadrele didactice să găsim formula corectă pentru a aduce părinții la școală, pentru a iniția o formă de colaborare constructivă care să vină în sprijinul elevilor.

Bibliografie:

1. Activități de educație parentală. Întărirea relațiilor în familie. Suport de curs - Terre des Hommes

2. Formare de Formatori. Suport de curs – Fundația Pestalozzi

3. Educația interculturală. Suport de curs – Fundația Pestalozzi

4. http://proscoalaparintilor.blogspot.ro/2011/10/activitatea-parinte-copil-duet-sau-duel.html

5. http://www.fnapip.ro/index.php/activitati-si evenimente/projects/proiectefnap /29-proiectul-scoalaparintilor

Educația incluzivă prin orele de limba și literatura română

Prof. Popescu Tatiana

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, județul Teleorman

Educația incluzivă reprezintă un principiu fundamental al sistemelor moderne de învățământ, având ca scop asigurarea accesului egal la educație pentru toți elevii, indiferent de particularitățile lor individuale, sociale sau culturale. În acest context, orele de limba și literatura română ocupă un loc privilegiat, deoarece oferă numeroase oportunități de dezvoltare a empatiei, a gândirii critice și a comunicării, elemente esențiale pentru construirea unui mediu educațional incluziv.

Disciplina limba și literatura română contribuie la educația incluzivă prin natura sa profund umanistă. Textele literare permit elevilor să exploreze experiențe diverse de viață, să înțeleagă perspective diferite și să dezvolte o atitudine deschisă față de diversitate. Prin lectura unor opere care abordează teme precum discriminarea, marginalizarea sau identitatea, elevii pot deveni mai conștienți de realitățile sociale și mai sensibili la nevoile celor din jur. Astfel, literatura devine un instrument eficient de formare a valorilor incluzive.

Orele de limba română facilitează exprimarea liberă și valorizarea diversității lingvistice și culturale. Profesorul poate încuraja elevii să-și exprime opiniile, experiențele și identitatea într-un cadru sigur și respectuos. De exemplu, activitățile de scriere creativă sau dezbatere permit elevilor să-și manifeste individualitatea, iar diversitatea răspunsurilor devine o resursă educațională, nu un obstacol. În acest sens, fiecare elev este valorizat pentru contribuția sa unică.

Un alt aspect important este adaptarea metodelor didactice la nevoile fiecărui elev. Educația incluzivă presupune utilizarea unor strategii diferențiate, astfel încât toți elevii să poată participa activ la procesul de învățare. În orele de limba și literatura română, profesorul poate folosi metode variate, precum învățarea prin cooperare, jocul de rol, dramatizarea sau utilizarea materialelor multimedia. Aceste metode permit implicarea elevilor cu stiluri diferite de învățare și contribuie la crearea unui mediu accesibil tuturor.

De asemenea, evaluarea în context incluziv trebuie să fie flexibilă și orientată spre progresul individual. În locul unei evaluări standardizate rigide, profesorul poate utiliza portofolii, proiecte sau autoevaluări, care reflectă mai bine evoluția fiecărui elev. Astfel, se evită etichetarea și se încurajează dezvoltarea personală.

Rolul profesorului este esențial în promovarea educației incluzive. Acesta trebuie să creeze un climat de respect și acceptare, să identifice nevoile elevilor și să adapteze conținuturile și metodele didactice în consecință. În același timp, profesorul trebuie să combată stereotipurile și prejudecățile, promovând valori precum toleranța, solidaritatea și respectul reciproc.

Nu în ultimul rând, colaborarea cu familia și cu alți specialiști (consilieri școlari, logopezi, psihologi) contribuie la succesul educației incluzive. Orele de limba română pot integra activități care implică și comunitatea, precum proiecte culturale sau ateliere de lectură, consolidând astfel relația dintre școală și mediul social.

Un element esențial al educației incluzive îl reprezintă utilizarea unor metode didactice adaptate elevilor cu cerințe educaționale speciale. În cadrul orelor de limba și literatura română, profesorul poate aplica strategii variate pentru a facilita înțelegerea și participarea activă a tuturor elevilor. De exemplu, învățarea diferențiată presupune adaptarea sarcinilor în funcție de nivelul de pregătire al elevilor: unii pot primi texte mai scurte sau exerciții simplificate, în timp ce alții pot lucra pe sarcini mai complexe. Această metodă ajută la evitarea frustrării și susține progresul individual.

O altă metodă eficientă este învățarea prin cooperare, unde elevii sunt organizați în grupuri mici, eterogene. Elevii cu CES pot beneficia de sprijinul colegilor, iar interacțiunea socială contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare și la creșterea încrederii în sine. Activitățile precum realizarea unui rezumat în echipă sau analiza unui personaj literar în grup sunt exemple concrete în acest sens.

De asemenea, utilizarea suportului vizual și auditiv este extrem de utilă. Schemele, hărțile conceptuale, imaginile sau materialele video pot facilita înțelegerea textelor literare, mai ales pentru elevii cu dificultăți de învățare. Citirea expresivă a textului de către profesor sau audițiile de fragmente literare ajută elevii cu dificultăți de citire să urmărească mai ușor conținutul.

Metoda jocului de rol și a dramatizării este, de asemenea, foarte eficientă. Prin interpretarea unor personaje din operele studiate, elevii înțeleg mai bine mesajul textului și își dezvoltă empatia. În același timp, elevii cu CES pot participa activ, chiar dacă au dificultăți în exprimarea scrisă.

O altă strategie importantă este fragmentarea sarcinilor de lucru. Profesorul poate împărți o activitate complexă (de exemplu, analiza unui text) în pași mai mici și mai ușor de parcurs. Astfel, elevii nu se simt copleșiți și pot lucra într-un ritm propriu.

Feedback-ul pozitiv și încurajarea constantă joacă un rol crucial. Elevii cu CES au nevoie de recunoașterea progresului lor, chiar și atunci când acesta este mic. Aprecierea efortului contribuie la creșterea motivației și la implicarea activă în procesul de învățare.

Educația incluzivă prin orele de limba și literatura română este nu doar posibilă, ci și necesară. Prin valorificarea potențialului literaturii, prin adaptarea metodelor didactice și prin promovarea unui climat educațional deschis, profesorul poate contribui semnificativ la formarea unor elevi empatici, responsabili și integrați social. Astfel, școala devine un spațiu al diversității și al egalității de șanse, în care fiecare elev are posibilitatea de a se dezvolta armonios.

Bibliografie:

1. Cucoș, Constantin – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2006

2. Cerghit, Ioan – *Sisteme de instruire alternative și complementare*, Editura Aramis, București, 2002

3. Ministerul Educației – *Ghid de educație incluzivă*, București, 2017

4. Vrașmaș, Traian – *Educația incluzivă: ghid pentru profesori*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2010

5. *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română*, Ministerul Educației.

Particularitățile orei de religie în context incluziv

Prof. Popescu Gabriel

Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”

Localitatea Roșiori de Vede, județul Teleorman

Integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă reprezintă o direcție esențială a educației moderne, fundamentată pe principiile egalității de șanse și incluziunii sociale. În acest context, ora de religie are un rol aparte, deoarece contribuie nu doar la formarea intelectuală, ci și la dezvoltarea morală, spirituală și emoțională a elevilor. Integrarea copiilor cu CES în cadrul acestor ore presupune adaptarea metodelor didactice, a conținuturilor și a relațiilor educaționale, pentru a răspunde nevoilor diverse ale tuturor elevilor.

În cadrul orelor de religie, acest principiu capătă o dimensiune profund umană, deoarece valorile promovate – empatia, iubirea aproapelui, respectul și solidaritatea – susțin în mod natural incluziunea.

Ora de religie oferă un cadru favorabil integrării copiilor cu CES, datorită caracterului său formativ și flexibil. Spre deosebire de alte discipline, accentul nu cade exclusiv pe performanță academică, ci și pe dezvoltarea personală și relațională.

Profesorul de religie are posibilitatea de a utiliza metode variate, precum:

-povestirea și exemplul moral;

-jocurile de rol;

-activități artistice (desen, colaj, dramatizare);

-discuțiile libere și reflecția personală.

Aceste metode permit adaptarea ușoară la nivelul de înțelegere și ritmul fiecărui elev, facilitând participarea activă a copiilor cu CES.

Pentru o integrare eficientă, profesorul trebuie să aplice o serie de strategii didactice adaptate:

1. Individualizarea învățării

Adaptarea conținuturilor și sarcinilor de lucru în funcție de nivelul și capacitățile elevului. De exemplu, un elev cu dificultăți de învățare poate primi sarcini simplificate sau suport vizual.

2. Utilizarea materialelor intuitive

Imagini, icoane, obiecte religioase sau materiale multimedia pot facilita înțelegerea noțiunilor abstracte.

3. Învățarea prin cooperare

Activitățile de grup ajută la dezvoltarea relațiilor sociale și la integrarea elevilor cu CES în colectiv.

4. Crearea unui climat afectiv pozitiv

Ora de religie trebuie să fie un spațiu sigur, bazat pe acceptare și respect, unde fiecare copil se simte valorizat.

5. Colaborarea cu familia și specialiștii

Comunicarea constantă cu părinții și consilierii școlari contribuie la o mai bună înțelegere a nevoilor elevului.

Pentru a facilita participarea activă a elevilor cu cerințe educaționale speciale, profesorul de religie poate utiliza metode interactive și adaptate nivelului de înțelegere al acestora. Iată câteva exemple de activități eficiente:

1. Povestirea adaptată (storytelling simplificat)

Textele biblice sau viețile sfinților pot fi prezentate într-o formă simplificată, cu propoziții scurte și clare. Se pot folosi imagini sau secvențe ilustrate pentru a sprijini înțelegerea.

Exemplu: povestea Samarineanului milostiv prezentată prin imagini succesive.

2. Jocul de rol

Elevii pot interpreta personaje din diferite întâmplări biblice. Această metodă ajută la înțelegerea valorilor morale și stimulează empatia.

Adaptare: elevii cu CES pot avea roluri mai simple sau non-verbale.

3. Activități artistice

Desenul, coloratul, colajul sau modelajul sunt metode foarte eficiente, mai ales pentru elevii cu dificultăți de exprimare verbală.

Exemplu: realizarea unui desen cu tema „Fapta bună”.

4. Învățarea prin imagini (suport vizual)

Folosirea icoanelor, planșelor sau prezentărilor vizuale ajută la fixarea noțiunilor abstracte. Elevii cu CES învață mai ușor atunci când informația este vizualizată.

5. Repetiția și rutina

Reluarea ideilor principale și folosirea unei structuri previzibile a lecției oferă siguranță elevilor cu CES.

Exemplu: începutul orei cu o rugăciune scurtă, urmată de recapitulare.

6. Metoda întrebărilor simple

Întrebările trebuie formulate clar, concret și la obiect.

Exemplu: „Cine a ajutat omul rănit?” în loc de întrebări abstracte.

7. Învățarea prin cooperare

Elevii lucrează în perechi sau grupuri mici. Un coleg poate sprijini un elev cu CES, facilitând integrarea socială.

8. Folosirea fișelor de lucru adaptate

Fișele pot conține exerciții simple: asociere imagine–cuvânt, completare de propoziții scurte sau colorare tematică.

9. Metoda experiențială

Elevii sunt încurajați să relateze situații din viața lor în care au făcut sau au primit o faptă bună. Aceasta ajută la conectarea conținutului religios cu realitatea.

10. Feedback pozitiv și încurajare constantă

Elevii cu CES au nevoie de validare frecventă. Aprecierea efortului este mai importantă decât corectitudinea răspunsului.

Profesorul de religie are o responsabilitate deosebită în procesul de incluziune. El nu este doar un transmițător de informații, ci și un model moral. Atitudinea sa față de copiii cu CES influențează modul în care aceștia sunt percepuți de colegi.

Un profesor empatic, răbdător și deschis poate transforma ora de religie într-un exemplu de incluziune autentică, unde diferențele sunt acceptate și valorizate.

Integrarea copiilor cu CES aduce beneficii atât acestora, cât și colegilor lor:

-dezvoltarea abilităților sociale și emoționale;

-creșterea stimei de sine;

-formarea unui spirit de toleranță și solidaritate în rândul tuturor elevilor;

-reducerea prejudecăților și discriminării.

Procesul de integrare nu este lipsit de dificultăți. Printre acestea se numără:

-lipsa resurselor didactice adecvate;

-insuficienta formare a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive;

-numărul mare de elevi în clasă;

-uneori, atitudinile negative ale colegilor sau ale părinților.

Depășirea acestor obstacole necesită implicare, formare continuă și colaborare între toți factorii educaționali.

Integrarea copiilor cu CES la orele de religie reprezintă o oportunitate valoroasă de a construi o educație bazată pe valori autentice. Prin adaptare, empatie și profesionalism, profesorul poate crea un mediu incluziv, în care fiecare elev să se dezvolte armonios. Ora de

religie devine astfel nu doar un spațiu de învățare, ci și un loc al acceptării și al formării caracterului.

Bibliografie:

1. Ministerul Educației Naționale – *Educația incluzivă în școala românească*

2. Vrășmaș, Traian – *Învățământul integrat și/sau incluziv*

3. Cucoș, Constantin – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2006

4. Stan, Emil – *Managementul clasei de elevi*

5. *Programa școlară pentru disciplina Religie* (Ministerul Educației)

6. UNESCO – *Ghid pentru educația incluzivă*

Incluziunea școlară la ciclul primar – Exemple de bune practici și strategii aplicate

Prof. înv. primar: Băncianu Iuliana

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Incluziunea școlară reprezintă unul dintre principiile fundamentale ale educației moderne, având ca scop asigurarea accesului egal la educație pentru toți copiii, indiferent de particularitățile lor de dezvoltare, ritmul de învățare, mediul social sau eventualele dificultăți întâmpinate. La ciclul primar, cadrul didactic are un rol esențial în crearea unui climat educațional sigur, empatic și motivant, în care fiecare elev să se simtă acceptat și valorizat. Prezentul articol evidențiază exemple de bune practici și metode ce pot fi aplicate cu succes în activitatea didactică desfășurată la clasele primare, având ca obiectiv stimularea participării active și integrarea tuturor elevilor în procesul instructiv-educativ.

Școala contemporană trebuie să răspundă nevoilor diverse ale elevilor, oferind fiecărui copil șansa de a învăța într-un mediu care respectă diferențele individuale. Educația incluzivă nu presupune doar integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale, ci și acceptarea diversității în toate formele ei: diferențe de ritm de învățare, situații familiale dificile, timiditate, probleme emoționale sau dificultăți de comunicare.

La ciclul primar, învățătorul este primul model de acceptare și cooperare pentru elevi. Atmosfera creată în clasă influențează direct stima de sine a copiilor și dorința acestora de a participa activ la activitățile școlare.

Incluziunea începe prin atitudinea profesorului față de elevi. Un climat bazat pe respect, încurajare și colaborare contribuie la dezvoltarea armonioasă a tuturor copiilor.

În activitatea didactică, cadrul didactic poate sprijini incluziunea prin:

- adaptarea sarcinilor de lucru în funcție de nivelul elevilor;
- utilizarea metodelor interactive și cooperative;
- valorizarea progresului individual;
- încurajarea comunicării și a lucrului în echipă;
- colaborarea permanentă cu familia și consilierul școlar.

Exemple de bune practici la ciclul primar

1. „Colegul de sprijin" – învățarea prin cooperare

O metodă eficientă aplicată la clasă este formarea perechilor de lucru, în care un elev cu rezultate bune îl sprijină pe un coleg care întâmpină dificultăți. Activitatea se desfășoară într-un mod natural, fără etichetări, iar elevii învață să colaboreze și să se ajute reciproc.

De exemplu, în cadrul orelor de matematică, elevii rezolvă exerciții în perechi, explicându-și reciproc pașii de rezolvare. Această metodă dezvoltă empatia, răbdarea și spiritul de echipă.

2. Adaptarea fișelor de lucru

În aceeași lecție pot fi utilizate fișe diferențiate, adaptate nivelului de înțelegere al elevilor. Pentru elevii care întâmpină dificultăți se folosesc:

- cerințe formulate clar și concis;
- exerciții cu grad redus de complexitate;
- imagini și suport vizual;
- spațiu mai mare pentru redactare.

Elevii cu ritm rapid de lucru primesc sarcini suplimentare sau exerciții aplicative. Astfel, fiecare copil lucrează în ritmul propriu și poate experimenta succesul școlar.

3. „Cercul prieteniei" – dezvoltarea relațiilor pozitive

La începutul săptămânii poate fi organizată o activitate de comunicare și exprimare emoțională, în cadrul căreia elevii discută despre ce i-a bucurat, ce i-a întristat sau cum pot ajuta un coleg.

Această activitate contribuie la reducerea conflictelor și la dezvoltarea inteligenței emoționale. Copiii învață să își exprime sentimentele și să îi asculte pe ceilalți fără a judeca.

4. Metoda proiectelor tematice

Activitățile pe grupe oferă tuturor elevilor posibilitatea de a participa conform propriilor abilități. În cadrul proiectelor, unii elevi desenează, alții redactează texte, caută informații sau prezintă rezultatele.

5. Utilizarea jocului didactic

La vârsta școlară mică, jocul reprezintă una dintre cele mai eficiente modalități de învățare. Prin joc, elevii timizi sau nesiguri participă mai ușor la activități.

Exemple de jocuri incluzive:

- „Roata complimentelor";
- „Găsește colegul care…";
- jocuri de rol;
- concursuri pe echipe mixte.

Aceste activități contribuie la creșterea încrederii în sine și la integrarea tuturor elevilor în colectiv.

Colaborarea școală – familie

Un element important al educației incluzive îl reprezintă parteneriatul cu familia. Comunicarea constantă între cadrul didactic și părinți ajută la identificarea dificultăților și la găsirea unor soluții comune pentru sprijinirea copilului.

Întâlnirile individuale, activitățile comune și feedbackul pozitiv oferit părinților contribuie la consolidarea relației școală–familie și la progresul elevului.

Concluzii

Incluziunea școlară nu presupune doar prezența tuturor copiilor în aceeași clasă, ci participarea activă și valorizarea fiecărui elev. La ciclul primar, activitățile interactive, adaptarea demersului didactic și crearea unui climat afectiv pozitiv contribuie semnificativ la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Prin răbdare, empatie și implicare, cadrul didactic poate transforma clasa într-un spațiu în care fiecare copil se simte acceptat, respectat și încurajat să își atingă potențialul.

Bibliografie:

1. Cucoș, C., (2014) , *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom;
2. Vrășmaș, T. (2004), *Școala și educația pentru toți*, București, Editura Miniped;
3. UNESCO (2020) *Educație incluzivă și practici didactice eficiente*;
4. MEN – *Repere pentru educația incluzivă în învățământul preuniversitar*, București.

Educația incluzivă în sala de clasă:

definire, metode cheie și resurse

Prof. Vaicăr Doina Raluca

Scoala Gimnaziala „Zaharia Stancu”

Localitatea Rosiori de Vede, Județul Teleorman

Educația incluzivă este cea mai eficientă modalitate de a oferi tuturor copiilor o șansă echitabilă de a merge la școală, de a învăța și de a-și dezvolta competențele de care au nevoie pentru a se dezvolta.

Educația incluzivă și oportunități reale de învățare

Se estimează că în întreaga lume există 240 de milioane de copii cu nevoi speciale. La fel ca toți copiii, au ambiții și visuri pentru viitorul lor. Au nevoie de o educație de calitate pentru a-și dezvolta abilitățile și a-și atinge potențialul.

De cele mai multe ori, se confruntă cu bariere persistente în calea educației, care provin din discriminare, stigmatizare și eșecul obișnuit al factorilor de decizie de a accepta dizabilitatea în serviciile școlare.

Educația incluzivă înseamnă oportunități reale de învățare pentru grupurile care au fost excluse în mod tradițional - nu numai pentru copiii cu dizabilități, ci și pentru vorbitorii de limbi minoritare.

Sistemele incluzive apreciază contribuțiile unice pe care elevii din toate mediile le aduc în clasă și permit grupurilor diverse să se dezvolte unul lângă altul, în beneficiul tuturor.

Ce este practica incluzivă?

Practica incluzivă poate fi definită drept atitudinile și metodele care asigură accesul tuturor elevilor la învățământul general. Toată lumea se străduiește să se asigure că toți elevii se simt bineveniți și apreciați și că primesc sprijinul potrivit pentru a-și dezvolta competențele și a-și atinge obiectivele. Atunci când educația este cu adevărat incluzivă, aceasta poate fi benefică pentru toți elevii, nu doar pentru elevii cu dizabilități.

Filosofia educației incluzive printre elevi

Filozofia educației incluzive trebuie să se răsfrângă asupra tuturor dimensiunilor din cadrul vieții școlare.

Dimensiunea culturală - Toți membrii din cadrul instituțiilor școlare trebuie să se ghideze după dezideratul comun al școlii incluzive, iar acest lucru poate fi văzut foarte ușor în modul de abordare la nivel de instituție școlară.

Dimensiunea strategică – Epicentrul culturii școlare și dezvoltării strategiilor viitoare ale școlii trebuie să aibă la bază filosofia educației incluzive. Acest lucru poate lua naștere prin adoptarea unor strategii care să vizeze implicarea tuturor elevilor în activități comune, ce au ca scop consolidarea relațiilor dintre aceștia.

Strategiile vizează capacitatea de rezolvare a problemelor din viața cotidiană a copiilor, având la bază un spirit cooperant și solidar.

Dimensiunea practică are în vedere aplicarea la nivelul clasei de elevi și la nivelul școlii per ansamblu a tuturor strategiilor ce vizează incluziunea copiilor indiferent de apartenență etnică sau socială, religie, naționalitate sau deficiență.

5 metode-cheie în construirea unui climat incluziv în sala de clasă

1. Cunoaște elevii și lasă-i și pe ei să te cunoască pe tine

Stabilirea unei legături cu elevii necesită timp, dar putem începe chiar cu primele zile de școală. Creând oportunități pentru ca elevii să vă împărtășească interesele, provocările și aspirațiile lor, dar și invers, se creează o legătură care poate continua să crească. Gândiți-vă la ceea ce a funcționat pentru tine în trecut și la ceea ce nu a funcționat; ce puteți face în mod constant pentru a vă conecta cu fiecare elev?

2. Creează un spațiu sigur pentru ca elevii să împărtășească valori cheie în procesul de incluziune

Elevii au nevoie, de asemenea, de timp explicit pentru a stabili conexiuni cu colegii lor. Împărțiți în mod regulat elevii în noi grupuri mici și folosiți strategia "Văd, gândesc, mă întreb" pentru a digera ceva despre care au învățat sau un eveniment de actualitate care ar putea fi în mintea lor. Prin modelarea modului în care ar trebui să funcționeze acest lucru și prin crearea unor norme de grup, elevii pot avea conversații fructuoase care să dezvolte empatia și să împărtășească opinii diferite într-un mod respectuos. Consolidarea abilităților socio-emoționale, cum ar fi empatia, recunoștința și compasiunea, în sala de clasă încurajează interacțiunile pozitive între elevi.

3. Planifică procesul didactic într-o varietate de moduri

Există din ce în ce mai multe dovezi care arată că lecțiile gamificate influențează în mod pozitiv implicarea elevilor. Pentru a apela la diferite stiluri de învățare, reimaginați lecțiile existente, în special cele care au senzația că sunt încărcate de prelegeri, cu videoclipuri noi,

cărți și activități digitale, care să încurajeze o învățare activă. Un studiu realizat de Canadian Journal of Action Research, care a comparat implicarea elevilor cu lecțiile gamificate față de lecțiile tradiționale alternative, a constatat că elevii au prezentat scoruri medii mai mari în clasă atât pentru concentrare, cât și pentru atenție în timpul învățării bazate pe jocuri digitale.

Un conținut de învățare variat, care face apel la diferite interese ale elevilor, la diferite metode și strategii este la fel de esențial ca și stilul de instruire. Oferiți elevilor șansa de a învăța despre provocările societății, istorie, echitate și egalitate, dar și despre evenimente actuale prin diferite mijloace și faceți ca unitatea să culmineze cu un proiect bazat pe echipă.

4. Alegeți literatură care să sublinieze importanța incluziunii

O parte a predării sensibile la cultură include oferirea elevilor de povești și opere literare care evidențiază experiența umană. Includeți povești despre diferite culturi, etnii, refugiați, precum și povești care includ explicații despre diferitele deficiențe.

Cărți care îndeamnă la incluziune

Iată o listă de cărți care promovează incluziunea, utilă pentru biblioteca clasei:

Cărțile prezentate fac parte din seria „Vreau să înțeleg”.

Sunt nou în cartier

Prezintă povestea unui copil şi a familiei lui care trec prin experienţa emoţionantă a mutării. Această carte se adresează copiilor cu vârsta peste 4 ani și este un instrument bun pentru a iniţia comunicarea dintre părinți şi copil. Oferă copilului posibilitatea să vorbească despre sentimentele lui referitoare la mutare, fie că sunt bune sau rele. Nu în ultimul rând, îl ajută pe copil să privească cu alți ochi noul copil mutat în cartier sau colegul proaspăt mutat în sala de clasă.

Am hipoacuzie, dar nu este un obstacol

Scopul acestei cărți este acela de a recunoaşte existenţa hipoacuziei şi a deficienţei de auz în rândul copiilor, în timp ce explorează câteva adevăruri, precum şi resurse disponibile pentru persoanele cu deficienţă de auz. Promovează înţelegerea şi acceptarea copiilor care au diverse probleme de auz, prin eliminarea oricărei discriminări.

Am dislexie, dar învăţ cu entuziasm

Cartea prezintă povestea unei fetițe care avea dificultăți de scriere și citire. Se adresează copiilor cu vârsta peste 5 ani, pentru care va fi mai ușor să empatizeze și să vină în ajutorul unei persoane care întâmpină astfel de provocări.

Şi eu pot! La fel ca tine, pot face aproape orice!

Copilul din această poveste trebuie să stea într-un scaun cu rotile. Uneori, se simte rău pentru că colegii săi de clasă nu-l implică în activități. Într-o zi, urmărindu-și prietenii jucând baschet, are o idee. El decide că, chiar dacă e într-un scaun cu rotile, și el poate învăța să joace.

Am ADHD, dar învăț să-l controlez!

Cartea prezintă povestea unui copil care are ADHD - tulburare de deficit de atenție. Copilul este perceput ca fiind indisciplinat și incapabil de a urma instrucțiuni. Copiilor le va fi mai ușor să identifice această tulburare și să fie poate, un pic mai atenți și înțelegători cu colegii lor.
5. Împărtășiți poveștile cu tematică incluzivă sau aduceți un invitat extern care să vorbească despre asta

Potrivit unui articol publicat în Economics of Education Review, atunci când elevii se pot identifica cu originea rasială sau etnică a unui profesor sau a unui vorbitor invitat, este mai probabil ca aceștia să aibă performanțe mai bune și să fie mai implicați, deoarece văd un potențial model de rol sau mentor în acea persoană. Prin invitarea unui vorbitor, le oferi elevilor acces la o experiență de învățare autentică pe care altfel nu ar putea să o aibă niciodată.

Strategii care susțin incluziunea în sala de clasă

Strategiile incluzive permit elevului cu nevoi speciale să participe la experiențele de învățare echitabile, asemeni celorlalți colegi Acest lucru se realizează prin efectuarea de ajustări în ceea ce privește modul de evaluare sau de învățare.

Ajustările la predare, învățare și evaluare nu ar trebui să aibă impact asupra judecăților făcute cu privire la rezultatele elevilor. Ajustările în materie de predare, învățare și evaluare pot fi grupate în cinci domenii generale:

1. Calendarul - cantitatea de timp alocată

2. Programarea - momentul în care are loc evaluarea

3. Cadrul - locul în care se realizează evaluarea

4. Prezentare - modul în care o evaluare apare sau este comunicată transparent tuturor elevilor

5. Răspuns - modul în care un elev răspunde la evaluare.

Notă: Se pot utiliza mai multe strategii incluzive.

Școlile incluzive sunt cele mai eficiente mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, de creare a unor comunități primitoare, de construire a unei societăți incluzive și de realizare a educației pentru toți. Declarația de la Salamanca, UNESCO 1994

Elaborarea strategiilor incluzive

- Oferiți mai multe oportunități pentru ca elevii să demonstreze ceea ce știu și pot face.

- Planificați din timp orice schimbare și vorbiți cu elevii despre asta.

- Selectați anumite schimbări care sunt adecvate pentru fiecare elev în parte.

- Implicați elevul în alegerea strategiei.

- Asigurați-vă că elevul este familiarizat cu strategia care urmează să fie utilizată.

- Țineți cont de punctele forte ale elevului în materie de învățare atunci când planificați activitățile.

- Revizuiți și perfecționați în mod regulat strategiile și metodele folosite.

UNICEF - politici care sprijină incluziunea

Pentru a reduce decalajul educațional pentru copiii cu nevoi speciale, UNICEF sprijină eforturile guvernelor de a promova și monitoriza sistemele de educație incluzivă. Activitatea noastră se concentrează pe patru domenii cheie:

UNICEF promovează educația incluzivă în cadrul unor discuții, evenimente la nivel înalt și alte forme de informare orientate către factorii de decizie politică și publicul larg.

Conștientizare: UNICEF atrage atenția asupra necesităților copiilor cu nevoi speciale prin efectuarea de cercetări și organizarea de mese rotunde, ateliere de lucru și alte evenimente pentru partenerii guvernamentali.

Consolidarea capacităților: UNICEF consolidează capacitatea sistemelor educaționale din țările partenere prin formarea profesorilor, a administratorilor și a comunităților și prin oferirea de asistență tehnică guvernelor.

Sprijin pentru implementare: UNICEF oferă asistență în ceea ce privește monitorizarea și evaluarea în țările partenere pentru a reduce decalajul de implementare dintre politică și practică.

Astfel că, indiferent de cultură, etnie, religie sau deficiențe, școala ar trebui să devină locul în care toți elevii se simt în siguranță, se simt respectați și ascultați.

Bibliografie:

1. Gherguț, A. (2016)], Educația incluzivă și pedagogia diversității, Editura Polirom, Iași.

2. Gherguț, A., Frumos, L. (2019)], Educaţia Incluzivă.

3. Velișco, N., (coord.), (2017)], Educație incluzivă,.

4. Gherguț, A. (2013)], Sincretism pedagogic în educația incluzivă, Editura Polirom, Iași. [1, 2]

5. UNICEF România (2012)], Set de instrumente pentru profesorii din România: Educația incluzivă.

6. Ministerul Educației (2014)], Ghid: Crearea serviciilor de educație incluzivă în instituția de educație timpurie.

7. Institutul de Științe ale Educației, UNICEF Moldova (2015)], Evaluarea standardelor educaționale. Ghid metodologic.

Incluziunea – punte către o școală pentru toți

Prof. înv. primar: Vlad Sanda
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu"
Localitate Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Într-o societate aflată într-o continuă schimbare, educația are rolul de a forma nu doar elevi bine pregătiți academic, ci și oameni capabili să înțeleagă, să respecte și să valorifice diversitatea umană. Incluziunea reprezintă unul dintre cele mai importante principii ale școlii moderne, deoarece oferă fiecărui copil șansa de a învăța, de a se dezvolta și de a se simți acceptat într-un mediu sigur și echilibrat.

Școala incluzivă nu înseamnă doar integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în colectivele obișnuite, ci și construirea unui climat bazat pe respect, empatie și egalitate de șanse. Fiecare elev este unic, având propriul ritm de dezvoltare, propriile nevoi și propriile resurse interioare. Tocmai de aceea, educația trebuie să ofere sprijin și oportunități reale tuturor copiilor, fără discriminare.

Formarea unei școli pentru toți

Educația incluzivă pornește de la ideea fundamentală că fiecare copil are dreptul la educație de calitate, indiferent de particularitățile sale fizice, intelectuale, sociale sau culturale. În prezent, școala nu mai poate funcționa după modele rigide, deoarece societatea modernă presupune acceptarea și valorizarea diversității umane.

Incluziunea școlară reprezintă procesul prin care toți elevii sunt integrați activ în viața școlii și beneficiază de condiții reale pentru a învăța și pentru a se dezvolta armonios. Acest proces nu presupune doar prezența fizică a copilului în clasă, ci și participarea activă la activitățile educative, sociale și culturale.

Într-o școală incluzivă, fiecare elev este important. Diferențele dintre copii sunt privite ca resurse educaționale, iar profesorii au rolul de a adapta procesul instructiv-educativ astfel încât fiecare copil să își poată valorifica potențialul.
Incluziunea contribuie la dezvoltarea unei atmosfere bazate pe respect, sprijin reciproc și colaborare. Elevii învață încă de mici să accepte diversitatea și să construiască relații sănătoase cu cei din jur. Astfel, școala devine un spațiu al echilibrului și al formării caracterului.

Importanța incluziunii în mediul școlar

Incluziunea școlară contribuie la dezvoltarea unei comunități educaționale în care diferențele nu sunt privite ca obstacole, ci ca surse de învățare și îmbogățire reciprocă. Copiii care cresc într-un mediu incluziv învață să fie mai toleranți, mai cooperanți și mai deschiși față de cei din jur.
În același timp, elevii cu dificultăți de învățare sau cu cerințe educaționale speciale dobândesc încredere în sine și sentimentul apartenenței la grup. Atunci când sunt susținuți și încurajați, acești copii pot obține rezultate remarcabile și își pot valorifica potențialul.
Rolul cadrului didactic este esențial în realizarea unei educații incluzive autentice. Profesorul devine mediator al relațiilor dintre elevi, model de toleranță și sprijin pentru fiecare copil. Prin metode interactive, activități diferențiate și colaborare permanentă cu familia, cadrul didactic poate crea un mediu favorabil dezvoltării tuturor elevilor.

Rolul profesorului în promovarea incluziunii

Cadrul didactic are un rol esențial în dezvoltarea unei educații incluzive autentice. Profesorul este cel care creează climatul clasei, stabilește relațiile dintre elevi și contribuie la dezvoltarea unei atmosfere bazate pe respect și înțelegere.
Un profesor care promovează incluziunea trebuie să manifeste empatie, răbdare și disponibilitate pentru adaptarea activităților la nevoile elevilor. Prin metode moderne de predare, activități interactive și evaluare diferențiată, cadrul didactic poate sprijini progresul fiecărui copil.

De asemenea, colaborarea cu familia și cu specialiștii din domeniul educației speciale este foarte importantă. Atunci când școala și familia lucrează împreună, copilul beneficiază de sprijin constant și de un mediu favorabil dezvoltării.
Profesorul are și responsabilitatea de a combate stereotipurile și discriminarea. Prin activități educative, jocuri de rol, proiecte și discuții tematice, elevii pot înțelege mai bine importanța respectului și a acceptării diferențelor.

Diversitatea – o valoare a educației moderne

Diversitatea există în fiecare clasă și se manifestă prin diferențe de personalitate, ritm de învățare, cultură, experiențe de viață sau nivel de dezvoltare. O școală incluzivă recunoaște aceste diferențe și le transformă în oportunități educaționale.
Acceptarea diversității contribuie la formarea unor generații mai echilibrate și mai responsabile social. Elevii învață să comunice, să colaboreze și să construiască relații bazate pe respect reciproc. Astfel, incluziunea devine nu doar un obiectiv educațional, ci și un pas important către o societate mai unită și mai umană.

În acest context, activitățile de grup, proiectele comune și implicarea elevilor în acțiuni educative și sociale reprezintă modalități eficiente de dezvoltare a spiritului civic și a empatiei.

Beneficiile educației incluzive

Educația incluzivă aduce beneficii atât elevilor cu cerințe educaționale speciale, cât și colegilor lor. Copiii care învață într-un mediu incluziv devin mai toleranți, mai cooperanți și mai deschiși către comunicare.

Elevii cu dificultăți de învățare își dezvoltă încrederea în sine și sentimentul apartenenței la grup. Ei au posibilitatea de a participa activ la activitățile școlare și de a-și dezvolta abilitățile într-un mediu stimulativ și prietenos.

În același timp, colegii lor învață să ofere sprijin, să manifeste empatie și să respecte diversitatea umană. Relațiile dintre elevi devin mai apropiate, iar climatul clasei este unul pozitiv.

Educația incluzivă contribuie și la reducerea marginalizării și a discriminării. O societate în care copiii cresc împreună, indiferent de diferențele dintre ei, va deveni o societate mai echilibrată și mai solidară.

Strategii pentru promovarea incluziunii

Pentru ca incluziunea să devină realitate, este necesară implicarea tuturor factorilor educaționali: școală, familie și comunitate. Printre strategiile care pot sprijini educația incluzivă se numără:

- adaptarea metodelor de predare la nevoile elevilor;
- utilizarea activităților interactive și colaborative;
- promovarea respectului și a comunicării deschise;
- implicarea familiei în procesul educativ;
- dezvoltarea parteneriatelor între școală și comunitate;
- încurajarea participării tuturor elevilor la activitățile școlare.

Un mediu educațional incluziv presupune sprijin emoțional, înțelegere și valorizarea fiecărui copil. Atunci când elevii se simt acceptați și apreciați, motivația pentru învățare crește, iar relațiile dintre colegi devin mai armonioase.

Incluziunea și parteneriatul școală–familie

Familia reprezintă primul mediu educațional al copilului, iar colaborarea dintre școală și familie este esențială pentru succesul incluziunii. Părinții trebuie implicați activ în procesul educativ și sprijiniți pentru a înțelege nevoile copiilor.

Comunicarea constantă dintre profesori și părinți contribuie la identificarea dificultăților și la găsirea unor soluții eficiente pentru sprijinirea elevilor. Atunci când familia și școala colaborează, copilul se simte în siguranță și are mai multă încredere în propriile capacități.

De asemenea, comunitatea locală are un rol important în promovarea incluziunii. Instituțiile culturale, organizațiile și autoritățile locale pot susține proiecte educaționale care încurajează egalitatea de șanse și participarea tuturor copiilor la viața comunității.

Activitățile extracurriculare, campaniile de informare și proiectele comune reprezintă modalități eficiente de promovare a unei culturi a incluziunii și a solidarității.

Incluziunea reprezintă cheia unei educații moderne și echitabile. O școală în care fiecare copil este respectat și susținut devine un spațiu al dezvoltării armonioase și al performanței autentice.

Prin promovarea egalității de șanse, a empatiei și a colaborării, educația incluzivă contribuie la formarea unor oameni capabili să construiască o societate bazată pe respect și solidaritate. Viitorul educației depinde de capacitatea noastră de a transforma diversitatea într-o resursă și de a oferi fiecărui copil șansa de a reuși.

Bibliografie:

- Cucoș, Constantin – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014.
- Vrășmaș, Traian – *Școala și educația pentru toți*, Editura Miniped, București, 2001.
- UNESCO – *Educație incluzivă și egalitate de șanse*, 2020.
- Verza, Emil – *Psihopedagogie specială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2011.

Incluziunea – șansa fiecărui copil la educație

Prof. înv. primar: Călcîea Raluca
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”
Roșiori de Vede, jud. Teleorman

Educația reprezintă fundamentul dezvoltării unei societăți moderne și echilibrate. În contextul actual, școala are responsabilitatea de a oferi fiecărui copil posibilitatea de a învăța și de a se dezvolta într-un mediu bazat pe respect, egalitate și acceptare. Din această perspectivă, incluziunea a devenit un principiu esențial al educației contemporane.

Incluziunea presupune participarea tuturor copiilor la activitățile școlare, indiferent de diferențele dintre ei. Fiecare elev are propriul ritm de învățare, propriile nevoi și propriile capacități, iar rolul școlii este de a valorifica aceste particularități și de a crea oportunități egale pentru toți.

Conceptul de educație incluzivă

Educația incluzivă urmărește integrarea tuturor elevilor în comunitatea școlară și adaptarea procesului educațional la nevoile fiecăruia. Școala incluzivă nu înseamnă doar prezența copiilor în sala de clasă, ci și participarea lor activă la viața școlii.

Un sistem educațional incluziv promovează respectul pentru diversitate și încurajează colaborarea dintre elevi. Diferențele dintre copii nu trebuie considerate obstacole, ci resurse importante pentru dezvoltarea relațiilor sociale și pentru formarea unei societăți mai tolerante.

Prin incluziune, elevii învață să accepte diversitatea și să dezvolte relații bazate pe empatie și sprijin reciproc. Astfel, școala devine un spațiu al echilibrului și al dezvoltării armonioase.

Profesorul are un rol esențial în crearea unui climat educațional incluziv. Atitudinea cadrului didactic influențează relațiile dintre elevi și contribuie la formarea unui mediu bazat pe respect și colaborare.

Un profesor care promovează incluziunea trebuie să manifeste răbdare, empatie și flexibilitate în organizarea activităților didactice. Adaptarea strategiilor de predare și utilizarea metodelor interactive permit implicarea activă a tuturor elevilor în procesul de învățare.

Activitățile de grup, jocurile educative și proiectele colaborative contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă și la îmbunătățirea relațiilor dintre copii. De asemenea, profesorul trebuie să încurajeze comunicarea și să combată orice formă de discriminare.

Un principiu fundamental al incluziunii este egalitatea de șanse. Fiecare copil trebuie să beneficieze de acces la educație și de condiții favorabile dezvoltării personale și profesionale.

Egalitatea de șanse nu presupune tratarea identică a tuturor elevilor, ci oferirea sprijinului necesar în funcție de nevoile fiecăruia. Unii copii au nevoie de mai multă susținere, de metode diferite de predare sau de activități adaptate pentru a putea progresa.

Prin promovarea egalității de șanse, școala contribuie la reducerea discriminării și a excluziunii sociale. Elevii învață să respecte drepturile celorlalți și să dezvolte relații bazate pe solidaritate și cooperare.

Educația incluzivă aduce beneficii atât elevilor cu dificultăți de învățare, cât și colegilor lor. Copiii care învață într-un mediu incluziv devin mai toleranți, mai deschiși și mai cooperanți.

Elevii cu cerințe educaționale speciale dobândesc mai multă încredere în sine și sentimentul apartenenței la grup. Ei au posibilitatea de a participa activ la activitățile școlare și de a-și valorifica potențialul.

În același timp, colegii lor învață să ofere sprijin, să manifeste empatie și să accepte diversitatea umană. Relațiile dintre elevi devin mai armonioase, iar climatul școlar este unul pozitiv.

Incluziunea contribuie și la pregătirea copiilor pentru viața socială. O societate în care elevii cresc și învață împreună va deveni o societate mai echilibrată și mai solidară.

Familia are un rol important în dezvoltarea copilului și în susținerea procesului educațional. Colaborarea dintre școală și familie este esențială pentru succesul incluziunii.

Comunicarea permanentă dintre profesori și părinți contribuie la identificarea dificultăților și la găsirea unor soluții eficiente pentru sprijinirea elevilor. Atunci când familia și școala colaborează, copilul beneficiază de un mediu stabil și sigur.

Implicarea părinților în activitățile școlare și extracurriculare contribuie la dezvoltarea unui parteneriat educațional solid și la formarea unei comunități bazate pe respect și responsabilitate.

Incluziunea reprezintă o componentă esențială a educației moderne și o condiție importantă pentru dezvoltarea unei societăți echilibrate. O școală incluzivă oferă fiecărui copil șansa de a învăța, de a se dezvolta și de a-și construi încrederea în propriile capacități.

Prin promovarea respectului, a empatiei și a egalității de șanse, educația incluzivă contribuie la formarea unor generații mai tolerante și mai responsabile. Viitorul societății depinde de capacitatea noastră de a transforma diversitatea într-o resursă și de a construi o școală pentru toți copiii.

Bibliografie:

1. Cucoș, Constantin – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014.
2. Vrășmaș, Traian – *Educația incluzivă și școala pentru toți*, Editura Miniped, București, 2001.
3. Verza, Emil – *Psihopedagogie specială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2011.
4. UNESCO – *Educație incluzivă și egalitate de șanse*, 2020.

Incluziunea elevilor cu CES în sala de clasă

Prof. înv. primar Cîrnaru Ancuța Cristina

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Loc. Roșiori de Vede, Jud. Teleorman

Incluziunea educațională reprezintă un principiu fundamental al sistemului de învățământ modern, bazat pe ideea egalității de șanse și a respectului pentru diversitate. Elevii cu cerințe educaționale speciale (CES) sunt acei copii care prezintă dificultăți de învățare, dizabilități fizice sau intelectuale, tulburări de comportament ori alte nevoi specifice care necesită adaptarea procesului educațional. Integrarea acestora în învățământul de masă nu este doar un drept, ci și o necesitate pentru dezvoltarea unei societăți incluzive și echitabile.

Conceptul de incluziune presupune mai mult decât simpla prezență a elevilor cu CES într-o clasă obișnuită. Acesta implică participarea activă a tuturor elevilor la procesul de învățare și adaptarea mediului educațional astfel încât fiecare copil să se simtă acceptat și sprijinit. Incluziunea promovează respectul reciproc, colaborarea și empatia, contribuind la formarea unor valori sociale importante încă din perioada școlară.

Un rol esențial în realizarea incluziunii îl are cadrul didactic. Profesorul trebuie să creeze un climat pozitiv în clasă, bazat pe acceptare și încurajare, și să utilizeze metode didactice variate, adaptate nevoilor individuale ale elevilor. Diferențierea instruirii este una dintre cele mai importante strategii în acest sens.

În plus, utilizarea materialelor didactice adaptate este esențială pentru sprijinirea elevilor cu CES.

Un alt aspect important al incluziunii este evaluarea adaptată.

Colaborarea între cadrele didactice, specialiști și familie este esențială pentru succesul incluziunii.

Incluziunea aduce beneficii nu doar elevilor cu CES, ci întregii clase.

Cu toate acestea, implementarea incluziunii poate întâmpina dificultăți.

Pentru a depăși aceste obstacole, este necesară formarea continuă a profesorilor.

Un alt element important este promovarea unei culturi școlare incluzive.

În concluzie, incluziunea elevilor cu CES în sala de clasă reprezintă un proces complex.

Incluziunea copiilor cu CES în sala de clasă

Profesor: Dincă Adriana

Școala Gimnazială „Anghel Manolache”

Localitatea Scrioaștea, Județul Teleorman

Educația incluzivă reprezintă una dintre direcțiile esențiale ale sistemului educațional modern, având la bază principiul egalității de șanse pentru toți copiii. Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă nu este doar o obligație legală, ci

și o necesitate morală și socială, care contribuie la dezvoltarea unei societăți echitabile și deschise diversității.

Copiii cu CES includ elevi care prezintă dificultăți de învățare, dizabilități fizice, tulburări de dezvoltare sau de comportament. Acești copii au nevoie de sprijin suplimentar pentru a se integra și a progresa în mediul școlar. Școala incluzivă își propune să răspundă acestor nevoi prin adaptarea conținuturilor, a metodelor de predare și a modalităților de evaluare.

Un rol esențial în realizarea incluziunii îl are cadrul didactic. Profesorul trebuie să manifeste flexibilitate, empatie și creativitate în organizarea activităților didactice. Diferențierea instruirii este o strategie fundamentală, care presupune adaptarea sarcinilor în funcție de nivelul și ritmul fiecărui elev. Astfel, se pot utiliza metode variate precum învățarea prin joc, activități interactive, suport vizual sau lucrul în echipă.

De asemenea, colaborarea între cadrele didactice, părinți și specialiști este extrem de importantă. Profesorii de sprijin, psihologii și logopezii contribuie la dezvoltarea unor planuri educaționale personalizate, care să răspundă nevoilor fiecărui copil. Comunicarea constantă între școală și familie asigură continuitatea intervenției educaționale.

Climatul din clasă are un impact major asupra succesului incluziunii. Este necesar ca mediul educațional să fie unul sigur, prietenos și lipsit de discriminare. Promovarea valorilor precum respectul, toleranța și empatia contribuie la integrarea eficientă a copiilor cu CES și la dezvoltarea armonioasă a tuturor elevilor.

Cu toate beneficiile sale, incluziunea poate întâmpina diverse dificultăți, precum lipsa resurselor materiale, numărul mare de elevi în clasă sau insuficienta formare a cadrelor didactice. Cu toate acestea, prin implicare, formare continuă și sprijin instituțional, aceste obstacole pot fi depășite.

În concluzie, incluziunea copiilor cu CES în sala de clasă reprezintă un proces complex, dar esențial pentru dezvoltarea unui sistem educațional modern. Prin adaptare, colaborare și deschidere, școala poate deveni un spațiu în care fiecare copil este valorizat și sprijinit să își atingă potențialul maxim.

Educația formală versus educația nonformală: elemente comune și distinctive

Profesor: Biță Simona
Școala Gimnazială Apele Vii, Județul Dolj

1. Introducere

Educația reprezintă un fenomen social complex, o necesitate de bază pentru dezvoltarea individului și progresul societății. În societatea contemporană, educația nu mai este privită doar ca un proces instituționalizat, ci ca un continuum în care se regăsesc multiple forme de învățare. În acest context, se impune analiza comparativă între două dimensiuni importante ale educației: educația formală și educația nonformală.
Educația formală este sistemul de învățământ structurat și recunoscut oficial, care se desfășoară în instituții acreditate și care acordă diplome și certificate. Educația nonformală, în schimb, este un proces organizat de învățare dar care are loc în afara sistemului formal, fără a conduce în mod obligatoriu la obținerea unei diplome recunoscute oficial.
Lucrarea Legislație și politici educaționale (2020) a lui Adrian Nicolescu oferă cadrul conceptual și legislativ necesar pentru a înțelege modul în care aceste două forme de educație funcționează, se intersectează și se diferențiază în România și în sistemele europene contemporane.

2. Conceptul de educație formală

2.1. Definire și trăsături generale
Educația formală este acea formă de educație care se desfășoară în instituțiile de învățământ organizate pe nivele și trepte (preșcolar, primar, gimnazial, liceal, universitar) și este reglementată de cadrul legislativ național și internațional. Aceasta se caracterizează prin:
-existența unui curriculum stabilit la nivel oficial;
-cadre didactice acreditate;
-finalitatea prin competențe, certificări și diplome recunoscute oficial;
-evaluare și ierarhizare rigidă a cunoștințelor;
-structură ierarhică și etapizată.
Conform lui Nicolescu, educația formală reprezintă „forma dominantă de organizare a procesului educațional, reglementată legal și sprijinită de politici publice, fiind responsabilă de pregătirea generală și profesională standardizată a cetățenilor” (Nicolescu, 2020).
2.2. Legislația educației formale în România
România, ca stat membru al Uniunii Europene, și-a aliniat legislația educațională la standardele europene prin Legea Educației Naționale nr. 1/2011 și modificările ulterioare. Legislația românească prevede:
-dreptul la educație pentru toți copiii;
-obligativitatea învățământului primar;
-structura ciclurilor de învățământ;

-normele de organizare și funcționare ale instituțiilor de învățământ.
Nicolescu pune accent pe faptul că politicile educaționale care vizează educația formală sunt rezultatul unui proces democratic de dialog între factorii decizionali, societate civilă și experți educaționali, pentru a asigura coerența între cerințele socio-economice și formarea de competențe.

3. Conceptul de educație nonformală

3.1. Definire și trăsături fundamentale

Educația nonformală cuprinde acele activități de învățare structurate dar care nu se desfășoară în cadrul instituțiilor formalizate de învățământ. Aceasta include, de exemplu:
-programe de formare organizațională,
-activități de voluntariat,
-ateliere și cursuri organizații non-profit,
-activități culturale și recreative.
Educația nonformală se caracterizează prin:
-flexibilitate;
-orientare spre dezvoltare personală și socială;
-lipsa diplomelor sau certificărilor obligatorii;
-accent pe competențe practice și experiențe directe;
-implicarea voluntară a participanților.
În Legislație și politici educaționale, Nicolescu subliniază faptul că educația nonformală „nu este un substitut al educației formale, ci o completare a acesteia, oferind oportunități alternative de învățare și dezvoltare continuă” (Nicolescu, 2020).

3.2. Rolul educației nonformale în societatea actuală

Educația nonformală răspunde nevoilor generate de o societate în schimbare rapidă: flexibilitatea pieței muncii, transformările tehnologice și necesitatea competențelor transversale. Ea oferă:
-posibilitatea adaptării rapide la noi cerințe profesionale;
-oportunități de învățare continuă pe tot parcursul vieții;
-dezvoltarea competențelor soft: comunicare, colaborare, leadership.
Nicolescu notează că trendul actual al politicilor europene este de a recunoaște valoarea educației nonformale și de a integra rezultatele acesteia în sistemele oficiale de certificare a competențelor.

4. Elemente comune entre educația formală și cea nonformală

Deși diferite, cele două forme de educație împărtășesc unele caracteristici importante:

4.1. Scopul de dezvoltare al individului

Atât educația formală, cât și cea nonformală urmăresc dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a individului. Ele contribuie la:
-dobândirea de cunoștințe;
-dezvoltarea competențelor;
-formarea unei atitudini proactive și responsabile.

4.2. Procese intenționate și structurate

Ambele forme implică procese deliberate de învățare. Chiar dacă nonformalul este mai flexibil, activitățile sale sunt planificate și urmăresc atingerea unor obiective de învățare.

4.3. Valoare socială și economică

Atât educația formală, cât și cea nonformală au impact asupra societății: reducerea șomajului, creșterea incluziunii sociale și dezvoltarea capitalului uman. Nicolescu subliniază faptul că politicile educaționale moderne acordă importanță ambelor dimensiuni pentru ca fiecare cetățean să beneficieze de un învățământ holistic.

5. Elemente distinctive

5.1. Reglementare și recunoaștere oficială

– Educația formală este strict reglementată prin acte normative naționale și europene, iar diplomele emise au valoare juridică și profesională.

– Educația nonformală nu este obligatoriu recunoscută oficial, iar certificările (dacă există) nu au aceeași greutate în sistemul de angajare formal.

5.2. Structură și metodologie

Educația formală urmează un curriculum stabilit, etape clare și metode didactice standardizate. În nonformal:

-planurile de învățare sunt flexibile,

-metodele sunt interactive și experiențiale,

-accentul este pus pe participare și reflecție.

5.3. Evaluare și standardizare

În educația formală, evaluarea este sistematică și se bazează pe examene, teste și criterii oficiale. În educația nonformală evaluarea este mai puțin formală, orientată spre dezvoltare și feedback constructiv.

5.4. Finalitate și motivație

Participanții din educația formală sunt adesea motivați de obținerea unei diplome sau calificări. În educația nonformală, motivația poate fi intrinsecă: dorința de învățare, interesul personal sau implicarea socială.

Nicolescu evidențiază că aceste distincții nu sugerează un raport de superioritate între cele două forme, ci mai degrabă complementaritatea lor în cadrul unui sistem educațional modern și incluziv.

6. Interdependențe și complementaritate

6.1. Integrarea nonformalului în formal

Politicile educaționale moderne, inclusiv cele din România, tind spre recunoașterea competențelor dobândite nonformal prin:

-echivalarea unor credite educaționale;

-includerea în portofolii de competențe;

-stabilirea mecanismelor de validare și certificare nonformală.

Această tendință reflectă necesitatea unui sistem educațional flexibil și adaptat nevoilor societății actuale.

6.2. Învățarea pe tot parcursul vieții

Atât educația formală, cât și cea nonformală sunt piloni ai conceptului european de „învățare pe tot parcursul vieții”, care valorizează:

-diversitatea formelor de învățare;
-mobilitatea participanților între diferite forme;
-adaptabilitatea sistemelor educaționale.
Nicolescu argumentează că viitorul educației stă în interconectarea acestor forme, punând accent pe recunoașterea transversală a competențelor.

7. Concluzii

Comparând educația formală și cea nonformală, se desprind câteva idei centrale:
-ambele forme contribuie semnificativ la dezvoltarea individului;
-educația formală asigură structura, standardizarea și recunoașterea oficială;
-educația nonformală oferă flexibilitate, orientare practică, experiență directă;
-complementaritatea acestora este esențială pentru un sistem educațional adecvat cerințelor actuale;
-politicile educaționale moderne promovează recunoașterea reciprocă și integrarea efectelor educației nonformale în cadrul sistemului formal.
Într-o societate globalizată și dinamică, educația nu trebuie să se limiteze la granițele instituțiilor formale, ci să valorifice potențialul învățării în toate formele ei, pentru a forma cetățeni competenți, responsabili și adaptabili.

Bibliografie

1. Nicolescu, Adrian (2020). Legislație și politici educaționale. Craiova: Editura SITECH

Educaţia interculturală

Profesor: Voiculescu Ștefania

Şcoala Gimnazială „ Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Problematica educaţiei contemporane este reverberaţia în câmpul educaţional a problematicii lumii contemporane, căreia îi sunt specifice:

- caracterul universal- nicio ţară nu se poate plasa în afara acestei problematici;
- caracterul global- afectează toate sectoarele vieţii sociale;

• evoluţie rapidă şi imprevizibilă- oamenii sunt puşi în faţa unor situaţii complexe pentru care nu au soluţii adecvate;

• caracterul pluridisciplinar;

• caracterul presant- pentru soluţionarea problemelor sunt necesare răspunsuri prompte, ingeniozitate şi eforturi financiare.

În faţa acestor imperative, responsabilii educaţiei din diferite ţări se plasează pe două poziţii diferite. De pe poziţia celor sceptici, şcoala este văzută în declin, sistemul educaţional nefiind capabil să pregătească lumea de mâine. De pe poziţia celor optimişti, şcoala dispune de resursele necesare pentru constituirea viitorului, fiind însă nevoie să îşi adapteze serviciile educaţionale la exigenţele dezvoltării lumii contemporane. Să nu uităm, totuşi, că omul este o fiinţă culturală şi, în consecinţă, una educabilă. Educaţia în perspectiva deschiderii către valori multiple reprezintă un demers pe deplin justificat, întrucât vizează o mai bună inserţie a individului într-o lume spirituală polimorfă şi dinamică.

Acest demers formativ vine atât în întâmpinarea deziderateloor individualităţii, prin valorizarea unor trăsături particulare, unice, ce merită a fi recunoscute sau amplificate, cât şi în profilul societăţii, asigurându-i un anumit grad de coerenţă, solidaritate şi funcţionalitate. Solidaritatea comunitară este potenţată prin felul cum se gestionează reproducerea marilor simboluri în interiorului spaţiului socio-cultural respectiv, dar şi prin modul cum este reglată deschiderea spre alte formaţiuni socioculturale. Educaţia interculturală presupune o nouă abordare a orizontului valorilor.

Problemele care se pun acum sunt cele legate de negocierea valorilor, de interpretarea lor, de juxtapunerea şi complementaritatea lor. Din recunoaşterea egalităţii valorice a culturilor nu trebuie trasă concluzia că toate sunt la fel şi că dispar unele diferenţe sau chiar divergenţe. Şcoala trebuie să releve şi să cultive aceste diferenţe, revalorizând noile expresii culturale în contextul mai larg, al comunităţii în care fiecare îşi găseşte locul potrivit. Obiectivul principal al educaţiei interculturale constă în pregătirea persoanelor pentru a percepe, accepta, respecta şi experimenta alteritatea. A face educaţie interculturală presupune ca însuşi procesul educaţional să se realizeze într-un mediu interacţional, prin punerea alături sau faţă în faţă a purtătorilor unor expresii culturale diferite. Desfăşurată în şcoală, educaţia interculturală îi vizează pe toţi elevii, autohtoni sau imigranţi, propunându-şi să îi sensibilizeze la toleranţă, solidaritate şi respectarea diversităţii. Conduite interculturale vizate:

- disponibilitatea spre a cunoaşte;

- acceptarea alterităţii dintr-o perspectivă neutră- de cele mai multe ori, celălalt este perceput fie ca similar / acceptat, fie ca duşman/ respins;

- aptitudinea de a percepe ceea ce este străin într-o manieră flexibilă prin refuzarea grilelor de lectură rigide, simplificatoare şi nivelatoare, care au avantajul de a fi familiare şi prin aceasta uşor de utilizat, dar sărăcesc realitatea de multe din dimensiunile sale;

- trăirea situaţiilor ambivalente fără teamă, ca premisă pentru acceptarea diferitului;

- dominarea şi înfrângerea fricii faţă de celălalt;

- capacitatea de a pune în discuţie şi a reformula propriile norme- sistemul referenţial socio-cultural ne determină comportamentul, iar prin recunoaşterea relativităţii acestui sistem, individul devine capabil să îl îmbunătăţească şi astfel să se adapteze mai uşor;

- atitudinea favorabilă de a experimenta moduri existenţiale, de gândire şi de raportare diferite;

- aptitudinea de a asuma conflicte, ca a treia şi cea mai pozitivă variantă de conduită în cazul divergenţelor, celelalte două fiind refuzul realităţii şi transformarea divergenţei în ostilitate;

- capacitatea de a dobândi identităţi mai largi (de european, de cetăţean al lumii), dezvoltând o loialitate de tip nou, în care să se integreze identităţile naţională, regională, profesională, socială.

Sarcina şcolii de astăzi este de a forma elevilor o conştiinţă europeană. Încă din clasele primare se impune cultivarea respectului faţă de cultura altor popoare. În acest sens, elevii trebuie în primul rând centraţi cultural, trebuie să cunoască foarte bine valorile propriei culturi, ca apoi să fie în stare a primi informaţii despre o altă cultură. Aşadar, rezultă că şcoala trebuie să fie mai întâi culturală şi apoi interculturală. Trebuie mers prin cultural spre intercultural. Noţiunea de educaţie multiculturală desemneaza totalitatea programelor educaţionale ce răspund necesităţilor impuse de coexistenţa într-un mediu multietnic. Scopul educaţiei multiculturale este de a facilita acomodarea grupurilor etnoculturale minoritare şi, în aceeaşi măsură, acomodarea şi deschiderea societăţii majoritare la modelurile culturale specifice grupurilor minoritare. Programele educaţionale multiculturale sunt fundamentate pe principiul diversităţii culturale şi a deschiderii societăţii contemporane; educaţia şi predarea interculturala sunt menite să concentreze atenţia elevilor spre propria identitate, cât şi spre valorile umane universale, egalitatea oportunităţilor educaţionale pentru toate grupurile din interiorul societăţii.

Educatia multiculturală este considerată a fi, prin demersurile antirasiale, antixenofobe, antidiscriminative şi de relativizare a culturilor existente, garantul unei societăţi multiculturale viabile, factor de stabilitate democratică şi de diminuare a conflictualităţii. Multiculturalismul european este o bogăţie potenţială cu condiţia să nu diminueze sau să anuleze identitate fiecărei culturi, şi se poate converti într-un veritabil interculturalism. Politicile educative şi culturale se cer a fi deschise nu numai în ceea ce priveşte valorile naţionale, ci şi cele internaţionale, deoarece cooperarea economică şi politică a devenit

imposibilă dacă nu se aliază cu spiritul de comprehensiune şi cooperare în domeniile culturii şi educaţiei.

O educaţie aptă să se fondeze pe diferenţă şi să se deschidă în faţa diverselor valori este singura capabilă să răspundă nevoilor Europei de astăzi şi de mâine. Educaţia inter- şi multiculturală se constituie în noi dimensiuni ale educaţiei, destinate formării la şcolari a unei conştiinţe europene, cultivării respectului şi solidarităţii faţă de cultura altor popoare, dezvoltarea unor comportamente şi atitudini inter- şi multiculturale, 17 implicând simultan afirmarea fiecărei culturi cu normele sale specifice, dar şi deschiderea către alte culturi, în perspectiva constituirii unei noi civilizaţii comune. Conceperea şi abordarea educaţiei din această dublă perspectivă duce la formarea unor comportamente specifice:

- aptitudinea de a comunica eficient;

- întărirea respectului de sine şi al altora;

- toleranţă faţă de opiniile diferite;

- adaptarea continuă la diversitatea culturală;

- fructificarea diferenţelor culturale şi a valorilor spirituale, locale şi generale, în beneficiu personal şi social;

- recunoaşterea egalităţii valorice a culturilor.

Accesul tuturor la educaţie înseamnă acordarea de şanse egale de promovare. Şcoala trebuie să asigure promovarea celor mai buni, să permită mobilitatea socială şi să favorizeze egalitatea şanselor. Trebuie insistat asupra faptului că şcoala are o funcţie dublă. Pe de o parte, prin conţinutul învăţământului are loc însuşirea unei limbi, unei culturi, unei ideologii naţionale şi unei memorii istorice. Persoanele şcolarizate în aceeaşi şcoală împărtăşesc nu doar aceeaşi limbă, ci şi ansamblul de cunoştinţe şi referinţe, implicite şi explicite. Pe de altă parte, şcoala constituie un spaţiu de integrare. În cadrul ei, elevii, indiferent de originea lor etnică, de apartenenţa la o biserică sau de originile sociale, sunt trataţi în mod egal.

Din perspectiva interculturală, este nevoie ca şcoala să promoveze „ataşamentul şi înţelegerea etnică şi să ajute elevii să dobândească deprinderi şi atitudini care să permită grupului etnic să dobândească putere de semnificare a marii culturi a lumii”(C. Cucoş). Orice societate este, prin definiţie, multiculturală, fiind alcătuită din grupuri ce diferă din punct de vedere cultural. Potrivit principiilor democratice este necesar a se corela egalitatea civilă şi politică a cetăţenilor cu respectarea ataşamentelor lor etnice sau religioase particulare, asigurând în acelaşi timp, unitatea societăţii prin cetăţenia comună şi libertatea individuală. Interculturalitatea presupune recunoaşterea „drepturilor culturale” ca făcând parte integrantă din drepturile individuale.

Când ne referim la „drepturi culturale” nu facem acest lucru în sensul intelectual al conceptului (dreptul la cunoaşterea ştiinţifică, la lectură etc.), ci în sensul drepturilor

individului de a poseda şi dezvolta, eventual în comun cu alţii din interiorul unui grup definit prin valori şi traditii împărtăşite, propria viaţă culturală, care să corespundă unei identităţi culturale distincte de aceea a altor indivizi sau grupuri. Şcolii îi revine rolul de a reflecta în curricula caracteristicile postmodernităţii şi ale globalizării, de a educa formatorii şi formabilii pentru a descoperi şi a înţelege unitatea existenţială a omenirii pe această planetă.

După monismul şi etnocentrismul şcolii din perioada anterioară, educaţia interculturală reprezintă o adevărată „dinamitare" a curriculei, impunând o reconsiderare, o reinterpretare şi o reformulare a scopurilor, conţinuturilor, strategiilor şi sistemelor sale de evaluare. Atâta timp cât societatea noastră devine din ce în mai pluriculturală, educaţia inter- şi multiculturală au un rol bine determinat în dezvoltarea personalităţii elevilor în calitate de subiecţi ai învăţâmântului românesc. Realităţile sociale în care trăim se caracterizează prin coexistenţa în acelaşi spaţiu a unei diversităţi culturale: etnice, lingvistice, religioase, de vârstă, de origine socială etc. Adesea, diferenţele sunt văzute într-o manieră negativă, devenind sursă de conflict şi justificare a discriminării. Construirea unei societăţi democratice 18 bazată pe valorile democraţiei trebuie să aibă ca punct de plecare recunoaşterea şi punerea în valoare a acestor diferenţe, ca sursă unică la supravieţuire şi coexistenţă în pace.

Prin educaţie multiculturală şi interculturală derulată în cadrul procesului de educaţie al elevului/ tânărului, urmărim ca elevul să devină:

- deschis către ceilalţi, conştient de valoarea pe care o au cei din jurul lui şi cu principii de viaţă bine definite;

- sociabil, solidar şi tolerant;

- comunicativ, dornic să găsească soluţii optime;

- responsabil, sensibil la nevoile comunităţii lui;

- deschis spre alte culturi. În concluzie, interculturalitatea aduce cu sine o nouă matrice a comunicării, ce presupune o deschidere de la comunicarea interpersonală şi socială spre comunicarea interculturală.

Aceasta din urmă presupune capacitatea de a negocia semnificaţiile culturale şi sistemul de valori, cultivarea unei atitudini tolerante, de deschidere şi permisivitate la diversitate . Se impune o schimbare de paradigmă în care Eul şi Altul sunt complementari şi conviviali. Iar dacă a învăţa să te exprimi înseamnă a învăţa să gândeşti, atunci comunicarea în perspectivă interculturală înseamnă a renunţa la monologul cultural în favoarea dialogului cultural polifonic şi a-ţi reprezenta alteritatea pe principiul „toţi diferiţi, toţi egali".

Din perspectiva integrării europene, şcoala trebuie să-şi propună ca scop asigurarea coerenţei existenţiale şi a identităţii individului în condiţii de eficienţă socială şi interculturală. Identitatea şi alteritatea sunt inseparabile şi coevolutive, iar identitatea se va desface şi se va reface permanent, în funcţie de circumstanţele în care va activa subiectul.

Bibliografie:

1. Cucoş, C., Educaţia. Dimensiuni culturale şi interculturale, Editura Polirom, Iaşi, 2000

2. Plugaru, L.; Pavalache, M., Educaţia interculturală, Psihomedia, Sibiu, 2007

Educație pentru toți

Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe speciale

Profesor: Tîrniceanu Claudia Eugenia

Școala: Școala Gimnazială „Zaharia Stancu''

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Introducere

În contextul unei educații incluzive, principiul „Educație pentru toți" este esențial pentru a asigura accesul echitabil la învățământ pentru toți copiii, indiferent de provocările cu care se confruntă. Elevii cu cerințe educative speciale (CES) sunt acei copii care au nevoie de sprijin suplimentar pentru a învăța și a se dezvolta, datorită unor dificultăți cognitive, fizice sau emoționale. În acest context, integrarea elevilor cu CES în școlile generale este o provocare, dar și o oportunitate de a promova diversitatea, empatia și respectul pentru diferențele individuale.

Acest referat își propune să analizeze importanța educației pentru toți, să identifice metodele și strategiile de sprijin pentru integrarea elevilor cu CES și să prezinte exemple de bune practici care pot fi aplicate în școlile din România.

1. Definirea cerințelor educative speciale (CES)

Cerințele educative speciale reprezintă o gamă largă de nevoi educaționale suplimentare ale elevilor care au dizabilități fizice, cognitive sau emoționale. Acestea includ, dar nu se limitează la:

- **Dizabilități fizice**: Copii cu mobilitate redusă, cu deficiențe de vedere sau auz.
- **Dizabilități cognitive**: Elevi cu dificultăți de învățare, cum ar fi dislexie, dispraxie, sau retard mental.
- **Tulburări de spectru autist (TSA)**: Copii care prezintă dificultăți de comunicare și interacțiune socială, dar care pot avea abilități remarcabile în anumite domenii.
- **Tulburări de comportament și emoționale**: Elevi care au dificultăți în gestionarea emoțiilor și comportamentului, cum ar fi ADHD, anxietate severă sau tulburări de comportament opozițional.
- **Deficiențe senzoriale**: Deficiențe de auz sau vedere care pot necesita adaptări speciale în mediul educațional.

Elevii cu CES necesită o abordare educațională diferențiată, care să le asigure accesul la învățătura generală, într-un mod care să țină cont de nevoile lor specifice.

2. Strategii și metode pentru integrarea elevilor cu CES

2.1. Adaptarea curriculumului

Unul dintre pașii fundamentali pentru integrarea elevilor cu CES este adaptarea curriculumului. Aceasta presupune ajustarea conținutului, a activităților și a evaluărilor, astfel încât să corespundă nevoilor fiecărui elev. În funcție de tipul de CES, adaptările pot include:

- **Simplificarea sarcinilor**: Elevii cu dificultăți de învățare pot avea nevoie de sarcini mai simple sau de un ritm mai lent de lucru. De exemplu, pentru un elev cu dislexie, se pot oferi texte mai scurte sau se poate permite mai mult timp pentru citire.
- **Utilizarea materialelor vizuale**: Elevii cu dificultăți de învățare sau cu dizabilități senzoriale pot beneficia de imagini, diagrame, grafice și filme educaționale, care facilitează înțelegerea.

- **Obiective personalizate**: Fiecare elev poate avea obiective de învățare specifice, adaptate nivelului lor de dezvoltare și capacităților lor. Aceste obiective pot fi stabilite împreună cu echipa educațională, familia și, acolo unde este cazul, cu specialiștii.

2.2. Tehnologii asistive

Tehnologia joacă un rol esențial în sprijinirea elevilor cu CES. Utilizarea unor instrumente tehnologice adecvate poate contribui la creșterea accesibilității educației și la îmbunătățirea rezultatelor învățării. Exemple de tehnologii asistive includ:

- **Programe de citire** pentru elevii cu deficiențe de vedere sau dislexie, care pot transforma textul scris în vorbire.
- **Tablete și aplicații educaționale**: Tabletele pot fi folosite pentru a oferi elevilor acces la aplicații interactive care susțin învățarea prin jocuri educaționale, exerciții de vocabular, matematică, și multe altele.
- **Dispozitive de recunoaștere vocală**: Elevii cu dificultăți de scriere sau care au dizabilități motorii pot folosi tehnologii care transformă vorbirea în text, facilitând astfel activitățile de învățare scrisă.

2.3. Activități de grup și colaborare

Un alt aspect important al integrării elevilor cu CES este implicarea acestora în activități de grup. Aceste activități contribuie la dezvoltarea abilităților sociale, la învățarea cooperării și la reducerea stigmatizării. Exemple de activități de grup includ:

- **Proiecte de grup**: Elevii pot lucra împreună pentru a crea un proiect, ceea ce le permite să învețe unii de la alții și să își folosească abilitățile complementare.
- **Jocuri educaționale**: Jocurile care implică colaborare și rezolvarea de probleme pot stimula creativitatea și gândirea critică a elevilor, ajutându-i să interacționeze într-un mod pozitiv și să învețe împreună.
- **Discuții ghidate**: Profesorii pot organiza sesiuni de discuții despre diversitate, incluziune și respect, ajutând elevii să înțeleagă importanța acceptării și sprijinului reciproc.

2.4. Colaborarea cu familia și specialiștii

Colaborarea între profesori, familii și specialiști este esențială pentru succesul integrării elevilor cu CES. Este important ca părinții să fie implicați activ în procesul educațional, să colaboreze cu școala și să participe la stabilirea planurilor educaționale individualizate. Specialiștii, cum ar fi psihologi, logopezi sau kinetoterapeuți, pot oferi suport suplimentar pentru a ajuta elevii să depășească diversele dificultăți cu care se confruntă.

De asemenea, este important ca profesorii să participe la formări și cursuri de specializare în educația incluzivă pentru a învăța metode și strategii noi de sprijinire a elevilor cu CES.

2.5. Dezvoltarea empatiei în rândul colegilor

Crearea unui climat de respect și empatie în cadrul clasei este esențială pentru integrarea elevilor cu CES. Elevii fără CES trebuie să fie educați despre diversitate și despre importanța acceptării diferențelor. Acest lucru poate fi realizat prin:

- **Ateliere de sensibilizare**: Profesorii pot organiza sesiuni educaționale în care elevii învață despre diferitele tipuri de CES și despre modul în care pot sprijini colegii lor cu nevoi speciale.
- **Materiale educative**: Filme, cărți și jocuri care promovează înțelegerea diversității pot ajuta elevii să își dezvolte empatia și să devină mai deschiși față de colegii lor cu CES.
- **Proiecte de voluntariat**: Elevii pot fi încurajați să participe la activități de voluntariat care implică sprijinirea celor cu CES, învățând astfel să aprecieze și să respecte diversitatea.

3. Exemple de bune practici

3.1. Clase incluzive

Un model de succes în integrarea elevilor cu CES este implementarea claselor incluzive, în care acești elevi învață alături de colegii lor, fără a fi segregati într-o clasă separată. În aceste clase, profesorii aplică metode de predare diferențiată, astfel încât să răspundă nevoilor tuturor elevilor. De exemplu, elevii cu CES pot primi mai mult timp pentru a finaliza

sarcinile, pot lucra în grupuri mici sau pot beneficia de sprijin individualizat din partea unui asistent educativ.

3.2. Proiecte extracurriculare

Proiectele extracurriculare sunt o modalitate excelentă de a sprijini integrarea elevilor cu CES. Activitățile de acest tip (teatru, artizanat, sport, muzică) oferă un cadru mai relaxat și mai puțin formal în care elevii pot să își exprime creativitatea și să își dezvolte abilități sociale. De asemenea, aceste activități pot ajuta la crearea unui sentiment de apartenență și de echipă.

3.3. Centre de resurse

Centrele de resurse din școli sunt locuri dedicate sprijinirii elevilor cu CES, dotate cu materiale educaționale speciale, echipamente tehnologice și personal calificat. Aceste centre oferă un mediu adaptat pentru învățare, în care elevii pot lucra individual sau în grupuri mici, beneficiind de suportul necesar pentru a depăși dificultățile de învățare.

Concluzie

Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale reprezintă o provocare, dar și o oportunitate de a construi o societate mai incluzivă și mai empatică. Prin aplicarea unor metode de sprijin adecvate și prin crearea unui mediu educațional care promovează diversitatea, putem asigura că toți elevii au șanse egale de a învăța și de a se dezvolta. „EduȚcație pentru toți” nu este doar un ideal teoretic, ci o realitate posibilă, care depinde de implicarea și colaborarea întregii comunități educaționale.

Bibliografie:

1. Florian, L. (2014). *Inclusive Pedagogy in Action: Bringing Theory to Life*. Routledge.
2. Mitrache, G. (2018). *Educația incluzivă: Perspective teoretice și practice*. Editura Didactică și Pedagogică.
3. Smith, T. E., & Polloway, E. A. (2015). *Teaching Students with Special Needs in Inclusive Settings*. Pearson.
4. Legea Educației Naționale nr. 1/2011, actualizată.

Șanse egale la educație pentru toți elevii

Profesor: Costea Luminița

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

În anul 1980 a Organizația Mondială a Sănătăți a definit grupul terminologic ***deficienţă – dizabilitate (incapacitate) - handicap*** care a guvernat timp de 2 decenii problematica domeniului.

Deficienţa *(*engl. ‘impairment’, franc.’deficience’) = absenţa, pierderea sau alterarea unei structuri ori funcţii (leziune anatomică, tulburare fiziologică sau psihologică). Deficienţa poate fi rezultatul unei maladii, a unui accident etc dar şi a unor condiţii negative din mediul de creştere si de dezvoltare a unui copil, cu deosebire carenţe psiho-afective.

Regulile Standard (1993) nu mai consideră acest termen ca fiind unul de bază, analizandu-l înglobat în cel de ‘dizabilitate (incapacitate)’.

Dizabilitatea (incapacitatea) (engl.’disability’, franc.’incapacite’’) însumează un număr de limitări funcţionale, ce pot fi întâlnite la orice populaţie, a oricărei ţări din lume.

Dizabilitatea (incapacitatea) depinde, dar nu în mod obligatoriu şi univoc de deficienţă.

Dizabilităţile pot fi cauzate de deficienţe (fizice, senzoriale sau intelectuale), de condiţii de sănătate (boli mintale/neuropsihice) sau de mediu.

Dizabilităţile (ca şi deficienţele) pot fi vizibile sau invizibile, permanente ori temporare, progresive ori regresive.

Handicapul = dezavantajul social rezultat din pierderea ori limitarea şanselor unei persoane – urmare a existenţei unei deficienţe sau dizabilităţi (incapacităţi) - de a lua parte la viaţa comunităţii, la un nivel echivalent cu ceilalţi membri ai acesteia.

Handicapul descrie ‘întalnirea’ (interacţiunea) dintre persoana (cu dizabilitate) şi mediu. Sensul acestui termen (Regulile Standard, 1993) este de *a concentra atenţia asupra disfuncţionalitatilor din mediul înconjurător* şi a unor acţiuni organizate de societate, ca de pildă informaţiile, comunicarea şi educaţia, care *impiedică persoanele cu dizabilităţi să participe în condiţii de egalitate*.

Reabilitare = proces complex, destinat să dea posibilitatea persoanelor cu deficienţe să ajungă la şi să-şi păstreze niveluri funcţionale fizice, senzoriale, intelectuale, psihiatrice şi/sau sociale optime. Serviciile care colaborează la realizarea acestui proces (de natură multidisciplinară: medicală, psihopedagogică şi socio-profesională) furnizează instrumentele cu care aceste persoane îşi pot organiza viaţa, pentru a obţine un grad mai mare de autonomie personală şi socială. Reabilitarea include măsuri care să furnizeze şi/sau să refacă funcţiuni, să *compenseze* pierderea, absenţa ori limitarea unor funcţiuni.

Recuperarea este un termen specific românesc, cu o semnificaţie echivalentă reabilitării, controversat însă. Din perspectiva istorica recenta la noi conceptul are o semnificatie dominat medicala si o conotatie negativa derivata din prevederi legale ale anilor ’70, care segregau si in mare masura stigmatizau copiii cu deficiente pe (sub)categorii sau grade/nivele de *recuperabilitate*... (recuperabili, partial recuperabili si irecuperabili...).

In unele ţări, ca de pildă cele scandinave (precum si in Conventia ONU din 2006), pentru a evita situaţii de acest fel, se folosesc 2 termeni complementari, *abilitare şi reabilitare*.

Programe/servicii de reabilitare bazate pe comunitate

Scopul reabilitării bazate pe comunitate – RBC (CBR în limba engleză) – concept apărut la sfârşitul anilor 70’, inspirat de OMS - este de a ‘demistifica’ procesul reabilitării/recuperării şi de a reda responsabilitatea acesteia către individ, familie şi comunitate. Un proverb african, care exprimă foarte bine această semnificaţie, sună astfel: *‘este necesară o întreagă comunitate pentru a educa un copil’*.

RBC promovează implicarea comunităţii în planificarea, implementarea şi evaluarea programelor pentru persoane cu handicap, dar include şi relaţii profesionale cu servicii/ instituţii specializate, pentru a putea face faţă unor solicitări mai complexe. Este foarte

important ca *reabilitarea/recuperarea să fie percepută ca o parte a dezvoltării comunităţii*. Aspectul costurilor scăzute este de asemenea luat în consideraţie.

In cadrul programelor de RBC - care au fost experimentate cu deosebire în ţările aflate în curs de dezvoltare, dar nu numai (Suedia este un exemplu european, de ţară dezvoltată in care s-a introdus acest concept si mod de interventie) - se recrutează şi se instruieşte un '*supervizor local*', din comunitate. Acesta poate fi un lucrător din domeniul sanătăţii, al serviciilor sociale, un cadru didactic sau un voluntar. Rolul supervizorului este de a demonstra unui membru al fiecărei familii, cum să întreprindă un program special de pregătire în reabilitare/recuperare. Sunt promovate metode adaptate de reabilitare/recuperare, din cadrul celor cunoscute din lucrările si broşurile elaborate de OMS - OMS şi UNICEF, (1997, 2002).

Compensarea

Compensarea este – ***din perspectiva dominant biopsihică*** - un fenomen in esenta de adaptare a organismului uman la diverse situatii interne si mai ales externe (mediul natural si social).

Perspectiva psihologică asupra compensării este extrem de interesantă, legată de dezvoltări teoretice notorii. *Psihanaliza* a consacrat astfel *mecanismele de aparare a Eu-lui la Freud* – adevarate strategeme compensatorii – *importanta dificultatilor si a sentimentului de inferioritate la Adler*, ca mecanisme de propulsare a vietii psihice sau *functia sistemic adaptativa a compensarii la Jung* – in sensul ca aceasta este una dintre formele de baza a interactiunii componentelor de personalitate, de echilibrare si reechilibrare a subsistemelor personalitatii.

Compensarea poate fi abordată și în relație cu *egalizarea șanselor*, atunci când aceasta se referă mai ales la măsurile reparatorii și/sau de solidaritate socială menite să (re) echilibreze condițiile, bazele de plecare, acces și participare socială ale unor persoane sau grupuri sociale, aflate în dezavantaj.

Activitățile cu caracter social compensator sunt foarte prezente în ultimii 25-30 de ani în diverse țări ale lumii, atât în ceea ce privește persoanele cu dizabilități cât și alte grupuri umane vulnerabile. In Franta de pilda, **dreptul la compensare** reprezinta unul dintre ***pilonii***

conceptuali si juridici ai unei noi legi din 2005 – pentru egalitatea de drepturi si sanse, participarea si cetatenia persoanelor cu handicap.

Conceptele de normalizare şi integrare

Normalizarea = principiu (filosofie) dezvoltat(ă) la sfârşitul anilor 60' şi în anii 70', potrivit căruia, persoanele cu dizabilităţi au dreptul (universal) de *a duce o viaţă cât mai normală posibil, asemeni semenilor din comunitate* şi de a-şi păstra, pe cât posibil, o *conduita personală faţă de normele culturale ale comunităţii*. Această concepţie, (apărută iniţial în peninsula scandinavă) a fost preluată, adaptată şi dezvoltată în America de Nord şi pe alte continente, constituind una dintre premisele majore ale apariţiei şi avântului educaţiei integrate şi ulterior a celei incluzive pentru copiii cu dizabilităţi, în contextul evoluţiei drepturilor umane si extinderii acestora si la persoane cu dizabilitati. După un autor danez, *normalizarea vieţii* persoanelor cu dizabilităţi presupune 5 corolare:

1. principiul normalizării reprezintă un imperativ concret, acela de a oferi un mod de viaţă asemanător tuturor cetăţenilor din aceeaşi comunitate;
2. condiţiile de viaţă normale se referă la condiţiile economice, culturale, sociale, religioase etc, la care aspiră toţi membrii unei comunităţi, într-o perioadă determinată de timp;
3. condiţiile de viaţă cât mai normale posibil se oferă şi în funcţie de complexitatea dizabilităţilor, de capacităţile existente sau potenţiale, de maniera în care pot beneficia de o viaţă normală chiar şi persoanele cu deficienţe profunde;
4. pentru a fi capabilă de viaţă normală, persoanei cu dizabilităţi trebuie să i se asigure educaţie specială, asistenţă şi servicii speciale;
5. persoana cu dizabilitate să fie pe cât posibil "ea însăşi" printre ceilalţi, respectiv să nu fie considerată "un deviant".

Filosofia americană a normalizării pune accentul pe faptul că, deşi normalizarea nu conduce la dispariţia deficienţei, ea *poate conduce la modificări pozitive a capacităţilor şi comportamentelor persoanei în cauză, modificări care să facă cât mai puţin vizibilă incapacitatea (dizabilitatea) şi reliefarea "devianţei".*

Normalizarea vieţii persoanelor cu dizabilităţi se referă în bună măsură la axarea acesteia pe cicluri de viaţă şi pe tipuri fundamentale de activitate umană:

a) pe unităţi (ritmuri) de timp

zilnic

săptămânal

lunar (trimestrial)

anual etc

b) pe tipuri mari de activitate

munca (învăţarea la copii)

odihna şi recreerea etc

Integrarea

Concepţia **"***integrării***"** s-a dezvoltat în corelaţie cu şi în bună măsură sinonimă *normalizării* vieţii persoanelor cu handicap. Legat de relaţia dintre cele două, se consideră că normalizarea constituie mai degraba scopul general (idealul), în timp ce integrarea reprezintă mijlocul, modalitatea principală de atingere a acestui scop. De multe ori însă cei doi termeni sunt utilizati cu o semnificaţie echivalentă.

Integrarea, în sensul cel mai larg, este definită de UNESCO ca un ansamblu de

măsuri care se aplică diverselor categorii de populaţie şi care urmăreşte *înlăturarea*

segregării, sub toate formele.

Integrarea (socială) a fost si este considerată în prezent in buna masura chiar *scopul educaţiei (cerintelor) speciale* – dar cu referire mai degrabă la etapa post-şcolară a vieţii unui individ.

Viziunea actuală asupra acestui fenomen complex (care include relaţia fundamentală dintre mediul scolar şi cel social) consideră *şcoala nu doar un mediu de instruire şi educare ci formă – ea înseşi - de integrare socială.* Teorii şi cercetări moderne constată că integrarea socială nu poate fi separată de cea şcolară, ea nu poate fi doar post-şcolară. Integrarea se realizează treptat, pe măsura dezvoltării unui copil, a devenirii lui ca fiinţă umană – adică

“fiinţă socială” – şcoala fiind din acest punct de vedere un mediu şi un factor fundamental al socializării la vârsta copilăriei.

Formele şi accepţiile integrării au în vedere atât şcolaritatea cât şi profesionalizarea sau adaptarea la viaţa socială în general.

Abordarea mai detaliata a integrarii in context scolar se va face ulterior.

Egalizarea şanselor

Asigurarea drepturile şi şanselor egale presupune că necesităţile fiecărui individ precum şi ale tuturor indivizilor - inclusiv ale celor cu dizabilităţi - sunt de importanţă egală. Ca atare, aceste necesităţi trebuie să stea la baza planurilor făcute de societate (proiectare de clădiri, facilităţi, servicii ete) iar utilizarea resurselor să se facă în aşa fel încât fiecare individ să aibă şanse egale de acces şi de participare.

Şansele persoanelor obişnuite şi ale celor cu dizabilităţi nu sunt, în mod natural, egale, în faţa exigenţelor existenţei. Rezultă că egalizarea acestor şanse trebuie să devină o *valoare morală şi o ţintă de atins, conştientizată clar de societat*e. Realizarea acestui deziderat presupune şi un *efort de creativitate umană*

Egalizarea şanselor are înţelesul unui *proces continuu*, prin care diversele sisteme ale societăţii şi mediului sunt puse la dispoziţia tuturor, inclusiv a persoanelor cu dizabilităţi (Regulile Standard, 1993).

O exemplificare a acestor idei sunt rampele, care permit *accesul* persoanelor în cărucioare rulante se dovedesc folositoare şi altor utilizatori (de pildă persoanelor care însoţesc cărucioare cu copii mici). *Accesibilizarea* este deci un alt concept cheie, corelat şi oarecum subordonat celui de egalizare a şanselor. Accesibilizarea în toate aspectele vieţii – profesionale, sociale, culturale etc - este condiţia de bază a integrării persoanelor cu dizabilităţi în societate. Este necesară crearea de servicii care să asigure efectiv realizarea accesibilităţii.

Întrucât din egalitatea în drepturi decurge şi egalitatea obligaţiilor, principiul egalizării şanselor trebuie să aibă în vedere şi *sprijinirea acestor persoane, pentru a-şi putea asuma*

responsabilităţile, ca membri deplini ai societăţii. De măsura şi modul în care se aplică acest principiu depinde în fapt foarte mult limitarea dizabilităţilor şi prevenirea handicapului.

Concepte mai recente din sfera semantica si de actiune a egalizarii sanselor sunt cele de '*adaptare rezonabila'* si *'proiectare universala'*(Conventia ONU privind persoanele cu dizabilitati, 2006).

Adaptarea rezonabilă presupune modificarea și ajustarile necesare și adecvate, care nu impun un efort disproporționat sau nejustificat, atunci când este necesar, într-un caz particular, pentru a permite persoanelor cu dizabilități să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile si libertățile fundamentale ale omului.

Proiectarea universală (universal design) înseamnă proiectarea produselor, mediului, programelor și serviciilor, de așa manieră, încât sa fie utilizate de către toate persoanele, pe cât este posibil, fărăsa fie nevoie de o adaptare sau de o proiectare specializate. Proiectarea universală nu va exclude dispozitivele asistive pentru anumite persoane cu dizabilități, atunci cand este nevoie.

Bibliografie:

1. Gherguț, A. (2001). Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Iași: Editura Polirom;
2. Păunescu,C., Mușu,I. (1997). Psihopedagogie specială integrată. Handicapul mental. Handicapul intelectual, Editura: Prohumanitate;
3. Verza, E. (1998). Psihopedagogia specială, București;
4. Verza, F., E. (2002). Introducere în Psihopedagogia specială și în asistența socială, Editura Fundației Humanitas;
5. http://psihoconsultanta.wordpress.com/discipline/defectologie-si-logopedie/

Integrarea elevilor cu CES la ora de religie ortodoxă
Studiu de caz

Profesor: Bucur George

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

Pornind de la fundamentul teologic al antropologiei creștine — conform căruia fiecare om este creat după „chipul și asemănarea lui Dumnezeu”, studiul demonstrează că ora de religie poate deveni un spațiu prin excelență al acceptării necondiționate. Lucrarea explorează strategii didactice adaptate (metode iconice, hristocentrice, învățarea experiențială prin intermediul simțurilor) și analizează rolul profesorului de religie ca mediator spiritual și social în comunitatea școlară.

În viziunea teologiei ortodoxe, dizabilitatea sau cerința specială nu șterge și nu diminuează cu nimic valoarea ontologică (ontologia fiind studiul existenței) a ființei umane.

- **Chipul lui Dumnezeu:** Fiecare copil purtător de CES deține în mod integral „chipul lui Dumnezeu” (Facerea 1, 27). Din punct de vedere spiritual, sufletul nu este afectat de disfuncțiile biologice sau cognitive ale trupului ori ale creierului.

- **Trupul tainic al lui Hristos:** Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola I către Corinteni (12, 22-24)*, dezvoltă metafora Bisericii ca organism viu: *„Mădularele trupului care par mai slabe sunt mai trebuincioase”*. Această perspectivă teologică răstoarnă logica seculară a utilitarismului și a performanței, oferind elevului cu CES un statut de membru indispensabil în microcosmosul clasei.

Mântuitorul Iisus Hristos nu a izolat și nu a ignorat niciodată persoanele marginalizate (orbii, surzii, ologii sau cei posedați). Prin minunile Sale, El nu doar că a vindecat trupește, ci a **reintegrat social** persoanele respective, redându-le comunității. Ora de religie preia acest model pedagogic divin, transformând actul didactic dintr-o simplă transmitere de cunoștințe dogmatice într-un exercițiu activ al filantropiei și empatiei.

Ora de religie posedă resurse metodologice și emoționale pe care alte discipline nu le pot mobiliza la fel de ușor, precum:

1. **Centrarea pe valori, nu pe performanță metrică:** Evaluarea la religie nu vizează memorarea mecanică, ci interiorizarea unor atitudini (bunătate, iertare, ajutorare). Un elev cu deficiență intelectuală severă poate excela la ora de religie prin simplul fapt că manifestă blândețe sau dorință de cooperare.

2. **Climatul non-competitiv:** Profesorul de religie poate construi o atmosferă de siguranță emoțională, reducând anxietatea specifică elevilor cu ADHD sau tulburări de spectru autist (TSA).

3. **Valorificarea inteligenței spirituale:** Mulți copii cu CES dezvoltă o sensibilitate mistică profundă, o curățenie a inimii care îi face extrem de receptivi la noțiunile de sacru, rugăciune și comuniune.

Predarea religiei la o clasă în care se află elevi cu CES necesită o trecere de la *pedagogia cuvântului* la *pedagogia prezenței și a imaginii*.

Există mai multe metode didactice adaptate tipologiilor de CES.

- **Pentru elevii cu Tulburări de Spectru Autist (TSA):**
  - *Metoda iconică și suportul vizual:* Conceptele abstracte (har, mântuire, sfințenie) trebuie ancorate în imagini clare (icoane, jetoane cu fapte bune/rele).
  - *Predictibilitatea:* Ora trebuie structurată strict (ex: Rugăciune inițială, Povestire scurtă, Planșă de colorat, Rugăciune finală). Schimbările bruște pot genera crize.
- **Pentru elevii cu ADHD:**
  - *Segmentarea sarcinilor:* Împărțirea textului biblic în secvențe foarte scurte.
  - *Asumarea de roluri dinamice:* Elevul poate fi numit „responsabil cu aprinderea candelei” (dacă normele de siguranță permit) sau „distribuitorul de fișe”, canalizându-și energia motorie în scopuri utile clasei.
- **Pentru elevii cu deficiențe de învățare (Dislexie / Disgrafie):**

- *Metode auditive și narative:* Utilizarea parabolelor sub formă de poveste audio sau teatru de păpuși religios. Evaluarea se va face strict oral sau prin desen.

Unul dintre cele mai importante roluri ale profesorului de religie este modelarea comportamentului elevilor tipici din clasă. Prin intermediul pildelor și al discuțiilor morale, profesorul cultivă în inimile copiilor dorința de a deveni „mâinile și picioarele lui Hristos" pentru colegul lor cu CES.

Exemplu pedagogic: Explicarea pildei slăbănogului din Capernaum (Marcu 2, 1-12) nu se va concentra doar pe minunea vindecării, ci pe acțiunea celor patru prieteni care au decopertat acoperișul pentru a-și ajuta amicul. Clasa este îndemnată să fie, colectiv, „cei patru prieteni" pentru colegul cu CES.

Integrarea nu se oprește la ușa clasei. Profesorul de religie poate facilita legătura dintre familia copilului cu CES și parohia locală. Implicarea acestor copii în activități extrașcolare parohiale (mici coruri de Crăciun, ateliere de încondeiat ouă, pelerinaje adaptate) oferă familiei sprijinul moral și social de care are atâta nevoie, combătând izolarea.

Ora de religie ortodoxă reprezintă un teren fertil și binecuvântat pentru implementarea principiilor educației incluzive autentice. Ea aduce în ecuația integrării elementul definitoriu care uneori lipsește din abordările pur seculare: iubirea jertfelnică.

Bibliografie:

1. Sfânta Scriptură (Versiunea Sinodală).
2. Cucoș, C. (2014). *Educația religioasă. Repere teoretice și metodologice*. Iași: Polirom.
3. Gherguț, A. (2001). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de integrare*. Iași: Polirom.
4. Lemeni, A. (coord.) (2022). *Repere metodologice pentru predarea disciplinei Religie*. București.
5. Mușu, I., Taflan, A. (1997). *Terapia educațională integrată*. București: Pro Humanitate.

Integrarea elevilor cu CES în clasele ciclului primar

PIP: Bucur Eugenia

Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”

Localitatea Roșiori de Vede, Județul Teleorman

În literatura de specialitate contemporană, termenii de *integrare* și *incluziune* sunt adesea utilizați interschimbabil, deși din punct de vedere conceptual reflectă paradigme diferite:

- **Integrarea** se concentrează pe adaptarea elevului cu CES pentru a se potrivi într-o structură școlară preexistentă, neschimbată. Accentul se pune pe reabilitarea individului.
- **Incluziunea** reprezintă un proces mult mai profund, prin care școala se reformează structural, curricular și ambiental pentru a răspunde nevoilor *tuturor* copiilor, recunoscând diversitatea ca pe o valoare, nu ca pe un impediment.

Cerințele Educaționale Speciale (CES) reprezintă o categorie vastă care include deficiențe de natură cognitivă, senzorială (vizuală, auditivă), motorie, tulburări din spectrul autist (TSA), tulburări specifice de învățare (dislexie, disgrafie, discalculie), tulburări de comportament (ADHD) sau tulburări de limbaj.

Evoluția educației incluzive este marcată de documente internaționale fundamentale, care obligă statele semnatare să garanteze dreptul la educație egală:

4. **Declarația de la Salamanca (1994):** Statuiază principiul conform căruia școlile publice trebuie să primească toți copiii, indiferent de condițiile lor fizice, intelectuale, sociale sau emoționale.
5. **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006):** Subliniază obligativitatea asigurării unui sistem de învățământ incluziv la toate nivelurile.

6. **Cadrul național (România):** Legea Învățământului Preuniversitar reglementează statutul elevilor cu CES, modalitățile de diagnosticare (prin comisiile de orientare școlară și profesională - COSP din cadrul CJRAE) și dreptul la profesor de sprijin/itinerant.

Vârsta școlară mică (6/7 – 10/11 ani) este critică pentru dezvoltarea personalității. Trecerea de la activitatea dominantă de joc la cea de învățare reprezintă un efort major pentru orice copil, dar pentru cel cu CES devine o provocare majoră.

Tipologii frecvente în clasa incluzivă și impactul lor asupra învățării

- **Tulburarea de Spectru Autist (TSA):** Elevii prezintă dificultăți de comunicare socială, comportamente repetitive și hipersenzitivitate (la zgomot, lumină). În ciclul primar, abstractizarea noțiunilor poate fi dificilă, fiind necesar suportul vizual intens.
- **ADHD (Tulburarea de Deficit de Atenție și Hiperactivitate):** Se manifestă prin incapacitatea de a rămâne concentrat, impulsivitate și agitație motorie continuă. Acești copii termină greu sarcinile de lucru manual sau scris.
- **Tulburările Specifice de Învățare (DYS):** Dislexia (dificultate de citire) și disgrafia (dificultate de scriere) devin vizibile în clasa pregătitoare și clasa I. Elevul poate fi extrem de inteligent verbal, dar performanța sa academică scrisă este mult sub medie.

Pentru ca integrarea să nu devină doar o prezență fizică pasivă a copilului în bancă (integrare formală), cadrul didactic trebuie să aplice strategii concrete de diferențiere și personalizare.

Planul de Servicii Individualizat (PSI) și Adaptarea Curriculară

Adaptarea curriculară nu înseamnă scăderea standardelor pentru întreaga clasă, ci modificarea volumului, complexității și ritmului de predare-învățare pentru elevul cu CES. Aceasta se realizează prin:

- **Adaptare de mediu:** Poziționarea elevului în prima bancă, departe de surse de distragere (geam, ușă).
- **Adaptare de conținut:** Selectarea competențelor esențiale din programă.

- **Adaptare a evaluării:** Oferirea de timp suplimentar (30-50% mai mult), reducerea numărului de exerciții din test sau evaluare orală în locul celei scrise.

Metode didactice incluzive moderne

Managementul unei clase incluzive pune accent pe învățarea prin cooperare. Metodele centrate pe elev reduc marginalizarea:

Metodă didactică	**Aplicabilitate pentru elevii cu CES**	**Beneficiu incluziv**
Metoda Jigsaw (Mozaicul)	Sarcina academică este spartă în bucăți mai mici; elevul cu CES devine „expert” pe o bucățică accesibilă lui.	Crește stima de sine; previne izolarea în grup.
Învățarea prin Proiecte	Permite asumarea de roluri diverse (desenat, asamblat, prezentat).	Valorizează inteligențele multiple (vizuală, practică).
Peer Tutoring (Tutoriatul între egali)	Un elev cu ritm rapid de învățare explică și ajută colegul cu CES.	Dezvoltă empatia clasei și consolidează noțiunile pentru ambii copii.

Bariere și dificultăți în procesul de incluziune

În ciuda cadrului teoretic bine pus la punct, realitatea din școlile de masă relevă o serie de disfuncționalități majore:

- **Numărul mare de elevi din clase:** O colectivitate de peste 25-30 de elevi face aproape imposibilă aplicarea unui învățământ individualizat real de către un singur învățător.
- **Insuficiența resurselor umane calificate:** Un profesor de sprijin are adesea în responsabilitate zeci de copii distribuiți în școli diferite, reușind să asiste elevul doar 1-2 ore pe săptămână.
- **Rezistența la schimbare și etichetarea:** Uneori, părinții celorlalți copii din clasă manifestă reticență, temându-se că prezența unui copil cu CES va scădea nivelul de

predare. De asemenea, lipsa de pregătire inițială a cadrelor didactice în psihopedagogie specială generează anxietate profesională.

Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul primar nu reprezintă o simplă obligație administrativă, ci un indicator al maturității și umanității unui sistem educațional.

În ciclul primar, plasticitatea cerebrală și adaptabilitatea socială sunt maxime. Corectarea sau compensarea tulburărilor are acum cea mai mare rată de succes.

Învățătorii au nevoie de cursuri practice (managementul comportamentului în ADHD/Autism, tehnici de facilitare grafică), nu doar de teorie legislativă.

Incluziunea autentică începe din familie. Este crucială consilierea părinților copiilor tipici pentru demontarea prejudecăților și cultivarea empatiei de la cele mai crude vârste.

Școala incluzivă nu este cea în care toți copiii fac același lucru, în același timp, ci școala în care fiecare copil progresează în ritmul său, simțindu-se valorizat și în siguranță.

Bibliografie:

1. Alois, G. (2002). *Tratat de psihopedagogie specială*. București: Editura Polirom.
2. Gherguț, A. (2006). *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*. Iași: Polirom.
3. Ungureanu, D. (2000). *Educația integrată și școala incluzivă*. Timișoara: Editura de Vest.
4. UNESCO (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Paris: UNESCO.

Strategii moderne și abordări practice în educația incluzivă

Profesor pentru învățământul primar: Cărbunaru Gina Elena
Școala Gimnazială Zaharia Stancu
Localitatea Roșiori de Vede , Județul Teleorman

Prezenta lucrare analizează conceptul de educație incluzivă ca fundament al unei școli democratice, punând accent pe transformarea mediului școlar pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor. Articolul explorează diferența dintre integrare și incluziune, oferind în același timp exemple de bune practici și strategii didactice concrete aplicate la clasă. Scopul principal este de a demonstra că adaptarea curriculară și empatia cadrului didactic sunt instrumentele esențiale pentru succesul școlar al fiecărui copil, indiferent de barierele de învățare.

1. Introducere

Educația incluzivă reprezintă o provocare și, în același timp, o necesitate în sistemul de învățământ actual. Aceasta nu se referă doar la prezența fizică a elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în clasele de masă, ci la crearea unui sistem educațional flexibil, capabil să răspundă nevoilor fiecărui elev. O școală incluzivă este acea școală care nu exclude pe nimeni, ci transformă diversitatea într-o resursă valoroasă de învățare pentru întreaga comunitate.

2. De la Integrare la Incluziune: O schimbare de paradigmă

Deși termenii sunt adesea confundați, există o diferență fundamentală între ei. Integrarea presupune că elevul trebuie să „se potrivească” normelor existente în școală, efortul de adaptare fiind în sarcina copilului. În schimb, incluziunea presupune că școala însăși se schimbă – prin metode de predare, materiale didactice și atitudini – pentru a elimina barierele în calea învățării. Incluziunea pune accent pe participarea deplină a elevului la viața comunității școlare.

3. Strategii didactice pentru o clasă incluzivă

Pentru a asigura un mediu de învățare echitabil, cadrul didactic trebuie să apeleze la o serie de strategii specifice:

1. Instruirea diferențiată: Aceasta implică adaptarea conținuturilor și a volumului de muncă. În timp ce majoritatea elevilor rezolvă o sarcină complexă, elevul cu dificultăți poate primi o sarcină segmentată în pași mici, cu suport vizual sporit.

2. Învățarea prin cooperare: Metode precum „Mozaicul" sau „Gândiți-Lucrați în perechi-Comunicați" încurajează interacțiunea. Elevii învață unii de la alții, dezvoltând abilități sociale și empatie.

3. Utilizarea Tehnologiei Asistive: Tabletele, programele de citire a textului sau aplicațiile educaționale interactive pot compensa anumite deficiențe, oferindu-i elevului autonomie în procesul de învățare.

4. Evaluarea formativă și pozitivă: Accentul trebuie pus pe progresul individual al fiecărui elev, nu pe comparația cu restul clasei. Recompensarea micilor succese crește stima de sine și motivația.

4. Parteneriatul cu familia și specialiștii

Succesul incluziunii depinde în mare măsură de colaborarea dintre profesor, părinte și echipa multidisciplinară (psiholog, logoped, profesor de sprijin). Planul de Intervenție Personalizat (PIP) devine un document viu doar atunci când există o comunicare constantă, asigurând o abordare unitară atât la școală, cât și acasă.

5. Concluzii

Drumul către o școală cu adevărat incluzivă este unul lung, marcat de obstacole birocratice și de resurse limitate, însă barierele cele mai dificil de depășit rămân adesea cele de mentalitate. Incluziunea reușită transformă clasa într-o mică societate în care fiecare membru se simte în siguranță și valorizat. În ultimă instanță, o educație de calitate este aceea care nu lasă pe nimeni în urmă.

Bibliografie:

1. Gherguț, Alois, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași, 2005.

2. Mara, Daniel, Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004.

3. Ungureanu, Dorel, Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000.

4. UNESCO, Declarația de la Salamanca și cadrul de acțiune pentru educația cerințelor speciale, 1994

Incluziunea în activitățile de educație fizică și sport la învățământul primar și gimnazial

Prof. Roată Paul

Școala Gimnazială „ Ion Preotu" Troianul

- **Introducere și cadru conceptual**

Școala incluzivă reprezintă un model pedagogic modern care își propune să răspundă diversității nevoilor tuturor elevilor, asigurând accesul egal, participarea activă și reducerea excluderii din și prin educație. Dacă în cadrul disciplinelor teoretice incluziunea se realizează prin adaptare curriculară la nivelul fișelor de lucru sau al timpului de evaluare, **ora de educație fizică și sport reprezintă cel mai dinamic și vulnerabil laborator al incluziunii**. În contextul învățământului primar și gimnazial, profesorul de educație fizică nu colaborează doar cu elevi tipici, ci gestionează o colectivitate eterogenă formată din: a) elevi cu cerințe educaționale speciale (CES): tulburări din spectrul autist (TSA), ADHD, dizabilități intelectuale ușoare sau medii; b) elevi cu dizabilități motorii sau deficiențe fizice (pareze ușoare, deficiențe posturale, astm, afecțiuni cardiace care necesită efort controlat); c) elevi confruntați cu bariere psiho-sociale: anxietate de performanță, stimă de sine scăzută, obezitate infantilă sau copii proveniți din medii socio-economice defavorizate/ minorități etnice.

- **Specificul incluziunii pe cicluri de învățământ**

- **Învățământul Primar (Clasele Pregătitoare – IV):** La această vârstă, activitatea motrică este guvernată de **joc**. Copiii din ciclul primar nu au pe deplin dezvoltate coordonarea grosieră, atenția distributivă și spiritul de echipă riguros.

Provocarea incluziunii: Copiii cu CES sau cei cu abilități motrice scăzute pot fi ușor marginalizați de colegi în timpul jocurilor dinamice („ Nu-l lua pe el în echipă că ne face să pierdem").

Strategia profesorului: Accentul se pune pe **jocuri de mișcare cooperative**, unde succesul echipei depinde de participarea tuturor, nu pe competiție acerbă. Regulile sunt simple, flexibile și se modifică rapid pentru a menține interesul.

- **Învățământul Gimnazial (Clasele V – VIII):** Gimnazul coincide cu perioada pubertății, marcată de transformări fizice majore, vulnerabilitate emoțională și dorința acută de apartenență la grup.

Provocarea incluziunii: Apare rezistența la efort, refuzul de a participa la oră (în special la fete, din cauza complexelor legate de aspectul fizic) și riscul de bullying la adresa elevilor mai puțin îndemânatici sau supraponderali.

Strategia profesorului: Diversificarea ramurilor de sport, introducerea elementelor de fitness, aerobic sau dans, și responsabilizarea elevilor prin oferirea de roluri alternative (arbitru, asistent de organizare, cronometror) pentru momentele în care un elev nu poate susține efortul fizic.

- **Metodologia adaptării în educație fizică (algoritmul „ s.t.e.p. ")**

Pentru ca un profesor de sport să poată include eficient un elev cu nevoi diverse, se recomandă utilizarea modelului internațional **STEP** (Space, Task, Equipment, People), adaptat la realitatea școlii românești:

- **S – Spațiul (space):** modificarea dimensiunilor terenului de joc. De exemplu, micșorarea terenului pentru elevii cu mobilitate redusă sau crearea unor „zone sigure" pe teren unde un elev cu dizabilități nu poate fi atacat sau deposedat direct.

- **T – Sarcina (task):** modificarea regulilor jocului. Într-un joc de baschet sau fotbal, o regulă incluzivă poate dicta: *„Înainte de a înscrie un punct, mingea trebuie să treacă obligatoriu pe la toți membrii echipei”*. Astfel, elevul cu CES devine o verigă esențială.

- **E – Echipamentul (equipment):** folosirea de materiale ajutătoare adaptate. Mingi de mărimi și texturi diferite (mingi mai ușoare din burete, mingi cu clopoței în interior pentru elevii cu deficiențe de vedere, jaloane vizibile, corzi elastice).

- **P – Jucătorii (people):** reorganizarea echipelor. Evitarea metodei clasice și umilitoare în care doi lideri își aleg pe rând coechipierii în fața clasei. Profesorul formează echipe echilibrate valoric prin tragere la sorți sau criterii metodice ascunse, promovând sistemul de „tutoriat între egali” (un elev talentat la sport primește rolul de a sprijini și ghida un coleg cu dificultăți).

- **Studiu de caz / Exemple de bune practici**

Scenariul 1: Incluziunea unui elev cu ADHD (Ciclul Primar)

Problema: Elevul nu are răbdare să asculte explicația jocului, aleargă haotic, perturbă formațiile de lucru și devine agresiv dacă pierde.

Intervenția profesorului: Profesorul îi oferă o sarcină organizatorică imediată pentru a-i consuma energia constructiv (ex: „ Tu ești responsabil cu distribuirea vestelor de joc ”). Explicațiile se oferă scurt, în maximum 30 de secunde, prin demonstrație vizuală directă. În timpul jocului, i se dau obiective clare pe termen scurt (ex: „ Sarcina ta în următoarele 2 minute este să aperi acest jalon ”).

Scenariul 2: Incluziunea unui elev supraponderal sau cu astm (Ciclul Gimnazial)

Problema: Elevul refuză să participe la probele de rezistență sau jocuri sportive de teama eșecului, a oboselii și a ironiilor colectivului.

Intervenția profesorului: Evaluarea elevului nu se face prin raportare la baremele rigide naționale, ci prin raportare la **progresul propriu** (evaluare ipsativă). Dacă în prima lună elevul a putut alerga 2 minute fără oprire, iar în luna următoare aleargă 3 minute, el va primi nota maximă. În cadrul jocurilor de echipă, i se atribuie un post care necesită deplasare mai mică, dar atenție sporită (ex: portar, coordonator de joc la centru).

Rezultate și impactul educațional al incluziunii: aplicarea consecventă a strategiilor de incluziune la ora de educație fizică generează efecte pozitive pe trei paliere clare:

- **La nivelul elevilor cu nevoi speciale:** Creșterea stimei de sine, îmbunătățirea indicilor de dezvoltare fizică, reducerea anxietății față de școală și dezvoltarea unor abilități de comunicare brută, dar eficientă.
- **La nivelul colectivului de elevi tipici:** Dezvoltarea empatiei în mod natural, eliminarea barierelor de comunicare, deprinderea comportamentelor de sprijin și înțelegerea faptului că victoria unei echipe este valoroasă doar dacă include pe toată lumea.
- **La nivelul managementului clasei:** Scăderea numărului de scutiri medicale fictive, diminuarea conflictelor și a actelor de bullying în vestiare sau pe terenul de sport și crearea unui climat general de siguranță psihologică.

Sugestii și recomandări pentru profesorii de sport

Eliminarea eliminării: În jocurile de mișcare de tipul „Rațele și vânătorii" sau „Scaunele muzicale", regula clasică prevede eliminarea din joc a celui atins/rămas fără loc. Recomandarea este ca elevul atins să execute o sarcină scurtă (ex: 3 sărituri) și să reintre imediat în joc, prevenind astfel situația în care copiii mai puțin îndemânatici petrec majoritatea orei stând pe bancă.

Parteneriatul cu cadrul didactic de sprijin / învățătorul: Profesorul de sport trebuie să consulte fișa psiho-pedagogică a elevului cu CES pentru a cunoaște stimulii declanșatori (ex: unii copii cu autism sunt hipersensibili la sunetul strident al fluierului; în acest caz, profesorul poate folosi un fluier electronic cu sunet moale sau semnale vizuale cu steguțe).

Focus pe competențe, nu pe performanță: Schimbarea mentalității orientate exclusiv spre performanță și selectarea elevilor pentru olimpiade, către o cultură a mișcării pentru sănătate și integrare de lungă durată.

Concluzii

Incluziunea în cadrul orelor de educație fizică și sport nu reprezintă o povară birocratică sau o utopie metodologică, ci o obligație deontologică și morală a cadrului didactic. Terenul de

sport este locul ideal unde sintagma „șanse egale” prinde viață prin reguli adaptate, zâmbete și efort colectiv.

Prin flexibilitate tactică, empatie și dragoste față de copii, profesorul de educație fizică are puterea de a transforma o barieră fizică sau psihică într-un punct de plecare spre integrarea socială deplină. În definitiv, succesul incluziunii la ora de sport nu se măsoară în medalii câștigate, ci în numărul de copii care pleacă din sala de sport zâmbind, simțindu-se valorizați, respectați și, mai ales, parte integrantă din aceeași echipă numită „Clasa”.

Incluziunea în Mediul Școlar: De la Fundamente Conceptuale la Practici Didactice Avansate

Prof. Iancu Daniela Violeta

Școala Gimnazială „ Ion Preotu” Troianul

- ***Abordare Etimologică și Lexicografică:*** Clarificarea originii termenului utilizat stă la baza

oricărui demers academic sau metodologic .

Incluziúne s. f. **1.** Acțiunea de *a include* și rezultatul ei; introducere, cuprindere, încorporare a unui element într-un ansamblu. **2.** (Educație/ Sociologie) Proces politic și social prin care toate persoanele, indiferent de capacități, dizabilități, origine sau statut socio-economic, sunt acceptate, valorizate și integrate activ în comunitate, eliminându-se barierele de participare.

Etimologie: Provine din limba franceză (*inclusion*) și din limba latină savantă, din substantivul ***inclusio, -onis*** („ închidere înăuntru ”, „ încercuire ”), derivat din verbul ***includere*** („ a închide în ”, „ a introduce ”, „ a cuprinde ”). Acesta din urmă este format din prefixul *in-* („ în ”, „ înăuntru ”) și verbul *claudere* („ a închide”). Spre deosebire de sensul primar din latină (care sugera o izolare sau o „ închidere ”), termenul a suferit o

resemantizare pozitivă în pedagogia modernă: nu mai înseamnă a închide pe cineva într-un spațiu, ci a deschide acel spațiu (școala, clasa) pentru ca nimeni să nu rămână în afara lui.

- ***Cadrul Internațional și Istoricul Conceptului*:** Incluziunea nu este văzută doar ca o opțiune pedagogică, ci ca și un drept stipulat prin documente internaționale fundamentale pe care sistemele educaționale moderne le-au ratificat, ca de exemplu:

7. **Declarația de la Jomtien (1990) privind Educația pentru Toți** și care a atras atenția lumii asupra faptului că sistemele de învățământ exclud categorii masive de copii.

8. **Declarația de la Salamanca (1994)** care reprezintă documentul de căpătâi al educației incluzive și care stipulează că *„școlile de masă cu orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare [...] și de creare a unei societăți incluzive."*

9. **Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (Articolul 24)** care obligă statele semnatare să asigure un sistem educațional incluziv la toate nivelurile.

- ***Delimitări Conceptuale: Integrare vs. Incluziune.*** Există adesea în literatura de specialitate o confuzie între acești doi termeni, de aceea este crucial să evidențiem diferențele structurale:

- **Integrarea (Abordarea medicală/ individuală) :** Elevul cu cerințe speciale este privit ca având o „deficiență" pe care trebuie să și-o corecteze sau să o compenseze pentru a se potrivi într-un sistem școlar rigid. Școala rămâne neschimbată, dar efortul de adaptare aparține elevului.

- **Incluziunea (Abordarea socială/ curriculară) :** Atenția se mută de la „problema elevului" la **barierele din mediu**. Școala acceptă că diversitatea este starea naturală a unei comunități. Instituția își modifică politicile, spațiul fizic, resursele umane și designul curricular pentru a întâmpina nevoile fiecăruia.

- ***Strategii Didactice Detaliate pentru Clasa Incluzivă*:** Cadrul didactic dispune de un set de instrumente metodologice avansate pentru a putea transforma teoria în practică la catedră :

- *Designul Universal pentru Învățare (UDL - Universal Design for Learning)- UDL* care este un cadru de proiectare a lecțiilor care pornește de la premisa că materialele și activitățile trebuie gândite din start flexibile, eliminând nevoia de adaptări ulterioare complicate.și care *are trei piloni*: a) **mijloace multiple de implicare (De ce învățăm?):** Stimularea interesului elevilor prin oferirea de opțiuni în alegerea temelor (de exemplu, proiect individual sau în echipă) și prin conectarea subiectelor cu viața reală. b) **mijloace multiple de reprezentare (Ce învățăm?):** Prezentarea informației în diverse formate. Textul din manual este însoțit de organizatori grafici, hărți conceptuale, resurse audio sau modele tridimensionale pentru elevii cu deficiențe de vedere sau tulburări de învățare

(dislexie). c) **mijloace multiple de acțiune și exprimare (Cum demonstrăm ce am învățat?):** Elevii pot demonstra acumularea cunoștințelor prin scris, prezentări orale, machete, desene sau portofolii digitale.

- ***Diferențierea și Individualizarea Predării.*** Diferențierea se aplică la trei niveluri ale procesului didactic: a) **La nivelul Conținutului:** Modificarea gradului de complexitate al noțiunilor. În timp ce majoritatea clasei analizează cauzele profunde ale unui fenomen, un elev cu dificultăți cognitive majore poate lucra pe identificarea elementelor de bază ale acelui fenomen, folosind imagini. b) **La nivelul Procesului:** Organizarea clasei pe grupuri flexibile de lucru. Folosirea metodelor de învățare prin cooperare (Metoda Mozaicului, Turnirul Învățării), unde fiecare membru al grupului are un rol precis, adaptat potențialului său. c) **La nivelul Produsului (Evaluării):** Stabilirea unor descriptori de performanță individualizați. Se folosește **Planul Educațional Individualizat (PEI)** pentru elevii cu CES certificați, corelat cu adaptarea curriculară.

Co-predarea (Teaming la catedră): Acolo unde există resurse (profesor de sprijin / itinerant sau logoped), incluziunea de succes folosește co-predarea în forme variate: a) *Unul predă, unul sprijină:* Profesorul de masă conduce lecția, în timp ce profesorul de sprijin monitorizează și oferă ajutor discret elevilor care întâmpină dificultăți. b) *Predarea în stații:* Clasa este împărțită în centre de lucru, iar profesorii coordonează stații diferite prin care rulează toate grupurile de elevi.

Indicatori de Succes ai unei Școli Incluzive. O școală poate atinge pragul incluziunii reale doar atunci când: a) Absența discriminării și a etichetării **este vizibilă în limbajul zilnic al cadrelor didactice și al elevilor**. b) Barierele arhitecturale sunt eliminate (rampe, grupuri sanitare adaptate). c) Toți copiii participă la activitățile extracurrriculare **(serbări, excursii, vizite etc.), nicio activitate nu este concepută astfel încât să excludă un elev din cauza limitărilor sale fizice sau financiare.** d) Cultura colaborării **înlocuiește competiția acerbă. Succesul clasei este măsurat prin modul în care comunitatea reușește să își sprijine cel mai vulnerabil membru.**

Aplicații Practice ale Educației Incluzive în Predarea Matematicii (Gimnaziu și Liceu): Predarea incluzivă a matematicii pornește de la **respingerea mitului** că ***„există copii care pur și simplu nu au minte pentru matematică”***. Rolul profesorului incluziv este de a construi punți între gândirea concret-intuitivă și abstractizarea matematică, respectând ritmurile diferite de învățare (de la elevi cu discalculie sau CES, până la elevi capabili de performanță înaltă).

A. **Strategii specifice pentru învățământul gimnazial (clasele V-VIII):** La acest nivel, marea barieră este tranziția de la aritmetica elementară la gîndirea algebrică și geometrică abstractă.

A.1. **Trecerea de la Concret la Reprezentativ și la Abstract (Abordarea CRA):**

Concret: Pentru înțelegerea numerelor întregi și a operațiilor cu numere negative (clasa a VI-a), se folosesc jetoane bicolore (ex: roșu pentru +1, albastru pentru -1) sau salturile pe o axă a numerelor reale desenată fizic pe pardoseală.

Reprezentativ: Elevul desenează axa sau folosește diagrame vizuale pentru a ilustra operația.

Abstract: Elevul rezolvă ecuația exclusiv prin simboluri matematice (ex: - 8 + 3 = - 5).

A.2. Scafoale (Scaffolding) pentru rezolvarea de probleme: Pentru elevii cu dificultăți de procesare sau dislexie, textele lungi ale problemelor de geometrie pot fi copleșitoare. Profesorul oferă fișe de lucru cu *„ghidaj pas cu pas”*:

Ce se dă în ipoteză? (Subliniază cu verde).

Ce trebuie să aflăm? (Subliniază cu roșu).

Desenează figura și notează datele pe ea.

Ce teoreme știm despre această figură?

A.3. Săgețile de operații și organizatorii vizuali: În algoritmul de rezolvare a ecuațiilor sau a ordinii operațiilor, folosirea culorilor pentru a asocia termenii asemenea (ex: termenii cu x subliniați cu o linie, termenii liberi cu două linii) reduce masiv anxietatea și erorile de calcul secundare.

B. Strategii specifice pentru învățământul liceal (clasele IX-XII): La liceu, formalismul (limbajul funcțiilor, trigonometria, analiza matematică) tinde să excludă elevii care nu stăpânesc perfect noțiunile din gimnaziu. Incluziunea la liceu înseamnă **asigurarea accesului la concept, chiar dacă abilitățile de calcul pur sunt deficitare**.

B.1. **Separarea conceptului de tehnica de calcul (Utilizarea tehnologiei asistive):** Dacă un elev înțelege monotonia unei funcții sau noțiunea de derivată, dar greșește frecvent la amplificări sau la descompunerea unor polinoame din cauza unei tulburări de învățare, i se permite utilizarea calculatorului sau a unei fișe-suport cu formulele de bază (identități algebrice, tabelul de derivate). Evaluăm *gândirea matematică*, nu memoria pe termen scurt.

B.2. Abordarea Multi-Reprezentare (Algebric - Grafic - Numeric): Pentru studiul funcțiilor (concept fundamental în liceu), profesorul prezintă aceeași noțiune în trei moduri simultan:

- ALGEBRIC: Formula analitică a funcției, de exemplu f(x) = x – 5
- NUMERIC: un tabel de valori.
- GRAFIC: Reprezentarea în sistemul de axe carteziane (folosind software-uri gratuite precum GeoGebra). Elevii vizuali sau cei care întâmpină dificultăți în calculul algebric pot înțelege perfect proprietățile geometrice ale graficului (intersecții cu axele, extreme) privind imaginea.

B.3. Predarea multinivel în rezolvarea de probleme (Diferențierea sarcinilor): La o lecție despre vectori sau combinatorică, profesorul propune o problemă cu 3 cerințe ierarhizate (a, b, c):

Cerința (a) - Nivel de bază (Accesibil tuturor): Aplicarea directă a unei formule sau definiții.

Cerința (b) - Nivel mediu: Corelarea a două noțiuni din aceeași capitol.

Cerința (c) - Nivel avansat (Provocare pentru elevii capabili de performanță): Nestandard, implică creativitate sau conexiuni interdisciplinare.

Efect incluziv: Toți elevii lucrează în același timp, pe aceeași temă centrală, dar fiecare experimentează succesul la nivelul propriului potențial, eliminându-se frustrarea sau plictiseala.

- **Evaluarea Incluzivă la Matematică**

- **Bareme flexibile și punctarea raționamentului:** În evaluarea incluzivă, un exercițiu nu se notează binar (corect/ greșit). Dacă un elev de clasa a IX-a a aplicat corect metoda de rezolvare a unei ecuații de gradul al II-lea (a identificat coeficienții, a scris formula discriminantului Δ), dar a greșit o scădere elementară la final, el trebuie să primească majoritatea punctajului pentru raționament logical-matematic.

- **Timpul extins și reducerea densității textului:** Pentru elevii cu ritm lent de lucru sau tulburări de atenție, testele ar trebui să aibă un design aerisit (mai puține exerciții pe pagină, spațiu generos pentru rezolvare direct pe foaia de test) și posibilitatea de a beneficia de timp suplimentar.

Rolul personalului didactic auxiliar în incluziune

Chiriță Amalia-secretar şef

Heroiu Liana-operator bază de date

Școala Gimnazială Zaharia Stancu
Localitatea Roșiori de Vede , Județul Teleorman

Incluziunea socială în comunitățile școlare este un obiectiv moral, cât și un factor esențial pentru atingerea obiectivelor de învățare și dezvoltare armonioasă a elevilor. Prin adoptarea unui model incluziv, școlile devin locuri în care diversitatea este valorizată, iar toți elevii au șanse egale de a atinge succesul academic și personal. Este responsabilitatea noastră să construim și să susținem astfel de comunități școlare, unde fiecare individ se simte parte integrantă a procesului educațional.

Legislația actuală, conform Legea 198/2023 actualizată 2026, subliniază importanța formării profesionale. Personalul didactic auxiliar din învățământul preuniversitar este încurajat să participe la programe de formare continuă privind Educația incluzivă în învățământul preuniversitar pentru a dezvolta competențe specifice de sprijinire a grupurilor vulnerabile.

Incluziunea socială este un proces multidimensional care vizează combaterea marginalizării și asigurarea participării active a tuturor persoanelor în societate. Personalul didactic auxiliar joacă un rol vital în facilitarea acestui proces în mediul școlar, contribuind direct la crearea unui climat educațional primitor și echitabil.

Incluziunea nu este doar o responsabilitate a cadrelor didactice, ci o misiune a întregii comunități școlare. Rolurile cheie în care personalul didactic auxiliar sprijină incluziunea includ consilierii școlari și psihopedagogii din cadrul CJRAE care evaluează nevoile emoționale și educaționale ale elevilor vulnerabili și oferă sprijin direct acestora pentru integrarea în colectiv, mediatorii școlari care asigură legătura vitală între familie, comunitate și școală, prevenind abandonul școlar și sprijinind copiii din grupuri dezavantajate, bibliotecarii și documentariștii ce pot organiza ateliere de lectură și activități culturale care promovează diversitatea, toleranța și acceptarea, secretariatul și evidența informatică asigură respectarea drepturilor și a confidențialității datelor elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES), menținând o atmosferă administrativă transparentă și non-discriminatorie.

Valorizarea diversității aduce avantaje incontestabile întregului colectiv:

Elevilor le dezvoltă empatia, reducerea prejudecăților și un grad mai mare de adaptabilitate socială. Elevii vulnerabili își îmbunătățesc stima de sine și performanțele școlare.

Școlii îi creează un mediu unitar în care fiecare individ se simte parte integrantă a procesului de învățare.

Incluziunea socială și școlară rămâne un obiectiv esențial care se realizează prin cooperarea tuturor celor implicați în educație.

Câteva aspecte cheie legate de importanța incluziunii sociale în mediul școlar:

-Diversitatea elevilor: Școlile adună elevi din diferite medii culturale, socio-economice și de abilități. Incluziunea socială promovează respectul față de diversitatea acestora și încurajează colaborarea și înțelegerea reciprocă.

-Eliminarea discriminării: Prin adoptarea unei abordări incluzive, școlile pot contribui la eliminarea discriminării și stigmatizării bazate pe caracteristici precum rasă, religie, gen sau abilități diferite.

-Dezvoltarea empatiei: Într-un mediu incluziv, elevii învață să fie empatici față de colegii lor și să înțeleagă diferitele perspective și experiențe de viață. Acest aspect este esențial pentru dezvoltarea unei societăți mai unite și mai tolerante.

-Creșterea succesului școlar: Elevii care se simt incluși social au tendința de a avea o mai bună performanță școlară. Un mediu în care se simt susținuți și valorizați îi motivează să își atingă potențialul maxim.

-Formarea cetățenilor responsabili: Incluziunea socială în școală contribuie la formarea unor cetățeni responsabili și activi în societate, care înțeleg importanța respectului și colaborării în comunitatea lor.

-Dezvoltarea abilităților sociale: Prin interacțiunile sociale și colaborarea cu colegii din medii diferite, elevii învață abilități sociale esențiale, precum comunicarea eficientă, rezolvarea de probleme și munca în echipă.

-Promovarea incluziunii în societate: Educația incluzivă în școli are un impact pozitiv asupra societății în ansamblu, contribuind la crearea unei culturi a respectului și a toleranței în rândul indivizilor.

Este important ca instituțiile școlare să promoveze politici și practici care să sprijine incluziunea socială, oferind resurse și formare pentru cadrele didactice și implicând comunitatea în procesul educațional. Prin adoptarea unei abordări incluzive, școlile pot juca un rol semnificativ în formarea unei societăți mai deschise și mai echitabile.

„Incluziunea nu înseamnă pur și simplu a aduce oamenii într-un spațiu deja existent. Înseamnă a schimba acel spațiu pentru a-i primi pe toți.”- *Cheryl Jorgensen (expert în educație incluzivă).*

Strategii de incluziune a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul preșcolar, Abordări ludice, adaptări ambientale și bune practici în grupa de grădiniță

Prof. în educația timpurie: Curea Adriana

Școala Gimnazială „ Ion Preotu" Troianul

- **Introducere și cadru conceptual**

Vârsta preșcolară reprezintă perioada celor mai intense achiziții fundamentale în dezvoltarea psihofizică a copilului. Grădinița constituie, pentru majoritatea copiilor, primul contact cu un mediu social organizat, diferit de cel familial. Din acest motiv, **educația timpurie reprezintă poarta de intrare în incluziunea școlară și socială**, având un rol crucial în depistarea timpurie, intervenția precoce și integrarea armonioasă a tuturor copiilor. În contextul unei grupe eterogene, educatoarea nu se mai adresează unui „copil ideal", ci unui univers de individualități care include: a) copii cu cerințe educaționale speciale (CES) diagnosticați (TSA, sindrom Down, întârzieri în dezvoltarea limbajului, tulburări de opoziționism); b) copii cu manifestări atipice nediagnosticate încă (anxietate de separare severă, crize de furie/tantrumuri, hiperactivitate, timiditate extremă); c) copii proveniți din medii socio-economice vulnerabile sau care nu cunosc bine limba română.

Incluziunea la grădiniță nu înseamnă doar „asimilarea" fizică a copilului în grupă, ci crearea unui mediu educațional și afectiv în care fiecare preșcolar se simte în siguranță, este valorizat și participă la activități conform propriului ritm de dezvoltare.

2. Specificul incluziunii în funcție de nivelul grupei

A. Nivelul I (Grupa Mică / Mijlocie: 3 - 4 ani):

Provocarea majoră: Perioada de adaptare la viața de grădiniță și atașamentul față de educatoare. Pentru copiii cu CES (în special cei cu autism sau tulburări senzoriale), zgomotul din grupă, plânsetele celorlalți sau nerespectarea tabieturilor de acasă pot declanșa crize severe de anxietate.

Strategia educatoarei: Accentul se pune pe **rutine și tranziții predictibile**, utilizarea stimulentelor vizuale și crearea unui climat de siguranță afectivă. Jocul este exclusiv senzorial și individual sau în paralel.

B. Nivelul II (Grupa Mare: 5 - 6 ani)

Provocarea majoră: Pregătirea pentru școală și dezvoltarea comportamentelor socio-emoționale complexe (negociere, împărțirea jucăriilor, cooperare în proiecte de grup). Copiii cu dificultăți pot fi excluși din jocurile de rol de către colegi („Tu nu te joci cu noi, că nu știi regulile").

Strategia educatoarei: Organizarea de **jocuri cooperative și activități pe arii de stimulare (Centre de interes)** unde sarcinile sunt fragmentate, iar copiii tipici învață să ofere suport colegilor cu dificultăți (tutoriat între egali).

3. Metodologia adaptării prin joc și mediu (algoritmul celor 3 a): pentru ca o educatoare să realizeze o incluziune autentică la grupă, ea trebuie să acționeze pe trei direcții strategice:

- Adaptarea Mediului (Ambientul)

Zona de liniștire (Colțul „ Calm și Siguranță "): Crearea unui spațiu retras în grupă dotat cu perne moi, jucării senzoriale (mingi antistres, sticle cu sclipici), căști antifonice sau cort mic, unde un copil suprastimulat sau în pragul unei crize se poate retrage pentru a-și recăpăta echilibrul emoțional.

Scaunele personalizate: Marcarea vizuală a locului la masă sau pe covor (prin buline colorate cu numele sau poza copilului) pentru a reduce anxietatea de orientare spațială.

- Adaptarea Activităților (Didactica)

Orarele vizuale: Copiii preșcolari nu au noțiunea timpului. Folosirea unui panou cu pictograme (simboluri zilnice: *sosire mic dejun activitate joc curte masa de prânz*) ajută copilul cu CES să știe exact ce urmează, eliminând frica de necunoscut.

Metoda pașilor mici: Fragmentarea sarcinilor la Activitățile Practice sau Plastice (ex: în timp ce grupa decupează și lipește, copilul cu întârzieri motrice primește formele deja decupate de educatoare și are ca sarcină doar lipirea lor).

- Adaptarea Comunicării (Relaționarea)

Instrucțiuni clare și unice: În loc de „ Strângeți jucăriile, mergeți la baie, spălați-vă pe mâini și așezați-vă pe covor ", educatoarea oferă o singură comandă însoțită de gesturi: „ Pune mașina în cutie".

Validarea emoțională: Numirea emoțiilor în momentele de criză: „ Văd că ești supărat pentru că s-a dărâmat turnul. Hai să vedem cum îl reparăm ".

4. Studiu de caz / exemple de bune practici la grupă

Scenariul 1: Integrarea unui copil cu elemente de spectru autist (TSA) la ADP (Activități de Dezvoltare Personală - Întâlnirea de dimineață).

Problema: Copilul refuză să stea în cerc pe covor, țipă dacă este atins de colegi și se plimbă continuu prin grupă, fluturând mâinile.

Intervenția educatoarei: Copilul nu este obligat să stea în cerc. I se permite să stea pe un scaun special, puțin mai retras, având în mână o jucărie de tranziție (o mașinuță preferată). Educatoarea folosește un salut vizual (bătut palma sau salutul din priviri). Treptat, prin tehnica pașilor mărunți, scaunul este adus tot mai aproape de cerc, până când copilul acceptă așezarea pe covor.

Scenariul 2: Incluziunea unui copil cu impulsivitate/agresivitate (Posibil ADHD) la ALA (Activități Liber Alese)

Problema: Copilul distruge construcțiile colegilor la sectorul „Construcții", smulge jucăriile și nu își respectă rândul.

Intervenția educatoarei: Copilul este numit „ Șeful șantierului ". El primește o sarcină de mare răspundere: să transporte cuburile mari cu camionul către colegi. Energia lui negativă este canalizată spre un efort fizic util. Regulile sectorului sunt desenate pe un cartonaș (ex: *mâini care construiesc, nu care dărâm ă*), iar educatoarea îl laudă descriptiv pentru fiecare comportament pozitiv: „ Îmi place cum i-ai dat cubul lui Mihnea ".

5. Parteneriatul cu părinții – axa fundamentală a incluziunii

La grădiniță, relația cu familia este mai strânsă ca în oricare alt ciclu de învățământ. Educatoarea pendulează adesea între două extreme parentale: **negarea problemei** de către părinții copilului cu dificultăți sau **revolta** părinților copiilor tipici care se tem că prezența unui copil cu CES le va „ține pe loc" copiii lor.

Consilierea familiei copilului cu CES: Educatoarea trebuie să acționeze cu tact, fără a pune diagnostice (care țin strict de medici). Ea va comunica fapte, nu etichete: „Am observat că Matei plânge când schimbăm activitatea, haideți să găsim împreună o metodă prin care să-l ajutăm".

Educarea comunității de părinți: Organizarea de lectorate sau seri tematice în care se vorbește despre empatie, toleranță și diversitate. Părinții trebuie să înțeleagă că o grupă incluzivă îi ajută și pe copiii lor tipici să devină adulți mai toleranți, mai empatici și mai inteligenți emoțional.

6. Sugestii și recomandări pentru educatoare

Terapia prin povești (Povestea terapeutică): Utilizarea la grupa a poveștilor în care personajele principale au o caracteristică deosebită (ex: *„Elefănțelul Elmer"* – elefantul multicolor, *„Broscuța care nu putea să sară"*). Aceste lecturi pun bazele acceptării alterității în mintea preșcolarilor.

Colaborarea cu Profesorul-Logoped / Psihologul: Înregistrarea sistematică a evoluției copilului într-un caiet de observații și aplicarea recomandărilor specialiștilor în activitățile zilnice din grupă.

Utilizarea muzicii pentru tranziții: În loc de strigăte pentru a aduna copiii, folosirea unui cântecel scurt sau a unui clopoțel cu sunet cald care anunță finalul jocului și strângerea jucăriilor. Copiii cu hipersensibilitate auditivă vor reacționa mult mai calm.

7. Concluzii

Educația incluzivă timpurie nu este un ideal pedagogic abstract, ci se construiește zilnic din gesturi mărunte, multă răbdare și flexibilitate metodologică. Grădinița este locul unde se pun semințele toleranței; un copil care învață la vârsta de 4 ani să împartă o jucărie cu un coleg diferit, va fi un adult care nu va discrimina niciodată.

Educatoarea nu este doar un transmițător de cunoștințe, ci un modelator de suflete și un arhitect al acceptării. Succesul incluziunii la grădiniță se reflectă în clipa în care, în timpul jocului liber, un copil tipic îl ia de mână pe colegul său care nu vorbește și îi spune simplu: „Hai să ne jucăm!”. Atunci, misiunea educatoarei este îndeplinită, dovedind că în universul copilăriei nu există diferențe, ci doar moduri diferite de a descoperi lumea.

Cuprins

Nr. crt.	Numele cadrului didactic	Școala, Localitatea, Județul	Titlul lucrării	Pag.
1.	**Delcea Vasile Răzvan**	Colegiul Național ,,Unirea” Turnu Măgurele , Teleorman	Incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale	3-5
2.	**Măgureanu Marian Tony**	Școala Gimnazială “ Ion Gheorghe Duca” Țigănești, Teleorman	De la integrarea școlară la educația incluzivă	5-8
3.	**Stancu Ligia Estera**	Liceul Teoretic ,,Marin Preda” Turnu Măgurele, Teleorman	Incluziunea educațională – componentă esențială a învățământului modern românesc	9-13
4.	**Carmen Floricică**	Școala Gimnazială ,,Mihai Viteazul” Alexandria, Teleorman	Metode participative de predare, centrate pe copil și utilizarea Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor(TIC)	13-18
5.	**Lăpădatu Angela Gabriela**	Colegiul Național Pedagogic ,,Mircea Scarlat” Alexandria, Teleorman	Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale în școala de masă	18-21
6.	**Costica Elena Daniela**	Liceul Tehnologic "Anghel Saligny " Roșiori de Vede,Teleorman	Aspecte pozitive ale Adaptării curriculare	22-24
7.	**Ilie Eugenia**	Școala Gimnazială ,,Mihai Viteazul” Alexandria, Teleorman	Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale	25-27
8.	**Neațu Anuța**	Școala Gimnazială ,,Mihai Viteazul” Alexandria, Teleorman	Cunoaşterea şi activitatea grupurilor de elevi - factor determinant al incluziunii școlare	27-32
9.	**Stăvărache Gina**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”	Tehnici de management al clasei pentru a integra elevi cu	32-35

		Roșiori de Vede,Teleorman	ADHD sau TSA la educație fizică	
10.	**Bălțatu Laura**	Școala Gimnazială Frâncești Frâncești, Vâlcea	Toți diferiți…, toți egali	36-38
11.	**Dogaru Florența**	Școala Gimnazială „Ion Iorgulescu” Mihăești, Argeș	Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale – Modele de bune practici	38-39
12.	**Bibelea Oprica Daniela**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	O șansă pentru fiecare copil	39-40
13.	**Ștefan Rodica Ramona**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Grădinița cu Program Normal Nr.6 Roșiori de Vede, Teleorman	Mediul educațional - accesibil și prietenos pentru toți copiii	40-41
14.	**Badea Teodora Isabela**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe educative speciale. Modele de bună practică la disciplina geografie	42-45
15.	**Crîmpiță Emanuela-Elena**	Școala Gimnazială "Ion Iorgulescu" Mihăești, Argeș	Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe educative speciale în mediul educațional	46-47
16.	**Popescu Diana**	Școala Gimnazială Buzescu Buzescu, Teleorman	Educația incluzivă – modalități de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale în școala de masă	48-49
17.	**Vișinică Daniela**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Echitate în educație: Ghid de bune practici pentru integrarea adolescenților cu ces	49-51
18.	**Desculțu Iuliana-Adriana**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Strategii de intervenție și modele de integrare a elevilor cu CES în învățământul de masă (Studiu de caz)	52-53
19.	**Ghiorghiulescu Maria-Manuela**	Școala Gimnazială „Ion	Incluziune și acceptare	54-56

		Iorgulescu” Mihăești, Argeș		
20.	**Ilie Florentina**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale – Modele de bună practică și perspective ale comunicării științifice în mediul școlar	56-58
21.	**Băltescu Florina**	Școala Gimnazială Vedea Vedea, Teleorman	Rolul învățătorului în integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES)	59-60
22.	**Iaurum Cristina**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea elevilor cu CES prin învățare colaborativă	60-61
23.	**Florea Gabriela**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Sinergia creativității și incluziunii - strategii inovatoare pentru un învățământ de calitate	62-64
24.	**Lazăr Elena Georgiana**	Grădinița cu Program Normal Nr.6 Roșiori de Vede, Teleorman	Modalități de integrare a copiilor cu CES în grădiniță	64-66
25.	**Dorilă Petruța-Iuliana**	Școala Gimnazială Salcia Salcia, Teleorman	Metode şi tehnici de evaluare a elevilor cu cerințe educaționale speciale	66-68
26.	**Bădăuță Camelia Corina**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Strategii de incluziune și modele de bună practică pentru elevii cu CES în învățământul tehnologic – profil servicii	68-70
27.	**Iordache Ana Maria Carmen**	Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede, Teleorman	Strategii de instruire diferențiată și metode active în predarea matematicii pentru elevii cu dificultăți de învățare din învățământul tehnologic	70-72
28.	**Dumitru Cristina**	Grădinița Nr. 269 București, Sector 5,	Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale	72-73

29.	**Ciufu Oana**	Grădinița cu Program Normal Nr.6 Roșiori de Vede, Teleorman	Diferiți, dar egaliProfesor învățământ preșcolar	73-75
30.	**Voicu Popescu Corina**	Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Alexandria, Teleorman	Predarea educației financiare la ciclul primar	75-77
31.	**Popescu Ioana Georgiana**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Metode și strategii de sprijin a elevilor cu dificultăți de învățare -studiu de specialitate-	77-81
32.	**Predica Nicoleta Valentina**	Școala Gimnazială Plopii Slăvitești Plopii Slăvitești, Teleorman	Importanța activităților extrașcolare în procesul de integrare a elevilor cu cerințe educative speciale	81-83
33.	**Niculae Antonica Constanța**	Școala Gimnazială „Grigore Dimitrie Ghica” Peretu, Teleorman	Importanța poveștilor în dezvoltarea emoțională a copiilor	83-85
34.	**Costache Florentina-Flori**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Școala Gimnazială „Alexandru Depărățeanu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea elevilor cu cerințe educaționale speciale	86-87
35.	**Stîngă Liliana**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Educație pentru toți – sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe educative speciale. Modele de bună practică în predarea biologiei la ciclul gimnazial	87-90
36.	**Pelea Roxana**	Școala Gimnazială „Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziune și egalitate de șanse în școala românească	90-92
37.	**Dorilă Iulian**	Școala Gimnazială „Dan Berindei”	Proiect educațional Educația parentală-parte a	92-95

		Roşiori de Vede, Teleorman	educatiei incluzive	
38.	**Osăceanu Neluța Valentina**	Școala Gimnazială Drăcșenei Drăcșenei, Teleorman	Succesul școlar prin înlăturarea dificultăților de învățare	96-98
39.	**Leonte Cameluța**	Școala Gimnazială ,, Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Școala și familia- parteneri în educația incluzivă	98-101
40.	**Popescu Tatiana**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Educația incluzivă prin orele de limba și literatura română	102-104
41.	**Popescu Gabriel**	Școala Gimnazială ,,Mihai Eminescu” Roșiori de Vede, Teleorman	Particularitățile orei de religie în context incluziv	104-108
42.	**Băncianu Iuliana**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea școlară la ciclul primar – Exemple de bune practici și strategii aplicate	108-111
43.	**Vaicăr Doina Raluca**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Educația incluzivă în sala de clasă: definire, metode cheie și resurse	112-117
44.	**Vlad Sanda**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea – punte către o școală pentru toți	117-120
45.	**Călcîea Raluca**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea – șansa fiecărui copil la educație	120-122
46.	**Cîrnaru Ancuța Cristina**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu” Roșiori de Vede, Teleorman	Incluziunea elevilor cu CES în sala de clasă	122-123
47.	**Dincă Adriana**	Școala Gimnazială ,,Anghel Manolache” Scrioaștea, Teleorman	Incluziunea copiilor cu CES în sala de clasă	123-124

48.	**Biță Simona**	Școala Gimnazială Apele Vii Apele Vii, Dolj	Educația formală versus educația nonformală: elemente comune și distinctive	125-128
49.	**Voiculescu Ștefania**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman	Educaţia interculturală	128-133
50.	**Tîrniceanu Claudia Eugenia**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman	Educație pentru toți Sprijinul și integrarea elevilor cu cerințe speciale	133-137
51.	**Costea Luminița**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman	Șanse egale la educație pentru toți elevii	138-144
52.	**Bucur George**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman	Integrarea elevilor cu CES la ora de religie ortodoxă Studiu de caz	145-147
53.	**Bucur Eugenia**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman	Integrarea elevilor cu CES în clasele ciclului primar	148-151
54.	**Cărbunaru Gina Elena**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu" Roșiori de Vede, Teleorman	Strategii moderne și abordări practice în educația incluzivă	152-154
55.	**Roată Paul**	Școala Gimnazială ,, Ion Preotu" Troianul, Teleorman	Incluziunea în activitățile de educație fizică și sport la învățământul primar și gimnazial	154-158
56.	**Iancu Daniela Violeta**	Școala Gimnazială ,, Ion Preotu" Troianul, Teleorman	Incluziunea în Mediul Școlar: De la Fundamente Conceptuale la Practici Didactice Avansate	158-162
57.	**Chiriţă Amalia-secretar şef**	Școala Gimnazială ,,Zaharia Stancu"		162-164

58.	**Heroiu Liana-operator bază de date**	Localitatea Roșiori de Vede , Județul Teleorman	Rolul personalului didactic auxiliar în incluziune	
59.	**Curea Adriana**	Școala Gimnazială ,, Ion Preotu” Troianul, Teleorman	Strategii de incluziune a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul preșcolar, Abordări ludice, adaptări ambientale și bune practici în grupa de grădiniță	165-168

ISSN 2559 – 5733, ISSN-L 2559 – 5733